

DUTCH BIRDING

VOLUME 19 • NO 1 • 1997

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Zusterhuis 10
4201 EH Gorinchem
Nederland

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Financiële zaken:
p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland

Ledenadministratie:

Ron van den Enden
p/a Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland

TELEFOONLIJNEN

Nederland:
0900-20 321 28
(vogellijn, 75 cpm)
078-6180935 (inspreeklijn)

België: 03-4880194
(vogel- en inspreeklijn)

INTERNET

<http://www.mebweb.nl/DutchBirding>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, fax 023-5376749)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel / fax 030-2961335, e-mail ebels@worldaccess.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0183-630585)

REDACTIERAAD Ferdij Hieselaar, Graham Holloway (Engeland), Peter Meininger en George Sangster

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Gerald Driessens (België), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Gerald Ooreel (Nederland), Kees Roselaar (Nederland), Frank Rozendaal (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël), Gunter De Smet (België), Lars Svensson (Zweden) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Diederik Kok, Hans van der Meulen, Peter de Rouw en Roland van der Vliet

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Peter Meijer (tel 0348-431905, fax 0348-420394, e-mail meijerpc@worldonline.nl)

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 1997 bedraagt: NLG 60.00 (Nederland), BEF 1250.00 (België), NLG 67.50 (overige landen binnen Europa) en NLG 72.50 (landen buiten Europa, luchtpost).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN*AMRO (Bilthoven), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke vogelnamen volgen: de *Lijst van Nederlandse vogels* door A B van den Berg & C A W Bosman (1996, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* door British Birds (1993, Blunham); de door C S Roselaar samengestelde lijst in de *Geïllustreerde encyclopedie van de vogels* door C M Perrins (1991, Weert); en *Distribution and taxonomy of birds of the world* door C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal, Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4013606), Roy de Haas (penningmeester), Peter Meijer, Marc Plomp en Chris Quispel (secretaris, tel 071-5124825); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd

BESTUURSMEDEWERKERS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerck, Remco Hofland, Paul Knolle, Ger Meesters, Arnold Meijer, Kees Tiemstra en Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, tel 050-5274993, fax 050-5272668, internet <http://www.mebweb.nl/DBTRS>

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

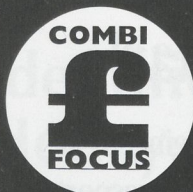
LEDEN Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Karel Mauer, Jan van der Laan (voorzitter, tel 020-6834522), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, tel 030-2532801), Gerard Steinhaus en Wim Wiegant (archivaris)

De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

De Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) is de subcommissie van de CDNA betreffende taxonomie, nomenclatuur en status van Nederlandse (onder)soorten en bestaat uit Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris, tel / fax 071-5143790).

© 1997 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Nederland

FOCUS

THOMSONLAAN 96
TEL: 070-3638398

2565 JE DEN HAAG
FAX: 070-3617147

**DÉ SPECIAALZAAK OP HET GEBIED VAN
KIJKERS - CAMERA'S - TELESCOPEN - STATIEVEN
OPNAMEAPPARATUUR - VIDEO**

VOOR DB-LEDEN DE LAAGSTE PRIJZEN

Kijkers

Bijv: Bausch & Lomb 10x42

Normaal
f 2899,-
DB-prijs
f 2299,-

Objectieven

Bijv: Sigma 400/5.6 AF

Normaal f 2149,-
DB-prijs f 1799,-

Statieven

Bijv: Slik 67

Normaal
f 625,-
DB-prijs
f 479,-

Telescopen

Bijv: Leica Televid 77 + ocul.

Vanaf f 1899,-

Geluidsapparatuur

Sony opnamewalkman +
paraboolmicrofoon

Normaal f 549,-
DB-prijs f 489,-

Mobiele Telefoons

Ericsson GA 318

Gratis bij Libertel regio 20 abonnement

Alle apparatuur geleverd met Nederlandse garantie
Verzending mogelijk door heel Nederland
Met 20 jaar veldervaring geheid een goed advies
Inruil van camera's, kijkers e.d. mogelijk

BEL VOOR DE LAATSTE PRIJS!

Prijzen incl. BTW. excl. verzendkosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

Bausch & Lomb • Bresser • Bushnell • Bynolyt • Canon • Gitzo • Kowa

Pentax • Sigma • Slik • Sony • Swarovski • Swift • Tamron • Zeiss e.v.a.

• Leica • Manfrotto • Minolta • Nikon • Novoflex • Olympus • Optolyth •

Bever Zwerfsport bestaat 20 jaar!

Al twintig jaar -in twaalf vestigingen- de beste lichtgewicht kampeer- bergsport- expeditie-en wintersport-uitrustingen. Wij vieren ons twintigjarig bestaan met twintig feestelijke aanbiedingen. Kom gauw kijken of vraag even het speciale jubileumnummer van onze superdikke catalogus aan. (070-3883700)

Den Haag Calandplein 4 • Rotterdam Adm. de Ruyterweg 33-35
 Utrecht Balijelaan 10-12 • Arnhem Utrechtsestraat 3-5
 Haarlem Zijlweg 63 • Breda Wilhelminastraat 22
 Apeldoorn Stationsstraat 134 • Hilversum Havenstraat 16
 Amsterdam Stadhouderskade 4 • Steenwijk Woldmeentherand 11
 Groningen St. Jansstraat 17 • Alkmaar Kanaalkade 53

NATUURLIJK voor het beste boek
 als eerste naar NATUUR en BOEK

NIEUW nieuwer NIEUWST:

Harrap & Quinn, TITS NUTHATCHES & TREECREEPERS	82,50
van Perlo, BIRDS of EASTERN AFRICA	47,50
Shirihai, The BIRDS of ISRAEL	185,-
Gorman, The BIRDS of HUNGARY	62,50
BIRDS of KENYA & Northern Tanzania	115,-
Jonsson – engelstalig in paperback	50,50

NATUUR en BOEK
 Bankastraat 10
 NL 2585 EN - Den Haag

tel. +31(0)70 350 56 48

voor vogelaars een begrip !!!

Identification, ageing and sexing of Honey-buzzard

Dick Forsman & Hadoram Shirihai

The identification of Honey-buzzard *Pernis apivorus* has been discussed in many publications, including Porter et al (1976), Forsman (1980, 1984, 1993), Svensson (1981), and Génsbøl (1995, 1997), all of which also deal with the separation of juveniles from adults. The sexing of adults, however, has received less attention, although it is treated by Forsman (1980, 1984, 1993) and Svensson (1981). This paper provides characters for ageing as well as sexing of adults in the field, as outlined by Forsman (1980, 1984, 1993). Using these characters, Honey-buzzards have been successfully aged and sexed for nearly 10 years in Skåne, Sweden (cf Kjellén 1992). The ageing and sexing characters of Honey-buzzards have, however, never been presented before in detail in English, although Shirihai & Christie (1992) show a representative selection of colour photographs of adults with accompanying captions.

Species identification

Adult Honey-buzzards are rather easily identified from other similar-sized species by the typically patterned underside of the remiges. Juveniles are more difficult, as they differ from adults in underwing pattern, general plumage characters and silhouette. In many respects, juveniles resemble Common Buzzards *Buteo buteo*, the main confusion species, even more than they resemble adult Honey-buzzards. Very pale and very dark individuals are often also mistaken for Booted Eagle *Hieraaetus pennatus* or Short-toed Eagle *Circus gallicus* (cf Svensson 1976, Tjernberg 1989). At a distance, when plumage characters are difficult to discern, silhouette, wing action during active flight, as well as wing posture when gliding or soaring remain very important characters for separation from similar species.

The active flight of Honey-buzzard is different from that of Common. The wing beats are slower and the wings are lifted higher with an emphasis on the upstroke. In Common, wings move equally as much above as below the horizontal level and the wing-beats are more hurried.

When soaring, the head-on profile of Honey-buzzard looks very flat, with smoothly arched or nearly flat wings with little or no 'broom' (splayed fingers) at the wingtips, and the body looks small compared with the wing-span. In strong thermals, the wings may be temporarily lifted in a shallow V, but even then the wings themselves remain fairly flat. Viewed head-on, Common always shows a distinct 'kink' between arm and hand, although the wings may be kept level, slightly lowered or lifted to form a shallow V. The fingered primaries are more fanned than in Honey-buzzard, producing a more obvious 'broom' and the body looks comparatively stouter compared with the wing-span. The same general difference in head-on wing profile is maintained when gliding, although the wings are lowered.

Typically, the silhouettes of (adult) Honey-buzzard and Common differ so much that both species can be separated on this alone. However, due to the clearly shorter remiges of juvenile Honey-buzzard compared with adult (Forsman 1984, 1993), the silhouette of adult and juvenile Honey-buzzards differ almost as much as those of adult Honey-buzzard and Common. The silhouette of juvenile Honey-buzzard is, however, rather similar to that of Common and the difference is often far from obvious. More constant features indicating Honey-buzzard are the small and slim head, the narrow and longish tail with, when folded, slightly convex edges and, when fanned, clearly rounded corners, and the broader wings (especially arm) with more rounded wing-tips. Further species identification characters are given under 'Ageing'.

Ageing

Ageing Honey-buzzards is not difficult provided that the birds are seen fairly close and in good light. Ageing adults and autumn juveniles is mainly based on differences in the pattern of the underwing but also on differences in the coloration of the cere and the iris, as well as on additional plumage characters.

Identification, ageing and sexing of Honey-buzzard

1 Honey-buzzard / Wespendif *Pernis apivorus*, sparsely patterned adult male, Eilat, Israel, May 1994 (*Hadoram Shirihai*). Note long 'jump' between dark trailing edge and proximal barring in remiges and rectrices, indicating male 2 Honey-buzzard / Wespendif *Pernis apivorus*, juvenile of most common, uniformly brownish colour morph, Chokpak, Kazakhstan, September 1993 (*Dick Forsman*). Compared with adult, note yellow cere and base of bill, dark iris and all-dark 'fingers' at wing-tip, as well as differently spaced barring of remiges. Dark birds typically show uniformly brownish median and lesser coverts and pale greyish greater coverts 3 Honey-buzzards / Wespendif *Pernis apivorus*, adult female (left) and adult male at nest, southern Finland, 28 July 1979 (*Dick Forsman*). Note more uniform upperparts and greyer head of male

Juveniles

Juveniles appear shorter-winged and shorter-tailed than adults, actually due to shorter flight-feathers. They also show the typical, small 'cuckoo-head' of all Honey-buzzards as well as the rounded corners to the tail, which furthermore is often pinched-in at the tip.

Under normal field conditions, juveniles are best identified by the pattern of the remiges from below. The wing-tips are more extensively dark compared with other buzzards, with black reaching further in beyond the 'fingers'. The secondaries mostly appear very dark and the barring can be difficult to discern. Normally, juveniles also lack a prominent dark trailing edge to the wing. If the barring of the secondaries can be seen, it is bold and evenly spaced and, usually, there are not more than three dark bars. The same general pattern is present on the rectrices. The inner primaries are sparsely barred as well, like the secondaries, leaving the bases of the outer primaries uniformly whitish. On dark individuals, the greater underwing-coverts normally form a uniformly pale bar on the mid-wing, unlike any *Buteo* buzzard. Compared with *Buteo*

buzzards, the dark carpal patch is more oval in shape. The body is usually rather uniformly coloured, darker or paler, and never shows the typical blocks of contrasting colour of the *Buteo* buzzards, although it may be evenly streaked.

From above, juveniles are mostly dark, but frequently show pale uppertail-coverts, forming a whitish U at the tail-base, which is never seen in *Buteo* buzzards. Some individuals also have pale-fringed upperwing-coverts and the head may be extensively pale-spotted, even nearly all-white with dark 'sun-glasses' around the eyes. Secondaries and rectrices are usually so dark from above that no barring can be discerned but the inner primaries are frequently paler basally, showing some bold bars.

Most juveniles have uniformly dark brown bodies. These brownish forms make up 85-90% of the autumn migrant juveniles in the Levant (Dick Forsman pers obs), the remainder being principally paler birds. Black juveniles, as well as those which are uniformly whitish, are rare and only constitute a few percent. This ratio between the colour morphs does not correspond with the ratio found in adults, in which uniformly colour-

4 Honey-buzzard / Wespendif *Pernis apivorus*, heavily barred adult male, Eilat, Israel, May 1987 (*Hadoram Shirihai*) 5 Honey-buzzard / Wespendif *Pernis apivorus*, adult male of dark morph, Eilat, Israel, May 1994 (*Hadoram Shirihai*). Note grey head and distinct and broad black trailing edge of wing, both typical of adult male

Identification, ageing and sexing of Honey-buzzard

6 Honey-buzzard / Wespendif *Pernis apivorus*, typical adult female, Eilat, Israel, May 1994 (*Hadoram Shirihai*). Note generally dusker remiges of underwing compared with adult male, with secondaries fractionally darker than primaries and with dusker and less well-marked 'fingers'. Barring in wings and tail more evenly spaced compared with adult male 7 Steppe Buzzard / Steppebuizerd *Buteo buteo vulpinus*, juvenile, Chokpak, Kazakhstan, September 1993 (*Dick Forsman*). Note generally paler secondaries compared with juvenile Honey-buzzard, with finer and denser barring to tail and wing. In subspecies of Common Buzzard *Buteo buteo*, median coverts form pale wing-band, contrasting against more patterned lesser and greater coverts 8 Honey-buzzard / Wespendif *Pernis apivorus*, adult male, Eilat, Israel, May 1994 (*Hadoram Shirihai*). Note diagnostic greyish cast to upperparts with distinct trailing edge to upperwing. Note also grey head and 'clean looking' underwing with distinct barring

9 Honey-buzzard / Wespendif *Pernis apivorus*, adult female, Eilat, Israel, May 1994 (*Hadoram Shirihai*). Note typically brown upperparts with inconspicuously patterned remiges and brownish (not grey) head **10** Honey-buzzard / Wespendif *Pernis apivorus*, juvenile of pale morph, Istanbul, Turkey, 22 September 1996 (*Dick Forsman*). Note extensively yellow cere and base of bill, darkish secondaries and sparse but bold barring to remiges and tail (compare with juvenile Steppe Buzzard *Buteo buteo vulpinus* in plate 7)

ed birds are scarce; only the percentage of black birds seems to remain the same.

At close range, the bare parts provide another important clue when separating juveniles and adults. Juveniles have all-dark eyes and the basal portions of the bill and gape, including cere, are bright yellow. The bill, also unlike *Buteo* buzzards, is extensively yellow with only a small dark tip.

When separating juvenile Honey-buzzard from Common Buzzard, there are several diagnostic characters to look for. Firstly, the remiges are more finely and densely barred in Common, the dark trailing edge is mostly distinct and the secondaries are only marginally, if at all, darker than the primaries. Only the fingers are dark in Common, leaving a wider pale area basally on the primaries. The underwings typically show paler greater coverts in juvenile Honey-buzzard, whereas in Common the median coverts are the palest, the greater coverts being patterned and the lesser coverts being usually dark, forming a narrow, dark triangle at the leading edge of the wing. Paler juvenile Honey-buzzards regularly show bold transversal bars on the axillaries, a feature never present in Common. Also, the colours of the underparts are never distributed as clear 'blocks' in juvenile Honey-buzzards, as is nearly always the case in Common, but the underparts are either uniformly coloured or evenly streaked.

The typical underwing pattern also separates juvenile Honey-buzzards from other Western Palearctic raptors, including Booted and Short-toed Eagles and Black Kite *Milvus migrans*.

Adults

Most adults can be identified by the typical underwing barring. The dark trailing edge to the wing is broad and distinct and the fingers have dark tips only. The finer barring of the remiges and rectrices is concentrated on the basal parts of the feathers, not evenly spaced as in juveniles or in other species. If not uniformly blackish, the underwing-coverts and axillaries are boldly barred and the dark carpal patch is oval instead of roundish, as is usual in *Buteo* buzzards.

Adult Honey-buzzards also occur in different plumage types, which vary in ground colour and pattern of the underparts. Some are basically white, more or less boldly barred, while others are blotchy or uniformly brownish. The plumage coloration is partly sex-related and hence treated in more detail under 'Sexing'. Both sexes also occur in a rare, uniformly blackish morph.

The shape of adults differs from juveniles in showing a less curved trailing edge to the wing when gliding. Both wings and tail are longer and wider than in juveniles.

At close range, adults can readily be recognized by their fierce-looking, bright yellow eyes and the grey cere, making the whole bill appear dark.

Sexing of adults

Adult Honey-buzzards can be sexed on the pattern of upperparts, head and, most importantly, the remiges from above and below.

Adult males

The most reliable characters are the patterns of the remiges and rectrices. From below, the fingered primaries show distinctly defined black tips, with the inner parts being uniformly pale with barring restricted to the very base. The secondaries are equally pale, with a broad black subterminal bar and a wide gap before the next bars on the base of the feathers.

On the upperwing, the males appear uniformly greyish, with rather distinctly marked dark tips to the remiges, primary coverts and greater coverts. Sometimes, the inner wing-bars on the remiges on the underwing also show through clearly.

The tail is, on both surfaces, patterned like the secondaries, with a broad dark subterminal band and then a wide gap before the next basal bars, just beyond the uppertail-coverts from above (partly hidden by the undertail-coverts from below).

The sides of the head appear uniformly grey. The underparts tend to be boldly marked. The most common type is white with distinct dark barring on flanks, breast and underwing-coverts; some are almost uniformly white, with restricted barring, and others are uniformly dark.

Adult females

Adult females are less distinctly patterned. The fingers are tipped dark, as in males, but the contrast with the paler inner parts is less clear-cut, more gradual and the fingers appear more extensively dark (cf juveniles). The inner bars normally run more distally on the primaries compared with males, usually cutting across the 'palm' of the hand. The secondaries are dusker below, often clearly darker than the primaries, and the ground colour is less uniform compared with males, with the basal bars running more distally on the feather.

The upperwing looks dark brown, lacking distinct wing-bars, but the inner primaries are usually paler proximally forming a conspicuous and rather wide pale area.

The rectrices show a pattern similar to the secondaries, with the second outermost bar running across mid-tail, more distally than in males.

The head appears to be the same colour as the neck and mantle (often with white feather bases visible) and the greyish loreal area is only visible

at close range.

The underparts are generally less distinctly patterned and most birds appear rather uniformly brownish or richly mottled, more infrequently whitish with sparse, distinct barring.

Difficult individuals to age

At a distance, some adult females may strongly resemble juveniles. They show relatively dark fingers (which may appear all-black if not seen well) and darkish secondaries. At closer range, the fingers are darkest at the tip, becoming gradually paler inwards. The remiges show barring typical for adult females, including a prominent dark trailing edge, indicating that they have been moulted at least once. These juvenile-like adult females may account for some of the reports of second calendar-year birds seen in summer in Europe (eg, Bijlsma 1993), as the vast majority of juveniles appear to spend their first summer in the wintering areas. We are so far unaware of any photographically documented sighting record of second-calendar-year birds from the Western Palearctic, although some observations are strongly suggestive (eg, Tjernberg 1989); also, there is one recovery of a fresh dead bird in the Netherlands in the summer of a bird ringed as a nestling the year before (Vogeltrekstation Arnhem in litt). Second calendar-year birds are also reported on spring passage at Eilat and a few may spend the summer in the southern part of the breeding range (eg, north-eastern Turkey, Hadoram Shirihai pers obs). On the other hand, the description by Gamauf (1984) of a successfully nesting second calendar-year female reveals beyond any doubt that the bird in question was an adult female, based on the barring of the remiges and rectrices and the iris colour.

True second calendar-year birds are, in fact, also extremely rare in museum collections, and the few existing specimens come from Africa (DF pers obs). These birds show an extremely worn plumage, still wearing a complete set of juvenile remiges and rectrices in June. The cere is still predominantly yellow and the eyes are not yet bright yellow as in full adults.

Acknowledgements

We are greatly indebted to numerous persons and officials who have helped us over the past years. We are grateful to all the photographers who have submitted photographs, especially Jens B Bruun, John Larsen and Paul Doherty. The help of the staff of the Korkeasaari Zoo in Helsinki is also acknowledged for allowing DF to study the

11 Honey-buzzard / Wespendifief *Pernis apivorus*, adult male, Eilat, Israel, May 1994 (*Hadoram Shirihai*)

birds in their care. Special thanks also to the staff members of all zoological museums we have visited over the past years. Dave Mc Adams clarified several points in an earlier draft for which we both are most grateful. Further, HS is grateful to the International Birdwatching Center in Eilat, the Raptor Information Center (of SPNI) and the Nature Reserves Authority for considerable financial support, enabling a total of 11 full seasons of raptor migration surveys in Eilat, Kfar Qasim and the Northern Valleys in Israel.

Samenvatting

HERKENNING EN LEEFTIJD- EN GESLACHTSBEPALING VAN WESPENDEFIEF Herkenning en leeftijdsbepaling in het veld van Wespendifieven *Pernis apivorus* zijn in het verleden al in veel artikelen en boeken besproken. Geslachtsbepaling in het veld heeft echter minder aandacht gekregen. Dit artikel vat de soortdeterminatie kort samen en behandelt uitgebreid de leeftijds- en geslachtsbepaling.

Verreweg de meeste juveniele Wespendifieven blijven in hun eerste zomer in de overwinteringsgebieden, en slechts een enkele tweede-kalenderjaarvogel overzomert in het broedgebied. Dit wordt ook ondersteund door het feit dat in museumcollecties tweede-kalenderjaarvogels zeer zeldzaam zijn en bovendien alle uit Afrika afkomstig. Er zijn dan ook geen gepubliceerde fotografisch gedocumenteerde waarnemingen van dergelijke vogels in het West-Palearticische gebied. Niettemin worden ze regelmatig in Europa gerapporteerd tijdens trekwaarnemingen. Waarschijnlijk betreffen dit

echter adulte vrouwtjes die soms, gezien van enige afstand, sterk kunnen lijken op juveniele vogels.

References

- Bijlsma, R G 1993. Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels. Haarlem.
- Forsman, D 1980. Suomen päiväpetolinnot. Helsinki.
- Forsman, D 1984. Rovfågelsguiden. Helsinki.
- Forsman, D 1993. Roofvogels van Noordwest-Europa. Haarlem.
- Gamauf, A 1984. Einjähriges Wespenbussard ♀ (*Pernis apivorus* L.) brütet erfolgreich. *Egretta* 27: 84-85.
- Génsbøl, B 1995. Rovfuglene i Europa, Nordafrika og Mellemøsten. Third edition. Copenhagen.
- Génsbøl, B 1997. Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Haarlem.
- Kjellén, N 1992. Differential timing of autumn migration between sex and age groups in raptors at Falsterbo, Sweden. *Orn Scand* 23:420-434.
- Porter, R F, Willis, I, Christensen, S & Nielsen, B P 1976. Flight identification of European raptors. Second edition. Berkhamsted.
- Shirihai, H & Christie, D 1992. Raptor migration at Eilat. *Br Birds* 85: 141-186.
- Svensson, L 1976. Problemet att skilja ljusa dvärgörn *Hieraaetus pennatus* och ormörn *Circaetus gallicus* från ljusa vråkar *Buteo/Pernis*. *Vår Fågelvärld* 35: 217-234.
- Svensson, L 1981. Om bestämning i fält av bivråk *Pernis apivorus* – art, ålder och kön – samt jämförelser med ormvråk *Buteo buteo*. *Vår Fågelvärld* 40: 1-12.
- Tjernberg, M 1989. Dvärgörnliknande ettårig bivråk. *Vår Fågelvärld* 48: 139-141.

Dick Forsman, PO Box 25, 02421 Jorvas, Finland
Hadoram Shirihai, PO Box 4168, Eilat, Israel

Bruinkeelortolaan op Ameland in mei 1994

Frank Klinge, Frans Buissink & Enno B Ebels

Op zaterdag 7 mei 1994 ontdekte Frank Klinge een ortolaan-achtige vogel *Emberiza* aan het eind van het pad langs Het Oerd op Ameland, Friesland. Hij determineerde de vogel na enige studie als mannetje Bruinkeelortolaan *E caesia*. De waarneming werd 's avonds doorgegeven aan de Dutch Birding-vogellijn, maar leidde door een ongelukkige samenloop van omstandigheden tot een totaal gebrek aan respons van de vogelaars op de vastewal. Op maandag 9 mei zag FK de vogel opnieuw, ditmaal langs het fietspad halverwege Het Oerd. Die avond sprak hij zijn waarneming opnieuw in en sprak zijn verbazing uit over het feit dat er geen vogelaars waren gekomen om de vogel te bekijken. Op dinsdag 10 mei ging alsnog een groep vogelaars van de vastewal poolshoogte nemen. Nabij de waarnemingsplek troffen zij die dag alleen enkele Ortolanen *E hortulana* aan.

Diezelfde dag nam Frans Buissink rond de middag, tijdens het naar binnen slepen van bagage bij vakantiehuisje het Koohûs aan het Westepad (c 8 km westelijk van het begin van Het Oerd), een hem onbekende vogel waar. De vogel had bij de eerste blik wel wat weg van een Heggenmus *Prunella modularis* en scharrelde

rond op het toegangspad met zand en schelpen, tussen de lage begroeiing. Omdat FB op deze voor hem vertrouwde plek nog nooit een Heggenmus had gezien, besloot hij de vogel met kijker en telescoop nader te bestuderen en determineerde hem met behulp van de 'vers' aangeschafte Jonsson (1994) als Bruinkeelortolaan. De vogel was ongeringd. Omdat volgens diezelfde gids deze vogel nogal ver buiten zijn verspreidingsgebied zat maakte FB voor alle zekerheid enkele minuten filmopname, eerst van afstand, later tot op 5 m. De Bruinkeelortolaan gedroeg zich erg tam en had meer aandacht voor het zoeken van voedsel dan voor de filmer; één keer vloog hij bij verstoring in een struik. De rest van de middag bleef de vogel in de nabijheid foerageren. In de ochtend van woensdag 11 mei werd hij voor het laatst gezien. Daarna werd de vogel niet meer aangetroffen.

Beschrijving

De beschrijving is voornamelijk gebaseerd op de filmbeelden van FB.

GROOTTE & BOUW Vrij kleine gors. Vleugelprojectie voorbij tertials zeer kort.

12-13 Bruinkeelortolaan / Cretzschmar's Bunting *Emberiza caesia*, Ameland, Friesland, 10 mei 1994 (Frans Buissink)

KOP Overwegend blauwgrijs. Snorstreep en streek tussen oog en snavel bleek rozebruin. Kin en keel licht bruinroze. Baardstreep blauwgrijs. Opvallende lichtroze oogring.

BOVENDELEN Mantel en schouders warm rozebruin met opvallende zwarte lengtestreping. Onderste deel van stuit vergelijkbaar bruin van kleur (rest niet zichtbaar).

ONDERDELEN Keel slechts gedeeltelijk zichtbaar; zichtbare deel bleek rozebruin als snorstreep. Borst blauwgrijs als kop, mogelijk iets valer. Buik, flank, anaalstreek en onderstaartdekveren uniform warm rozebruin. Geen streping zichtbaar.

VLEUGEL Tertiaals zwart met brede warmbruine zoom. Typische *Emberiza*-inkeping van zwart centrum en verbreding van bruine zoom zichtbaar aan buitenzijde van langste twee tertiaals. Grote dekveren zwart met opvallende bruine zoom, vage vleugelstreep vormend. Middelste dekveren grijs met zwarte punt en licht crèmebruine zoom aan top, meer opvallende vleugelstreep vormend. Binnenste twee middelste dekveren met opvallende witachtige top, contrasterend met overige toppen. Slagpennen donkerbruin zonder (opvallende) lichte zoom.

STAART Bovenstaartdekveren lichtbruin als onderdelen. Staartpennen zwart met brede lichtbruine zomen. Wit in buitenste staartpennen zichtbaar als smalle witte zoom aan buitenvlag over bovenste helft van veerlengte.

NAAKTE DELEN Poot tussen donkergeel en donkerroze. Oog zwart. Snavel overwegend licht, vleeskleurig lijkend.

GEDRAG Bijna voortdurend foeragerend in lage, schrale begroeiing. Onafgebroken en druk bewegend. Eenmaal grote mug opetend. Voor rest vermoedelijk bloemknoppen etend. Niet in gezelschap van andere vogels. Tot op enkele meters te benaderen.

GELUID Niet gehoord.

Determinatie

Hoewel op de filmbeelden niet alle kenmerken van de vogel even goed te zien zijn, was de determinatie eenvoudig. De combinatie van ongestreepte warmbruine onderdelen, zwaar gestreepte bruine bovendelen, blauwgrijze kop en borst met lichtbruine snorstreep en lichte kin en keel, opvallende oogring en lichte vleeskleurige snavel past alleen op Bruinkeelortolaan. De verwante Steenortolaan *E. buchanani* heeft een lichter gekleurde kop, bleekgele kin en snorstreep, blekere en minder contrastrijk getekende bovendelen (afgezien van een opvallende roestbruine band over de onderste schouderveren) en roestbruine bovenborst. Belangrijkste verschillen met Ortolaan zijn de meer groengrijze kop en bovenborst van Ortolaan met bleekgele snorstreep en kin en keel.

De diep blauwgrijze kleur van de kop zonder streping op de kruin, het ontbreken van streping op de borst en de contrastrijk getekende boven-

delen passen beter op een mannetje dan op een vrouwtje. De witte top aan de twee binnenste middelste dekveren en het kleurcontrast met de meer naar buiten gelegen middelste dekveren met lichtbruine zoom duiden op een generatieverschil tussen deze veren. Waarschijnlijk zijn de binnenste middelste dekveren geruid tijdens de gedeeltelijke post-juvenile rui naar het eerste winterkleed, waarbij de buitenste middelste dekveren ongeruid bleven; de rui van de buitenste middelste dekveren is vervolgens voltooid tijdens de rui in het voorjaar naar het eerste zomerkleed (Cramp & Perrins 1994; Kees Roselaar in litt). Door deze voorjaarsrui ontstaat dus bij eerste-zomervogels een contrast in de middelste dekveren (binnenste ouder en meer gebleekt of gesleten dan buitenste) dat precies omgekeerd is aan het contrast dat in het najaar na de gedeeltelijke post-juvenile rui ontstaat (buitenste ouder en meer gebleekt en gesleten dan binnenste) door de rui van de binnenste dekveren. De 'oude' veertoppen kunnen door bleking bijna wit worden (Byers et al 1995). Op grond hiervan is de vogel van Ameland met vrij grote zekerheid te determineren als eerste-zomer mannetje. De lichte kleur van kin en keel past niet op een adult mannetje; waarschijnlijk duidt dit ook op eerste-zomerkleed (Kees Roselaar in litt).

Voor een meer gedetailleerde behandeling van verschillen in uiterlijk en voor het (veel lastigere) determineren van onvolwassen ortolanen, zij verwezen naar Small (1992), Cramp & Perrins (1994), Jonsson (1994), Byers et al (1995) en Harris et al (1996).

Verspreiding en voorkomen

Bruinkeelortolaan kent een relatief beperkt broedgebied in Zuidoost-Europa en Klein-Azië: een kuststrook van meestal niet meer dan 100 km breedte van zuid-Griekenland (mogelijk ook in zuid-Albanië) en Kreta, de meeste eilanden in de Egeïsche Zee, via de west- en zuidkust van Turkije en Cyprus naar Syrië en Libanon tot het noorden van Israël en Jordanië. De soort is een uitgesproken trekvogel maar overwintert relatief dicht bij de broedgebieden. Vrijwel het volledige overwinteringsgebied bevindt zich in Noordoost-Afrika, rondom de Nijlvallei in Soedan en aan de Rode-Zeekust van Soedan en Eritrea, en verder waarschijnlijk in zuidwest-Arabië. Af en toe worden in de winter exemplaren verder noordelijk waargenomen, in Egypte en het noordwesten van Saudi-Arabië (Byers et al 1995). In Egypte kunnen vroege doortrekkers al vanaf half februari worden gezien (Peter Meininger in litt).

Als dwaalgast is de soort vastgesteld in een aantal landen rond de Perzische Golf (Koeweit, Oman, oostelijk Saudi-Arabië en Zuidwest-Iran), in Algerije en Libië en op de Canarische Eilanden. In Europa zijn waarnemingen bekend uit Duitsland, Finland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, de voormalige Sovjet-Unie en Zweden (Cramp & Perrins 1994, Byers et al 1995). Het aantal gevallen in Noordwest-Europa is uiterst beperkt, met name in de 20e eeuw. Alle 'recente' gevallen, naast de waarneming op Ameland, betroffen mannetjes. De enige twee Britse gevallen waren beide op Fair Isle, Shetland, Schotland, op 10-20 juni 1967 (gevangen op 14 juni) en 9-10 juni 1979 (Dymond et al 1989). De enige twee Finse gevallen waren op 19 mei 1981 bij Lieksa, Pohjois-Karjala, en een adulte op 30 september 1990 bij Kotka, Kymen Lääni (Mikkola 1982, Jännes et al 1991; Annika Forsten in litt). Het enige Zweedse geval was een zingend exemplaar op 29-30 mei 1967 bij Ottenby, Öland (Breife et al 1990).

Gätke (1900) geeft aan dat rond 1860-65, 'toen het vroeg in de zomer nog warm en mooi was', bijna ieder jaar in mei en juni één of meer exemplaren gezien (en meestal geschoten) werden op Helgoland, Schleswig-Holstein, Duitsland, en dat de soort nooit in de herfst werd opgemerkt. Het betreft de volgende negen gevallen: 31 mei 1848, vrouwtje, geschoten; 3 juni 1852, mannetje, geschoten; 23 mei 1857, mannetje; 22 mei 1859, mannetje; 16 mei 1862, adult mannetje; 29 mei 1866, vrouwtje; 9 mei 1867, sexe onbekend; 13 mei 1878, sexe onbekend; en 15 mei 1879, sexe onbekend (Blasius 1906). Na 1879 en buiten Helgoland zijn geen gevallen uit Duitsland bekend (Peter Barthel in litt).

Uit Frankrijk zijn slechts gevallen bekend uit de 19e eeuw. Dubois & Yésou (1992) noemen (zonder datum of plaats) tenminste zes gevallen van de Franse Middellandse-Zee kust, met de toevoeging: 'naar het lijkt vooral uit het voorjaar'.

Vergeleken met de precies gedateerde gevallen is het geval op Ameland een vroeg voorjaarsgeval. Overigens hoeft dat geen verbazing te wekken, omdat Bruinkeelortolanan al vroeg in het voorjaar (vanaf februari, maar vooral in maart-april) terugkeren uit de overwinteringsgebieden (cf Cramp & Perrins 1994).

De enige bekende najaarsgevallen voor West-Europa betreffen het eerder genoemde mannetje uit Finland en een eerste-winter vrouwtje dat op 11 oktober 1859 in Nederland werd verzameld bij Overveen, Noord-Holland. Jarenlang stond

op het etiket van deze vogel dat het een Ortolaan was, voordat de ware identiteit aan het licht kwam (cf van IJzendoorn et al 1996, plaat 191). De problematische herkenning van najaarsvogels is vrijwel zeker (mede)verantwoordelijk voor het ontbreken van meer najaarsgevallen in West-Europa. Byers et al (1995) noemen Nederland overigens abusievelijk niet als land waar Bruinkeelortolaan als dwaalgast is vastgesteld.

Het geval van Ameland is het tweede voor Nederland. Hoewel het in feite om drie verschillende waarnemingsplekken ging, mag worden aangenomen dat er slechts één vogel in het spel was, die zich geleidelijk in westelijke richting over het eiland verplaatst heeft. Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat het niet om een wilde vogel zou gaan. Het tamme gedrag is bij gorzen niet ongebruikelijk. Byers et al (1995) geven aan dat het patroon van waarnemingen buiten de reguliere gebieden 'gedeeltelijk vertroebeld is door de waarschijnlijkheid van ontsnapte vogels'. Het patroon van waarnemingen in West-Europa geeft daar echter weinig reden toe.

Dankzegging

Wij danken Peter Barthel (Deutsche Seltenheitenkommission) en Annika Forsten voor het verstrekken van informatie over de Duitse, respectievelijk Finse gevallen, Kees Roselaar voor het verschaffen van informatie over rui en leeftijd en Gerard Steinhaus (CDNA) voor zijn inspanningen om dit geval niet 'verloren' te laten gaan.

Summary

CRETZSCHMAR'S BUNTING ON AMELAND IN MAY 1994 On 7 May 1994, a Cretzschmar's Bunting *Emberiza caesia* was discovered by a single observer on the eastern tip of Ameland, Friesland, the Netherlands. It was seen again by the same observer a few kilometers to the west on 9 May. A small group of birders searched for the bird on 10 May, but failed to locate it. On the same day, however, the bird was seen and filmed independently by another observer at a site 8 km west of the original spot, where it was last seen on 11 May.

The deep blue-grey head without crown streaking, the absence of streaking on the breast and the contrastingly patterned upperparts are all features of a male. Most probably, the bird was a first-summer male, because of the paler chin and throat and white-tipped inner median coverts. The inner median coverts were probably moulted during the post-juvenile moult and not replaced during the spring moult (thus relatively old and bleached at the date of observation), whereas the outer median coverts, which were not moulted during the post-juvenile moult, were replaced during the spring moult (thus relatively fresh and darker, especially on the tips).

This is the second record for the Netherlands; the first concerned an immature female collected at Overveen, Noord-Holland, on 11 October 1859, which was one of only two autumn records in western Europe. The Ameland record was one of very few recent records in western Europe. Apart from the only two British records (males on Fair Isle, Shetland, Scotland, on 10-20 June 1967 and 9-10 June 1979), the only two Finnish records (a male at Lieksa, Pohjois-Karjala, on 19 May 1981, and an adult male at Kotka, Kymen Lääni, on 30 September 1990) and the single Swedish record (a singing male at Ottenby, Öland, on 29-30 May 1967), there seem to be no other recent records in western Europe. The 19th century records from Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany (9), and the Mediterranean coast of France (6+), where this species has not been found during the 20th century, indicate that this species was a more frequent vagrant in the past.

Verwijzingen

- Blasius, R (redactie) 1906. Die ornithologischen Tagebücher, 1847-1887, von H. Gaetke. J Ornithol 54 suppl: 1-163.
- Breife, B, Hirschfeld, E, Kjellén, N & Ullman, M 1990. Sällsynta fåglar i Sverige. Lund.
- Byers, C, Olsson, U & Curson, J 1995. Buntings and sparrows: a guide to the buntings and North Ameri-

- can sparrows. Mountfield.
- Cramp, S & Perrins, C M (redactie) 1994. The birds of the Western Palearctic 9. Oxford.
- Dubois, P J & Yésou, P 1992. Les oiseaux rares en France. Bayonne.
- Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.
- Gätke, H 1900. Die Vogelwarte Helgoland. Braunschweig. Heruitgave 1987.
- Harris, A, Shirihai, H & Christie, D 1996. The Macmillan birder's guide to European and Middle Eastern birds. Londen.
- van IJzendoorn, E J, van der Laan, J & CDNA 1996. Herziening Nederlandse avifaunistische lijst 1800-1979: tweede fase. Dutch Birding 18: 157-202.
- Jännes, H, Nikander, P J & Numminen, T 1991. Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1990 harvinaisuushavainnot [Rare birds in Finland in 1990.] Lintumies 26: 241-262. [In Finnish.]
- Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
- Mikkola, K 1982. Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 1981 harvinaisuushavainnot [Rare birds in Finland in 1981.] Lintumies 17: 161-174. [In Finnish.]
- Small, B 1992. Ageing and sexing of Ortolan and Cretzschmar's Buntings in the field. Birding World 5: 223-228.

Frank Klinge, Vendelier 57, 6866 EP Heesum, Nederland
Frans Buissink, Landenstraat 9, 1871 BX Schoorl, Nederland
Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland

Winterwaarnemingen van Kwartels in Nederland

Op 22 januari 1996 waren Rudy Offereins en Robert Keizer vogels aan het kijken in de noordelijke buitenhaven van Den Oever, Noord-Holland. Het vroom die dag (-6 °C) en er waaide een krachtige oostenwind. In het buitendijkse slikkengebied werden in de zaadrijke riet- en zeeastervegetatie 40 Fraters *Carduelis flavirostris*, 10 Geelgorzen *Emberiza citrinella* en c 80 Rietgorzen *E schoeniclus* aangetroffen. Bij het bekijken van de grote groep Rietgorzen werd de aandacht van RO getrokken door een metaalachtig, niet al te hoog *kir-rrriet*, rechts van hem. Hopende hierdoor de Sneeuwgorzen *Plectrophenax nivalis* aan de jaarlijst te kunnen toevoegen, werd hij echter geconfronteerd met een hem niet bekend voorkomende, vrij kleine vogel, die snel van hem wegvloog. De vogel had enerzijds iets weg van een snip *Gallinago* en anderzijds iets van

een kleine ral *Porzana*. Na een korte rechtlijnige vlucht met snelle vleugelslagen landde de vogel c 100 m verder weer in de kniehoge vegetatie. Besloten werd de vogel opnieuw op te zoeken. RK stootte de vogel op c 2 m afstand op. Het was een Kwartel *Coturnix coturnix*! De snorrende vlucht, het kleine formaat, de bolle, compacte lichaamsbouw, het koppatroon, de gestreepte bovendelen en de effen, lichtbruine en relatief lange vleugels sloten alle andere Europese soorten uit. Bij het opvliegen werd weer het vluchtopje *kir-rrriet* gehoord (cf Jonsson 1992). Voor beide vogelaars was het de eerste zichtwaarneming van deze soort.

Het is niet helemaal uit te sluiten dat de vogel een uit gevangenschap ontsnapte Japanse Kwartel *C japonica* betrof. Deze kan in het veld alleen aan de zang worden onderscheiden van Kwartel. Een zingende Japanse Kwartel werd op 17 juli 1988 waargenomen in de Wieringermeer, Noord-Holland (Klaas Eigenhuis pers meded).

Het is opmerkelijk dat in de winter van 1995/96 ook elders in Noord-Europa Kwartels werden waargenomen, onder meer in Cley NWT Reserve, Norfolk, Engeland, op 20-26 december 1995 (Birding World 8: 445, 1995) en in Hanko, Finland, op 3-17 december 1995 (Birding World 8: 450, 1995). Cramp & Simmons (1980) vermelden dat Kwartels soms noordelijk tot Duitsland, Groot-Brittannië en Ierland overwinteren.

In Nederland zijn de volgende waarnemingen in de periode december tot en met februari bekend:

- 24 december 1900, Dedemsvaart, Overijssel (Tijdschr Ned Dierk Ver 7: 39, 1901)
28 december 1949, Beesel, Limburg (Kist et al 1970)
13-14 januari 1945, Sint-Maarten, Noord-Holland (Ardea 34: 385, 1946)
1 februari 1947, Egmond aan Zee, Noord-Holland (gevangen en een dag later overleden) (Ardea 38: 6, 1950)
december 1955 – 1 februari 1956, De Braakman, Zeeland (Giervalk 51: 86, 1961)
5 december 1959, Noordwijk, Zuid-Holland (Vogeljaar 8: 16, 1960)

Daarnaast zijn er late najaarswaarnemingen op 24 november 1951 bij Epse, Gelderland (Ardea 40: 86, 1952, Limosa 34: 200, 1961; niet 29 november, cf van den Bergh et al 1979) en op 30 november 1968 te Fochteloo, Friesland (Kist et al 1970, van der Ploeg et al 1976) en is er een

geval van een roepende vogel al op 8 maart 1959 te Oosterhout, Noord-Brabant (Vogeljaar 7: 151, 1959). Behalve deze waarnemingen zijn ons geen Nederlandse wintergevallen van Kwartels bekend. De vogel bij Den Oever zou hiermee het derde geval in januari zijn en de zevende winterwaarneming voor Nederland in de 20e eeuw.

Summary

WINTER RECORDS OF QUAIL IN THE NETHERLANDS On 22 January 1996, a Quail *Coturnix coturnix* was observed at Den Oever, Noord-Holland, the Netherlands. The six previous winter records (December to February) published for the Netherlands are given as well. This is the third January record for the Netherlands. There are also two December records in the winter of 1995/96, in Britain and Finland.

Verwijzingen

- van den Bergh, L M J, Gerritse, W G, Hekking, W H A, Keij, P G M J & Kuyk, F (redactie) 1979. Vogels van de Grote Rivieren. Utrecht.
Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1980. The birds of the Western Palearctic 2. Oxford.
Jonsson, L 1992. Birds of Europe with North Africa and the Middle East. Londen.
Kist, J, Tekke, M J & Voous, K H (redactie) 1970. Avifauna van Nederland. Leiden.
van der Ploeg, D T E, de Jong, W, Swart, M J, de Vries, J A, Westhof, J H P, Witteveen, A G & van der Veen, B 1976. Vogels in Friesland 1. Leeuwarden.

Robert Keizer, Nobelweg 2, 6706 EW Wageningen, Nederland
Rudy Offereins, Savornin Lohmanstraat 4, 9502 CG Assen, Nederland

Sperweruil in Brunssum in april 1995

Op 2 april 1995 werd door Hans van de Laar een Sperweruil *Surnia ulula* gezien en gefotografeerd in Brunssum, Limburg (cf van de Laar 1995ab). De vogel werd rond 12:00 ontdekt in een gebied met bomen en struiken op een talud achter de Prins Hendrikstraat, de weg tussen Brunssum en Schinveld. De vogel werd opgemerkt dankzij het tumult van diverse soorten alarmerende zangvogels. Hij bleef tot c 16:30 aanwezig, stil zittend op een zijtak van een boom. De volgende beschrijving is opgesteld aan de hand van notities en foto's van HvdL.

GROOTTE & BOUW Uil ter grootte van Bosuil *Strix aluco* met smalle, relatief lange staart. In vlucht herinnerend aan Sperwer *Accipiter nisus*, door lange staart

en korte, afgeronde vleugels. Vleugelpunt tot bovenstaartdekveren reikend. Relatief grote ronde kop. Korte, sterk gekromde snavel met zwaar bevederde basis.

KOP Overwegend wit. Boven oog smalle zwarte wenkbrauwstreep, achter oog verbredend en scherp omgeknikt naar beneden lopend. Wenkbrauwstrepen niet doorlopend en verbonden boven snavel. Achterkop zwart met kleine witte vlekjes, aansluitend op zwarte mantel. Bovenkop op foto's licht lijkend maar niet goed zichtbaar.

BOVENDELEN Druk zwart met wit getekend. Mantel voornamelijk zwart tot zwartbruin met naar rug toe in omvang en aantal toernemende witte vlekken. Schouders grotendeels wit door omvang en aantal witte vlekken. Witte vlekken lichte V vormend op mantel.

ONDERDELEN Licht met grijze dwarsbandering.

VLEUGEL Bovenvleugel overwegend zwart. Dekveren zwart met op onderste dekveren lichte toppen. Tertiais en handpennen zwart met witte dwarstekening en smalle lichte zoom aan top.

STAART Bovenstaartdekveren zwart met enige witte

14-15 Sperweruil / Hawk Owl *Surnia ulula*, Brunssum, Limburg, 2 april 1995 (Hans van de Laar)

vlakking. Rest staart niet goed gezien.

NAAKTE DELEN Iris lichtgeel. Snavel hoornkleurig tot gelachtig. Pootkleur niet gezien.

GELUID Geen geluid gehoord.

GEDRAG Eenmaal kort stukje vliegend vanuit boom, vervolgens enkele uren stil op tak zittend maar wel passerende voetgangers in gaten houdend.

De determinatie was eenvoudig. Het formaat, het geheel zwart-witte verenkleed, de overwegend witte kop met zwarte 'omlijsting' van het gezicht en zwarte achterkop, de gebandeerde onderdelen, de lange, smalle staart en de gelige iris sluiten alle uilen behalve Sperweruil uit. De enige uil met een vergelijkbare tekening van het gezicht is Ruigpootuil *Aegolius funereus* maar deze soort is kleiner en bruiner, heeft geen dwarstekening op de onderdelen en heeft een veel kortere staart (cf Cramp 1985, Jonsson 1994). Van de niet-Europese uilen komt geen enkele soort voor verwarrend in aanmerking.

Sperweruil is een broedvogel van de boreale streken in grote delen van Eurazië (*S u ulula* en *S u tianschanica*) en Noord-Amerika (*S u caparoch*). De dichtst bij Nederland gelegen broedgebieden bevinden zich in Scandinavië. Zoals bij de meeste uilen uit noordelijke streken is de populatieomvang aan sterke schommelingen onderhevig, afhankelijk van het voedselaanbod (knaagdieren). In relatie hiermee treden periodiek zuidwaartse verplaatsingen op, voornamelijk in de winter, soms met een invasieachtig karakter. In Europa zijn waarnemingen van *S u ulula* bekend zuidelijk tot in Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk, voormalig Joegoslavië en Roemenië. Er zijn vier vondsten van *S u caparoch* in het West-Palearctische gebied, drie in

Groot-Brittannië (augustus, december en maart) en één op de Canarische Eilanden (najaar; Cramp 1985).

S u ulula is lichter getekend dan de beide andere ondersoorten, met name op de onderdelen, bovenkop en achterkop. Op grond van de lichte bovenkop op de foto's lijkt het goed mogelijk dat de vogel van Brunssum tot deze ondersoort behoorde. De Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) heeft echter geen uitspraak gedaan over de ondersoort (Gerard Steinhaus pers meded).

Deze waarneming werd aanvaard door de CDNA en betrof het tweede geval voor Nederland. Het geval was extra bijzonder omdat het plaatsvond in een jaar waarin elders in Europa geen sprake was van een invasie. De eerste Sperweruil voor Nederland werd op 5 oktober 1920 verzameld te Amerongen, Utrecht. De balg bevindt zich in de collectie van het Nationaal Natuurhistorisch Museum (NNM) te Leiden, Zuid-Holland (cf van den Berg 1984, plaat 21). Drie overige waarnemingen die in het verleden aanvaard waren zijn in het kader van de herziening van de Nederlandse lijst afgevoerd (cf van IJzendoorn et al 1996).

Summary

HAWK OWL AT BRUNSSUM IN APRIL 1995 On 2 April 1995, a Hawk Owl *Surnia ulula* was observed and photographed by a single observer at Brunssum, Limburg, the Netherlands. The bird was found at noon and stayed until 16:30 the same day. It rested in a tree in a wooded area adjacent to suburban gardens, not far from a public road. The identification was based on the characteristic face pattern, upperpart coloration, barred underparts and long tail. Because of the pale crown,

the bird most probably belonged to the northern Eurasian subspecies *S u ulula*. This is the second record for the Netherlands. The first concerned a bird collected at Amerongen, Utrecht, on 5 October 1920.

Verwijzingen

van den Berg, A B 1984. Invasie van Sperweruil in westelijk Europa in herfst van 1983. Dutch Birding 6: 23-25.
Cramp, S (redactie) 1985. The birds of the Western

Palaearctic 4. Oxford.
van IJzendoorn, E J, van der Laan, J & CDNA 1996. Herziening Nederlandse Avifaunistische Lijst 1800-1979: tweede fase. Dutch Birding 18: 157-202.
Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
van de Laar, H 1995a. DB Actueel: Sperweruil in Brunssum. Dutch Birding 17: 132.
van de Laar, H 1995b. De Sperweruil te Brunssum in april 1995. Limb Vogels 6: 69-70.

Hans van de Laar, Doorvaartstraat 45a, 6443 AP Brunssum, Nederland
Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland

Perzische Roodborst in Berkheide in juni 1995

Op 2 juni 1995 ontdekte Jaap Dijkhuizen om 07:00, toen hij door Berkheide tussen Katwijk en Wassenaar, Zuid-Holland, naar zijn werk fietste, een voor het duingebied ongewone vogel. De vogel zat iets boven de grond in een struikje en was ongeveer zo groot als een Nachtegaal *Luscinia megarhynchos*, maar zag er qua verenkleed meer uit als een vrouwtje Blauwstaart *Tarsiger cyanurus* of Gekraagde Roodstaart *Phoenicurus phoenicurus*: oranje flanken, grijsbruine bovendelen en een witachtige keel. De vrij lange, zwarte staart sloot beide soorten echter uit en deed JD vermoeden dat het om een vrouwtje Perzische Roodborst *Irania gutturalis* ging (Dijkhuizen 1995). Omdat JD geen tijd had om langer te blijven besloot hij in Hotel Duinoord aan de Wassenaarse Slag René van Rossum te bellen, waarna hij doorfietste naar Den Haag en telefonisch Arjan van Egmond op de hoogte stelde. Na overleg met Arnold Meijer besloot AvE de waarneming als 'vrij zeker' via het semafoonsysteem bekend te maken. RvR kon wegens tijdgebrek maar korte tijd zoeken en moest zonder resultaat zijn zoekactie staken, maar waarschuwde Bas van der Burg die toevallig langsfietsde. BvdB nam het zoeken over.

Door het teruggetrokken gedrag duurde het enige tijd voordat BvdB en AvE, die ondertussen ook gearriveerd was, de vogel terugvonden (JD had de exacte plek gemarkeerd met een briefje in de duindoorns). Zij bevestigden de determinatie en gaven de waarneming opnieuw door via het semafoonsysteem. Enige tijd later kwamen de eerste vogelaars aanrennen. Gedurende de dag hebben ruim 200 vogelaars de Perzische Roodborst gezien. Rond het middaguur liet de vogel

zich vaak lange tijd niet zien, maar later op de dag begon hij weer actiever te foerageren en kon hij vaak langdurig op meer open plekken worden bekeken. De volgende dag werd de vogel niet meer terruggevoonden. Hij was ongeringd.

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen van BvdB en JD en op foto's van Arnoud van den Berg en Marc Guyt.

GROOTTE & BOUW Ongeveer zo groot als Nachtegaal, maar met langere staart. Ongerichte houding en vrij lange poten. Snavel vrij fors, lijsterachtig van vorm.

KOP Overwegend grijsbruin. Bovenkop met grijsblauw was onder bepaalde lichtomstandigheden. Keel lichter (wit) en duidelijk afgetekend. Oorstreek gewolkt en bruiner dan boven- en achterkop. Teugel donkerder grijszwart. Witte oogring, achter en boven oog breder. Zeer dunne en weinig opvallende lichte wenkbrauwstreep alleen voor oog, doorlopend tot aan snavel.

BOVENDELEN Rug grijsbruin, als bovenkop, met grijsblauw was onder bepaalde lichtomstandigheden. Schouder iets lichter dan rug, maar enkele schouderveren met iets donkerder bruin centrum. Stuit en bovenstaartdekveren als rug, maar buitenste rij bovenstaartdekveren met iets bruiner centrum, zoals sommige schouderveren.

ONDERDELEN Borst grijsbruin als bovendelen. Buik grijs gewolkt met lichtoranje ondergrond. Flank opvallend oranje, doorlopend tot op zijborst. Onderbuik, anaalstreek en onderstaartdekveren wit.

VLEUGEL Bruiner en donkerder dan rug, met zeer dunne lichte veerranden. Handpennen en bovenvleugeldekveren met lichtbruine top. Armpennen met kleine lichte top. Duimvleugel zwart.

STAART Donker bruinzwart.

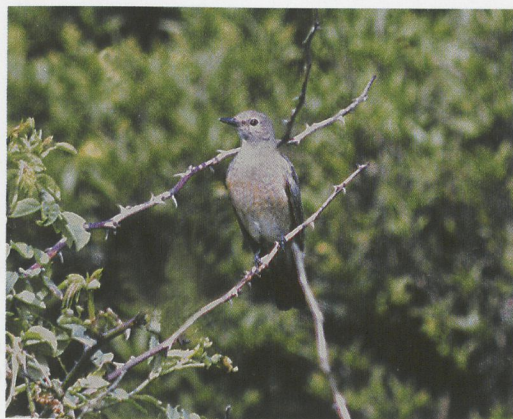
NAAKTE DELEN Oog donker (bruinzwart). Snavel en poot zwart.

GELUID Niet gehoord.

GEDRAG Erg 'skulkend', soms een uur lang niet te zien. Meestal op grond, maar soms even bovenin duindoorn of op prikkeldraad. Meestal foeragerend op zanderige plaatsen tussen of in directe nabijheid van dichte duin-

16 Perzische Roodborst / White-throated Robin
Irania gutturalis, Berkheide, Wassenaar, 2 juni 1995
(Arnoud B van den Berg)

17 Perzische Roodborst / White-throated Robin
Irania gutturalis, Berkheide, Wassenaar, 2 juni 1995
(Marc Guyt)

doorn. Soms even zonnend op takje net boven grond. Vaak 'roerend' met staart en deze vaak opgericht houdend.

RUI & SLEET Geen duidelijke tekenen van rui of sleet. Vleugelveren mogelijk met enige sleet vanwege enigszins bruinige handpennen. Geen beschadigingen aan vleugels, staart of poten. Snavel zonder vergroeiing.

Perzische Roodborst is bijna niet te verwarren met een andere soort. De enige waarmee verwarring zou kunnen ontstaan zijn Blauwstaart en Gekraagde Roodstaart. Een vrouwtje Blauwstaart heeft ook oranje flanken en een lichte keel. Een vrouwtje Gekraagde Roodstaart heeft echter een roestrode, en een vrouwtje Blauwstaart een blauwe staart. Vale lijster *Turdus obscurus*, die ook oranje flanken heeft, is duidelijk groter en heeft behalve oranje poten en een lichtbruine staart een meer uitgesproken koptekening.

Het ontbreken van zwarte wangen, de tot de flanken beperkte oranje kleur en de grijsbruine bovendelen passen alleen op een vrouwtje. Het bepalen van de leeftijd is lastig. Svensson (1992) geeft als kenmerken voor een vrouwtje in eerste zomerkleed bruine gesleten handpennen en lichte toppen aan een individueel variërend aantal grote dekveren, tertials en handvleugeldekveren (dit zijn ongeruide veren uit het eerste winterkleed). De lichte toppen aan de ongeruide veren zijn in het voorjaar door sleet echter nog maar moeilijk te zien (Lewington et al 1991). Cramp (1988) geeft als verdere kenmerken voor dit kleed een grijscrème gewolkte wang, zijhals en borst. Ook deze kenmerken worden in het voorjaar steeds onduidelijker.

De lichte randen aan de vleugel(dek)veren, de lichte toppen aan de handpennen, de bruine gewolkte wang en de grijs gewolkte borst op een oranje ondergrond wijzen op een vogel in eerste zomerkleed. Ook de mogelijk enigszins gesleten en bruinige handpennen wijzen op dit kleed.

Perzische Roodborst broedt van Turkije oostwaarts tot Noord-Irak, Iran, Kirgizië en Rusland, en overwintert in Oost-Afrika, voornamelijk in Kenia en Tanzania (Evans 1994).

In Europa is de soort een zeldzame dwaalgast met ten minste 18 gevallen: Cyprus (6; A E Sadler in litt), Griekenland (mei 1966), Groot-Brittannië (juni 1983, mei 1990), Nederland (november 1986, juni 1995), Noorwegen (mei 1981, augustus 1989) en Zweden (juni-juli 1971, mei 1977, mei 1981, mei 1986, mei 1989, augustus 1995) (de Heer 1989, Breife et al 1990, Lewington et al 1991, Evans 1994, Gantlett 1996).

Dit is het tweede geval van Perzische Roodborst voor Nederland. Het eerste betrof een mannetje op 3-4 november 1986 te Maasland, Zuid-Holland (de Heer 1989).

Summary

WHITE-THROATED ROBIN IN BERKHEIDE IN JUNE 1995 On 2 June 1995, a White-throated Robin *Irania gutturalis* was present in Berkheide, between Katwijk and Wassenaar, Zuid-Holland, the Netherlands. Because of the grey-brown upperparts and the absence of black cheeks it was identified as a female. The pale tips to the wing-coverts, the slightly worn primaries and the greyish-cream mottled cheek, side of neck and breast indicated that it could be a first-summer. This is the second record for the Netherlands. The first was a male at Maasland, Zuid-Holland, on 3-4 November

1986. In western Europe, there are records from Britain (2), the Netherlands (2), Norway (2) and Sweden (6), mostly in May-June.

Verwijzingen

Breife, B, Hirschfeld, E, Kjellén, N & Ullman, M 1990. Sällsynta fåglar i Sverige. Vår Fågelvärld supplement 13. Lund.
Cramp, S (redactie) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
Dijkhuizen, J 1995. Perzische Roodborst, alweer een spektakel. Duinstag 10 (2): 20-23.

Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain in 1800-1990. Little Chalfont.
Gantlett, S 1996. 1995: the Western Palearctic year. Birding World 9: 21-36.
de Heer, P 1989. Perzische Roodborst te Maasland in november 1986. Dutch Birding 11: 105-107.
Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. London.
Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Vierde druk. Stockholm.

Jaap Dijkhuizen, Bestevaerweg 37, 2225 PB Katwijk, Nederland
Arnold W J Meijer, Secr Varkevisserstraat 54, 2225 LE Katwijk, Nederland

Red-eyed Vireo at Taragona, Spain, in October 1995

On 19 October 1995, Xavier Jiménez found the corpse of a bird in a street in the city of Tarragona, Tarragona, north-eastern Spain (41:07 N, 01:15 E), near the river Francolí. The bird had died only recently and was without any apparent injury, and was thought to have been killed by a collision with a car or window. It was a small passerine unfamiliar to XJ, and was later identified as Red-eyed Vireo *Vireo olivaceus*. The skin is conserved at the Museu de Zoologia at Barcelona, Barcelona, Spain (collection number 95-0833).

18 Red-eyed Vireo / Roodoogvireo *Vireo olivaceus*,
Tarragona, Tarragona, Spain, 19 October 1995
(Raül Aymí)

SIZE Similar to that of Blackcap *Sylvia atricapilla*.
HEAD Crown uniformly grey from forehead to nape with conspicuous white supercilium recalling that of Moustached Warbler *Acrocephalus melanopogon*, with upper margin blackish, darker than crown and clearly delimiting supercilium and crown. Ear-coverts green, duller than upperparts. Lore brown, not distinct. Chin and throat white with some greyish hue.
UPPERPARTS Uniformly olive-green without any evident contrast between back, scapulars, rump and uppertail-coverts.
UNDERPARTS Mainly white with only very fine diffuse green pale band on upper breast; central undertail-coverts pale yellow.
WING Remiges dark brown-grey with narrow whitish tips and green edges. Upperwing-coverts with brown-grey centre and broad olive-green edge, appearing uniformly olive-green, similar to upperparts, though more brown-grey. Underwing-coverts pale green.
TAIL Dark brown-grey.
BARE PARTS Iris reddish brown. Bill blackish, lower mandible pinkish at base and greyish at tip. Tarsus and foot grey, similar to those of Great Tit *Parus major*.
BIOMETRICS Wing (maximum chord) 81 mm. P8 (counted from inside) 62 mm. Tail 53 mm. Bill (to skull) 19 mm; culmen 12.7 mm; bill depth 4.2 mm. Tarsus 17.9 mm. Wing-formula: p8 longest, p9 3 mm shorter, p7 1.5 mm, p6 4.5 mm, p5 10 mm, p4 14.5 mm, p3 17 mm, p2 20 mm and p1 23 mm shorter; p10 7 mm shorter than longest upper primary covert and 54.5 mm shorter than p8; outer web of p6-8 emarginated; inner web of p7-9 notched; notch on p9 18.4 mm.

Identification as Red-eyed Vireo was straightforward. The rather similar Philadelphia Vireo *V philadelphicus* could be excluded because of the blackish upper margin to the white supercilium and the whitish (not yellow) underparts

(Lewington et al 1991, Bradshaw 1992, Cramp & Simmons 1994).

Because of the fresh plumage and the brown iris colour, the bird was identified as a first-year (cf Pyle et al 1987). The head pattern with marked supercilium and the white underparts fit the subspecies *V o olivaceus* from northern and eastern North America. Birds from north-western USA are often considered as separate subspecies *V o caniviridis*; these birds are paler with a less obvious supercilium; the validity of this subspecies is, however, often debated (Cramp & Perrins 1994).

Red-eyed Vireo is a rare vagrant in Europe (Lewington et al 1991), but it has appeared rather regularly, especially in Britain and Ireland with 79 records up to 1994 (Rogers & Rarities Committee 1995) and c 26 reported in 1995 only (of which so far 10 have been accepted for Great Britain, cf Rogers & Rarities Committee 1996). It has also been recorded in Belgium (1), France (4), Germany (1), Iceland (4+), Malta (1) and the Netherlands (5), with notable influxes in some years (Cramp & Perrins 1994; Dutch Birding 17: 271, plate 254, 1995, 18: 277, 280, plates 266-267, 1996; Birding World 9: 33, 1996). Furthermore, it has been recorded in Morocco.

This is the first record of Red-eyed Vireo for Spain. Its occurrence in October fits the pattern of nearly all European records (September-October) and coincides with the normal autumn migration period of the species (Cramp & Perrins 1994, Remsen et al 1996).

The locality of this record in north-eastern Spain, an area where few North American vagrants have turned up, may raise questions about its origin. However, Red-eyed Vireo is not quoted in the lists of species commonly imported for trade (eg, Clement & Gantlett 1993). Moreover, the individual showed no signs of captivity, judging by the state of the plumage and bare parts. Also the fact that it was a first-year makes an origin from captivity less likely.

Another possible explanation might be that its arrival from North America was assisted by a ship. We investigated ship arrivals to Tarragona, where commercial trade with North America is

frequent, especially including import of cereals (*Zea mays* and *Sorghum vulgare*). On 3, 8 (two) and 11 October 1995, four ships arrived from the USA, perhaps supporting the possibility of ship-assistance. The role of ship-assistance to migrant North American passerines and its incidence in European records has frequently been discussed (eg, for Dark-eyed Junco *Junco hyemalis*; Erritzøe & Svenningsen 1996) and should be taken into account when assessing transatlantic vagrants near harbours, especially away from the Atlantic coast. Nevertheless, the high influx of Red-eyed Vireo in Europe during the autumn of 1995, as well as the report of a second record for Spain only a few days after the first, on 25 October 1995 in a garden near Elche, Alicante (Spanish rarities committee pers comm), seem to confirm a genuine vagrancy. Also the record of Yellow-billed Cuckoo *Coccyzus americanus* on Mallorca, Balearic Islands, on 28 October 1994 indicates the vagrancy potential of Nearctic migrants for Spain.

We are grateful to the Autoritat Portuaria de Tarragona for providing information on ship arrivals in the Tarragona port. Andy Elliott checked and improved the English.

References

- Bradshaw, C 1992. The identification of vireos in Britain and Europe. *Birding World* 5: 308-311.
- Clement, P & Gantlett, S 1993. The origin of species. *Birding World* 6: 206-213.
- Cramp, S & Perrins, C M (editors) 1994. The birds of the Western Palearctic 8. Oxford.
- Erritzøe, J & Svenningsen, H 1996. Dark-eyed Junco in Denmark in December 1980 and review of records from Europe and Greenland. *Dutch Birding* 18: 1-5.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. London.
- Pyle, P, Howell, S N G, Yunick, R P & DeSante, D F 1987. Identification guide to North American passerines. Bolinas.
- Remsen, J V Jr, Cardiff, W S & Dittmann, D L 1996. Timing of migration and status of vireos (Vireonidae) in Louisiana. *J Field Ornithol* 67: 119-140.
- Rogers, M J & Rarities Committee 1995, 1996. Report on rare birds in Great Britain in 1994, 1995. *Br Birds* 88: 493-558; 89: 481-531.

Raül Aymí, Grup Català d'Anellament, Museu de Zoologia, Apartat 593, Parc de la Ciutadella,
08080 Barcelona, Spain
Xavier Jiménez, Balmes 22 2n, 43204 Reus, Spain

Varia

'Basalt Wheatear'

In the black basalt desert of southern Syria and north-eastern Jordan, the little known 'Basalt Wheatear' occurs. Following its discovery in 1965 (Wallace 1983ab), it was identified as Variable (or Eastern Pied) Wheatear *Oenanthe picata opistholeuca*, but it is now generally regarded as a black morph of the Middle Eastern subspecies of Mourning Wheatear *O lugens lugens* (Cramp 1988). Basalt Wheatear is almost fully sooty black (plate 19-20). However, as in almost all other species of wheatear, it shows a white lower rump, uppertail-coverts and tail with a black T-shaped tail-band. The undertail-coverts and vent are also white, unlike the typical (black-and-white) morph of Mourning Wheatear, in which these parts are orange-pink (plate 21). In common with the typical morph, Basalt Wheatear shows an obvious, but slightly less extensive, white wing-panel in flight (Andrews 1994, Tye 1994; pers obs). This wing-panel consists of broad white fringes to almost two-thirds of the

inner webs of the primaries and secondaries. Other differences with the typical morph include the black upper rump and slightly wider tail-band (Andrews 1994). Basalt Wheatear resembles a small Black Wheatear *O leucura* or immature White-crowned Black Wheatear *O leucopyga*, although in flight it is easily identified by the white wing-panel. Basalt Wheatear is further distinguished from White-crowned Black Wheatear by the all-black belly; the white of the vent does not reach the legs. Confusion could also arise with the subspecies *O p opistholeuca* of Variable Wheatear, but the white wing-panel of Basalt Wheatear should clinch its identification. The wing-panel was, however, overlooked by the discoverers; hence their initial identification as Variable Wheatear (cf Wallace 1983b).

A few birds of the typical morph of Mourning Wheatear have been seen within the breeding range of Basalt Wheatear, although they are very scarce in the basalt desert (Andrews 1994). The typical morph normally prefers chalk cliffs and shrubland (Wallace 1983b). Cramp (1988) men-

19 'Basalt Wheatear' (black morph of Middle Eastern subspecies of Mourning Wheatear) / 'Basalttapuit' (zwarte vorm van Midden-Oostenondersoort van Rouwtapuit) *Oenanthe lugens lugens*, As Safawi, Jordan, 7 April 1996 (Ronald de Lange)

20 'Basalt Wheatear' (black morph of Middle Eastern subspecies of Mourning Wheatear) / 'Basalttapuit' (zwarte vorm van Midden-Oostenondersoort van Rouwtapuit) *Oenanthe lugens lugens*, east of As Safawi, Jordan, January 1991 (Ian J Andrews) 21 Mourning Wheatear / Rouwtapuit *Oenanthe lugens lugens*, typical morph, Petra, Jordan, April 1996 (Ronald de Lange)

tions three cases of mixed pairing between both morphs and, consequently, considers Basalt Wheatear to be a morph of the subspecies *O / lugens* of Mourning Wheatear. Andrews (1994) did not observe any mixed pairs or intermediate individuals and argues that mixed pairs are probably rare. The marked differences in habitat choice and plumage (including the white vent and the black upper rump), as well as the apparent absence of frequent mixed pairing (although this may be largely explained by the scarcity of the typical morph in the basalt desert), all indicate that Basalt Wheatear may be more than just a morph. Perhaps only DNA-studies will reveal its true taxonomical status.

Basalt Wheatear is patchily distributed in the area of basalt. A good spot in Jordan to see these interesting birds is near the town of As Safawi along the road from Azraq to Iraq, about 100 km east of Azraq. Here they are rather easy to find, often perched on electricity poles or basalt rocks just next to the road. It seems unlikely that Basalt Wheatear often occurs outside the basalt desert.

There are a few records just south of it (Clarke 1981, Andrews 1994), while two vagrants were reported in the Arava Valley, Israel, on 23 December 1994 (Shirihai 1996).

We want to thank Ian Andrews for commenting on a first draft of this note.

References

- Andrews, I J 1994. Description and status of the black morph Mourning Wheatear *Oenanthe lugens* in Jordan. *Sandgrouse* 16: 32-35.
- Clarke, J E 1981. The occurrence of Strickland's Wheatear in Jordan. *Sandgrouse* 2: 98-99.
- Cramp, S (editor) 1988. *The birds of the Western Palearctic* 5. Oxford.
- Shirihai, H 1996. *The birds of Israel*. London.
- Tye, A 1994. A description of the Middle Eastern black morph of Mourning Wheatear *Oenanthe lugens* from museum specimens. *Sandgrouse* 16: 28-31.
- Wallace, D I M 1983a. The breeding birds of the Azraq oasis and its desert surround, Jordan, in the mid-1960s. *Sandgrouse* 5: 1-18.
- Wallace, D I M 1983b. The first field identification of the Eastern Pied Wheatear in Jordan. *Sandgrouse* 5: 102-104.

Mystery photographs

58 Mystery photograph 58 (Dutch Birding 18: 317, 1996, repeated here as plate 22) clearly shows a *Sterna* tern. At first glance, the underparts look darker than in Common Tern *S hirundo* and the underwing pattern does not really fit the classic look of that species. Furthermore, the dark grey axillaries seem wrong for Common. Using standard references, several characters seem to fit White-cheeked Tern *S repressa* better than Common, especially the underwing pattern and the contrast between the lesser coverts and the paler mid-wing panel.

A closer look, however, will prove that something is wrong for White-cheeked. The inner primaries are paler, isolating the dark trailing edge to the outer primaries, and the secondaries are clearly paler than the dark trailing edge to the primaries. In White-cheeked, the secondaries and inner primaries are – at most – a trifle paler than the dark edge of the outer primaries, thus creating a more complete and evenly dark trailing edge to the whole underwing. Note that the dark trailing edge to the outer primaries is clearly set off from the paler inner primaries in the photograph, a pattern that would be more diffuse in even the palest White-cheeked. Many White-cheekeds also show a more irregular black trailing edge to the outer primaries: very narrow on outer primaries but broader on inner, dark-tipped

ones. On photographs it can be seen that the black outer web of the outer primary and the black trailing edge to the wing-tip itself are equally broad. In Common, the dark trailing edge is always broader than the dark outer web of the outer primaries, as is clearly visible in plates 22-23.

Checking the upperparts (plate 23) proves that this bird is not a White-cheeked but an unusually well-marked Common. The rump and uppertail are white, contrasting clearly with the grey back and upperwings, whereas in White-cheeked, the rump and tail are concolorous with the back: the most important character to look for!

Before claiming an out-of-range White-cheeked (there is a rejected report in May 1989 from Kent, England (Birding World 2: 173-174, 1989, Br Birds 88: 558, 1995) and there are reports of unusually dark-patterned Commons from the USA (Claudia Wilds in litt)), a detailed and prolonged check of the upperpart pattern is absolutely necessary. Of less value here are the head and bill pattern, which in many White-cheekeds very closely resemble Common, although White-cheeked on average shows a longer and more drooping bill. Note that the throat is white in the bird in the photographs, thus not creating the white-whiskered look typical of White-cheeked (and Arctic Tern *S paradisaea*).

Klaus Malling Olsen, Gartnerivej 3,1, 2100 København Ø, Denmark

22-23 Common Tern / Visdief *Sterna hirundo*, Eemshaven, Groningen, Netherlands, June 1995 (Peter Prins)

CSNA-mededelingen

Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1977-97

This report, the first since the reinstatement of the Dutch committee for avian systematics (CSNA) in late 1996 (Dutch Birding 18: 340, 1996), summarizes recent taxonomic decisions affecting the Dutch avifaunal list. Although most decisions resulted in a change with respect to current taxonomic practice, changes affecting the Dutch list that were not adopted are also included. For the sake of completeness, the present list includes a number of previously adopted changes since Voous (1977).

Species limits adopted here are consistent with a phylogenetic approach to species-level taxa (Zink & McKittrick 1995). Each species recognized in the present report is diagnosably distinct from other species and their status as independent taxonomic units is supported by multiple qualitative characters. For most of the newly recognized species, evidence is available showing these taxa to be reproductively isolated from their closest relative and they can, therefore, be regarded as specifically distinct under the Biological Species Concept as well (Mayr 1996). However, since taxonomic decisions under the Biological Species Concept require assumptions about the possibility that the relevant populations will ultimately fuse into a single population (cf Mayr 1982, 1996), the CSNA is reluctant to use the Biological Species Concept as the framework for the delimitation of bird species and has adopted a more cautious phylogenetic approach to delimit species. This emphasizes status as distinctive taxa rather than the potential (in)ability of species to interbreed and fuse.

Since Voous (1977), 13 species have been added to the Dutch list because of taxonomic separation from 'polytypic' species, viz, Balearic Shearwater *Puffinus mauretanicus* (adopted in 1995), Bewick's Swan *Cygnus bewickii* (1997), Tundra Bean Goose *Anser serrirostris* (1997), Pale-bellied Brent Goose *Branta hrota* (1997), Black Brant *B nigricans* (1997), Black Scoter *Melanitta americana* (1989), Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva* (1984), Yellow-legged Gull *Larus cachinnans* (1980), Rock Pipit *Anthus petrosus* (1980), Hume's Warbler *Phylloscopus humei* (1988), Eastern Bonelli's Warbler *P orientalis* (1996), Iberian Chiffchaff *P brehmii* (1994), Steppe Grey

Shrike *Lanius pallidirostris* (1997) and Hooded Crow *Corvus cornix* (1997). Five species have been separated from an extralimital form, viz, Greater Flamingo *Phoenicopterus roseus* (1997), Steppe Eagle *Aquila nipalensis* (1987), Macqueen's Bustard *Chlamydotis macqueenii* (1997), Blue-cheeked Bee-eater *Merops persicus* (1987) and Richard's Pipit *Anthus richardi* (1987). Four species have become monotypic due to the elevation of extralimital taxa to species status, viz, Velvet Scoter *Melanitta fusca* (1994), Pallas's Warbler *P proregulus* (1990), Myrtle Warbler *Dendroica coronata* (1997) and Baltimore Oriole *Icterus galbula* (1995).

In line with phylogenetic theory and methodology (Hennig 1966, Wiley 1981, de Queiroz & Gauthier 1992), two basic rules are applied for the recognition of higher taxa (ie, taxa above the level of species): 1 higher taxa are named clades and, therefore, represent monophyletic groups of species or less inclusive clades; hence, higher taxa are delimited on the basis of common ancestry rather than on shared sets of characters; 2 phylogenetic knowledge should be expressed as accurately as possible in nomenclature.

As a consequence of the first rule, para- and polyphyletic taxa should be abandoned. This has resulted in the recognition of *Casmerodius* for Great White Egret *C albus* and *Mergellus* for Smew *M albellus*. The second rule implies that adjustments to the present system should be enacted when improved phylogenetic knowledge becomes available. More detailed knowledge of the relationships among cormorants and shags, gannets and boobies, dabbling ducks and the skuas has resulted in the recognition of four additional genera, *Stictocarbo*, *Morus*, *Mareca* and *Catharacta*. Generally, established usage is maintained unless alternative hypotheses are better supported. As a consequence, Wilson's Phalarope *Phalaropus tricolor* is not placed in *Steganopus* and *Gelochelidon* is not included in *Sterna*. Attempts are made to prevent the recognition of higher taxa (eg, genera) that are not or only weakly supported by phylogenetic analyses. This has resulted in the inclusion of *Chettusia* in *Vanellus* and *Tachymarptis* in *Apus*.

Due to limitations of space, the present report only includes a brief summary of the rationale for the decisions taken by the CSNA. A more extensive and explicit motivation for the recognition of

the species taxa and higher taxa (genera) listed here is in preparation for publication in Dutch Birding and Ardea, respectively.

It should be emphasized that avian taxonomy is currently in a process of transition. Process-based definitions of species-level taxa, emphasizing reproductive abilities, are gradually replaced by pattern-based (phylogenetic) definitions and character-based definitions of higher taxa are replaced by phylogenetic (ancestry-based) definitions. Therefore, more taxonomic adjustments are likely to follow. In the absence of a fully documented system of phylogenetically defined species level taxa, the CSNA continues to use subspecific names to denote the likely geographic origin of (migrant) populations occurring in the Netherlands. Differences with respect to the relevant subspecies names adopted by BOU (1992) are listed in table 1.

Decisions are either based on unanimous vote or supported by all except one committee member (indicated with *). In addition to those already adopted, decisions presented here will be used in Dutch Birding from the first issue of volume 19 (1997).

***Puffinus mauretanicus* (Balearic Shearwater / Vale Pijlstormvogel)**

***Puffinus puffinus* (Manx Shearwater / Noordse Pijlstormvogel)**

Balearic Shearwater is specifically distinct from Manx and Yelkouan Shearwater *P. yelkouan*, based on analyses of qualitative morphological characters and phylogenetic analysis of mitochondrial DNA (Walker et al 1990, Altaba 1993, Austin 1996; cf McMinn et al 1990). The recent discovery and subsequent description of two extinct shearwaters, Hole's Shearwater *P. holeae* Walker et al 1990 and Olson's Shearwater *P. olsoni* McMinn et al 1990, which occurred sympatrically in the eastern Canary Islands, casts doubt on the alleged sister relationship (and conspecificity) of Balearic and Yelkouan Shearwater (Altaba 1993, in prep). It has been suggested that Balearic Shearwater may actually be more closely related to Hole's Shearwater than to Yelkouan Shearwater (Walker et al 1990).

***Morus bassanus* (Northern Gannet / Jan-van-gent)**

Phylogenetic relationships among Sulidae (eg, Warheit 1992) are best represented with the recognition of *Morus* for the gannets, *Papasula* for Abbott's Booby *P. abbotti* and *Sula* for the remaining boobies (cf Olson 1985, Olson & Warheit 1988, van Tets et al 1988, AOU 1989, Sibley & Monroe 1990, Warheit 1992).

Stictocarbo aristotelis* (Shag / Kuifaalscholver)

A phylogenetic analysis of morphological characters (Siegel-Causey 1988) indicates nine major clades among the cormorants and shags. We believe that the

classification proposed by Siegel-Causey (1988), recognizing nine genera, better represents the phylogenetic relationships of the cormorants and shags than the current inclusion of all species in a single genus *Phalacrocorax* (cf Bourne & Casement 1996).

***Casmerodius albus* (Great White Egret / Grote Zilverreiger)**

Phylogenetic analyses based on morphology and DNA-DNA hybridization (Payne & Risley 1976, Sheldon 1987, Sheldon et al 1995) indicate that Great White Egret is not closely related to the *Egretta* clade and instead suggest a closer relationship with *Bubulcus* and *Ardea*. However, given the unresolved relationships between Great White Egret, *Bubulcus* and *Ardea*, we believe that the inclusion of Great White Egret in *Ardea* (eg, AOU 1995, BOURC 1997) is premature. Until the relationships of Great White Egret are better understood, we prefer to place it in a monotypic genus *Casmerodius* (cf Inskipp et al 1996).

***Phoenicopterus roseus* (Greater Flamingo / Flamingo)**

Greater and Caribbean Flamingo *P. ruber* are specifically distinct (cf Hazevoet 1995), based on qualitative differences in plumage and bill pattern.

***Cygnus columbianus* (Whistling Swan / Fluitzwaan)**

***Cygnus bewickii* (Bewick's Swan / Kleine Zwaan)**

Whistling and Bewick's Swan are specifically distinct (cf Stepanyan 1990, Gantlett et al 1996), based on qualitative differences in morphology (Livezey 1996).

***Anser fabalis* (Taiga Bean Goose / Taigarietgans)**

***Anser serrirostris* (Tundra Bean Goose / Toendrarrietgans)**

Taiga and Tundra Bean Goose are specifically distinct from each other and Pink-footed Goose *A. brachyrhynchus*; each taxon represents a diagnosably distinct and reproductively isolated population (Sangster & Orel 1996) and (*) is considered monotypic.

Branta bernicla* (Dark-bellied Brent Goose / Rotgans)

Branta hrota* (Pale-bellied Brent Goose / Witbuikrotgans)

Branta nigricans* (Black Brant / Zwarte Rotgans)

Dark-bellied and Pale-bellied Brent Goose and Black Brant are specifically distinct (cf Millington 1997), based on overlapping breeding ranges of Pale-bellied Brent Goose and Black Brant in arctic Canada (eg, Gavin 1947, Handley 1950) and segregation of Dark-bellied and Pale-bellied Brent Goose wintering in the Netherlands and Denmark (eg, Lambeck 1981). The alleged hybrid origin of 'intermediate' populations in central arctic Canada, which formed the basis for including Pale-bellied Brent Goose and Black Brant, along with Dark-bellied Brent Goose, in a single species (Delacour & Zimmer 1952; cf Auk 61: 443, 1944), has been falsified by genetic analysis (Shields 1990).

Mareca penelope* (Eurasian Wigeon / Smient)**Mareca americana* (American Wigeon / Amerikaanse Smient)*****Mareca falcata* (Falcated Duck / Bronskopeend)*****Mareca strepera* (Gadwall / Kraakeend)**

Phylogenetic analyses based on mitochondrial DNA and morphology (Kessler & Avise 1984, Livezey 1991) provide strong support for two major clades within the dabbling ducks traditionally included in *Anas* (cf Omland 1994): 1 a clade formed by Cape Teal *M capensis*, the wigeons, Falcated Duck and Gadwall; and 2 a clade formed by the remaining species. We adopt the classification of Livezey (1991) in which the members of the former clade are placed in *Mareca* and the remaining species in *Anas*. Current knowledge of the phylogenetic relationships of dabbling ducks is better represented with the recognition of two genera than with the placement of all species in *Anas*.

Melanitta nigra* (Common Scoter / Zwarte Zee-eend)**Melanitta americana* (Black Scoter / Amerikaanse Zee-eend)**

Common and Black Scoter are specifically distinct (cf Dutch Birding 11: 21-22, 1989), based on qualitative differences in morphology (cf Stepanyan 1990, Livezey 1991, Gantlett et al 1996).

***Melanitta fusca* (Velvet Scoter / Grote Zee-eend)**

Velvet and White-winged Scoter *M deglandi* are specifically distinct (cf Stepanyan 1990, van den Berg & Bosman 1994), based on qualitative differences in morphology (Livezey 1991); as a consequence, Velvet Scoter is considered monotypic (contra BOU 1992).

Mergellus albellus* (Smew / Nonnetje)*[*Lophodytes cucullatus* (Hooded Merganser / Kokarde-zaagbek)]**

A phylogenetic analysis based on morphology (Livezey 1995) indicates that Smew is more closely related to the goldeneyes *Bucephala* than to the mergansers *Mergus*. Because the inclusion of Smew in *Mergus* would render *Mergus* polyphyletic, we adopt Livezey's (1995) classification and place Smew in a monotypic genus *Mergellus* (cf AOU 1983). We place Hooded Merganser in the monotypic genus *Lophodytes* to indicate its basal position among the mergansers (cf AOU 1983, Livezey 1995). The latter species is frequently recorded in the Netherlands but records are considered to refer to escapes from captivity. Hooded Merganser, therefore, is not formally admitted to the Dutch list.

***Aquila nipalensis* (Steppe Eagle / Stepparend)**

Steppe and Tawny Eagle *A rapax* are specifically distinct, based on qualitative morphological differences (Brooke et al 1972, Clark 1992, Olson 1994; cf van den Berg 1987).

***Chlamydotis macqueenii* (Macqueen's Bustard / Oostelijke Kraagtrap)**

Macqueen's and Houbara Bustard *C undulata* are specifically distinct, based on qualitative differences in

courtship behaviour and genetic analysis (Granjon et al 1994, Gaucher et al 1996; cf Sangster 1996).

Pluvialis dominicus* (American Golden Plover / Amerikaanse Goudplevier)**Pluvialis fulva* (Pacific Golden Plover / Aziatische Goudplevier)**

American and Pacific Golden Plover are specifically distinct (cf Knox 1987), based on differences in plumage, morphology, moult, vocalizations, nesting habitat and overlap of breeding ranges without hybridization (Connors 1983, Connors et al 1993). The correct specific name of American Golden Plover is *P dominicus*, not *P dominica* (AOU 1995).

Vanellus gregarius* (Sociable Lapwing / Steppekievit)***Vanellus leucurus* (White-tailed Lapwing / Witstaartkievit)***

Phylogenetic analysis of behavioural characters (Ward 1992) has been unable to resolve relationships among lapwings. Given the doubtful monophyly of *Chettusia* (and *Hoplopterus*), the recognition of *Chettusia* (and *Hoplopterus*), as currently defined, is not justified (cf BOURC 1997).

***Phalaropus tricolor* (Wilson's Phalarope / Grote Franjepoot)**

Results of phylogenetic analyses based on allozymes (Dittmann et al 1989), mitochondrial DNA (Dittmann & Zink 1991) and morphology (Chu 1995) are contradictory with regard to the alleged polyphyletic origin of the phalaropes (eg, Sibley & Monroe 1990). Because of this incongruence, the recognition of *Steganopus* for Wilson's Phalarope (eg, Sibley & Monroe 1990, Dowsett & Dowsett-Lemaire 1993, Beaman 1994, del Hoyo et al 1996, Higgins & Davies 1996) is currently unjustified and, therefore, we retain Wilson's Phalarope in *Phalaropus*.

***Phalaropus fulicaria* (Grey Phalarope / Rosse Franjepoot)**

The correct name of Grey Phalarope is *P fulicaria*, not *P fulicarius* (Parkes 1982).

***Catharacta skua* (Great Skua / Grote Jager)**

Phylogenetic analysis of mitochondrial DNA (Blechschiemdt et al 1993) indicates that the great skuas *Catharacta* and Arctic Skua *Stercorarius parasiticus* and Long-tailed Skua *S longicaudus* form separate monophyletic groups of species. Mitochondrial DNA of Pomarine Skua *S pomarinus* clustered with Great Skua rather than with Arctic and Long-tailed Skuas and, if accurately representing phylogenetic relationships, would render the traditionally defined genera *Catharacta* and *Stercorarius* paraphyletic. However, there are reasons to believe that the tree based on mitochondrial DNA (ie, a 'gene tree') does not accurately represent the phylogenetic relationship of Pomarine Skua (ie, its position in the 'species tree'). These include the possibility that nuclear copies of mitochondrial DNA were amplified during the DNA amplification phase of the study which may complicate sub-

sequent phylogenetic analyses (see Sorenson & Fleischer 1996). Blechschmidt et al (1993) hypothesized that the similarity of mitochondrial DNA of Pomarine Skua to that of Great Skua was due to a past hybridization event and that Pomarine Skua is of hybrid origin. Pending further phylogenetic analyses, we recognize *Catharacta* for the great skuas and *Stercorarius* for Pomarine Skua and the other small skuas (cf BOURC 1997).

Larus cachinnans (Yellow-legged Gull / Geelpootmeeuw)
Larus argentatus (Herring Gull / Zilvermeeuw)

Yellow-legged and Herring Gulls are specifically distinct (cf Oreel 1980, Stepanyan 1990), based on qualitative differences in morphology, behaviour and vocalizations and overlap of breeding ranges (Nicolau-Guillaumet 1977, Glutz von Blotzheim & Bauer 1982, Teysse re 1984, Marion et al 1985, Y sou 1991). Pending further analysis, *micahellis* and *cachinnans* are provisionally retained as conspecific.

Gelochelidon nilotica (Gull-billed Tern / Lachstern)

One phylogenetic study based on allozymes suggests that Gull-billed Tern and Whiskered Tern *Chlidonias hybridus* are part of the *Sterna* clade (Randi & Spina 1987). Others, based on allozymes (Hackett 1989), hind-limb musculature (McKittrick 1991) and osteology (Chu 1995), suggest a more distant relationship and do not support the inclusion of Gull-billed Tern in *Sterna*. Therefore, the inclusion of *Gelochelidon* in *Sterna* (eg, AOU 1983, BOURC 1997) is not warranted by present knowledge of phylogenetic relationships. Given the uncertainty about phylogenetic relationships among terns, as indicated by the incongruence of available analyses, we retain *Gelochelidon* for Gull-billed Tern.

Apus melba (Alpine Swift / Alpengierzwaluw)

Evidence is lacking for a sister relationship between Alpine and Mottled Swift *A. aequatorialis* and monophyly of the other species traditionally placed in *Apus*. Therefore, the recognition of *Tachymarptis* for Alpine and Mottled Swift and a more restricted *Apus* for the remaining species (Brooke 1972, Fry et al 1988, Short et al 1990, Chantler & Driessens 1995) may render *Tachymarptis* and/or *Apus* paraphyletic. In the absence of a relevant phylogenetic analysis, we retain Alpine Swift in *Apus*.

Merops persicus (Blue-cheeked Bee-eater / Groene Bijeneter)

Blue-cheeked and Madagascar Bee-eater *M. superciliosus* are specifically distinct (cf Glutz von Blotzheim & Bauer 1980, van den Berg 1987), based on qualitative morphological differences (Fry 1984).

Anthus richardi (Richard's Pipit / Grote Pieper)

Richard's, Grassland *A. cinnamomeus*, Paddyfield *A. rufulus*, Australian *A. australis* and New Zealand Pipit *A. novaeseelandiae* are specifically distinct, based on qualitative differences in plumage and vocalizations (Glutz von Blotzheim & Bauer 1985 and references cited therein).

Anthus spinoletta (Water Pipit / Waterpieper)

Anthus petrosus (Rock Pipit / Oeverpieper)

Water, Rock and Buff-bellied Pipit *A. rubescens* are specifically distinct (cf Oreel 1980) based on qualitative differences in plumage and vocalizations, and ecology (Bijlsma 1977, Alström & Mild 1987, Knox 1988).

Acrocephalus agricola (Paddyfield Warbler / Veldriet-zanger)

Paddyfield and Manchurian Warbler *A. tangorum* are specifically distinct (cf Round 1994), based on qualitative differences in plumage (Alström et al 1991, Round 1994). Paddyfield Warbler is monotypic (cf Williamson 1968; contra BOU 1992).

Phylloscopus proregulus (Pallas's Leaf Warbler / Pallas' Boszanger)

Pallas's Leaf and Lemon-rumped Warbler *P. chloronotus* are specifically distinct, based on qualitative differences in plumage and vocalizations (Martens 1985, Alström & Olsson 1990).

Phylloscopus inornatus (Yellow-browed Warbler / Blad-koning)

Phylloscopus humei (Hume's Warbler / Humes Blad-koning)

Yellow-browed and Hume's Warbler are specifically distinct (cf Svensson 1992, Gantlett et al 1996, BOURC 1997), based on qualitative differences in vocalizations and plumage and overlap of breeding ranges (Mild 1987, Alström & Olsson 1988, Dathe & Loskot 1989).

Phylloscopus orientalis (Eastern Bonelli's Warbler / Balkanbergfluitter)

Phylloscopus bonelli (Western Bonelli's Warbler / Bergfluitter)

Eastern and Western Bonelli's Warbler are specifically distinct (cf van den Berg & Bosman 1996, Gantlett et al 1996, BOURC 1997), based on qualitative differences in vocalizations and genetic analyses (Helb et al 1982, Helbig et al 1995).

Phylloscopus collybita (Common Chiffchaff / Tjiftjaf)

Phylloscopus brehmii (Iberian Chiffchaff / Iberische Tjiftjaf)

Common, Iberian, Canarian *P. canariensis*, Mountain *P. sindianus* and Caucasian Mountain Chiffchaff *P. lorenzii* are specifically distinct (cf van den Berg & Bosman 1994), based on qualitative differences in vocalizations and genetic analyses (Martens 1982, Salomon 1989, Salomon & Hemim 1992, Helbig et al 1993, 1996; cf Gantlett et al 1996).

Lanius excubitor (Great Grey Shrike / Klapekster)

Lanius pallidirostris (Steppe Grey Shrike / Steppeklapekster)

Great, Southern *L. meridionalis* and Steppe Grey Shrike are specifically distinct, based on qualitative differences in plumage, breeding ecology, behaviour and overlap of breeding ranges (Isenmann & Bouchet 1993, Panov 1995, Panow 1996).

Corvus corone (Carrion Crow / Zwarte Kraai)
Corvus cornix (Hooded Crow / Bonte Kraai)

Carrion and Hooded Crow are specifically distinct (cf Stepanyan 1990, Gantlett et al 1996), based on qualitative differences in plumage and analyses of their hybrid zone in Italy (Saino 1990, Saino & Scatizzi 1991, Saino 1992, Saino & Bolzern 1992, Saino & Villa 1992, Rolando 1993, Rolando & Laiolo 1994, Rolando & Saino 1994).

Dendroica coronata (Myrtle Warbler / Mirtezanger)

Myrtle and Audubon's Warbler *D auduboni* are specifically distinct, based on qualitative differences in plumage and analysis of their hybrid zone (Barrowclough 1980). It has been calculated (Zink & McKittrick 1995) that it would take more than 6 million years for these taxa to completely fuse. Data in Bermingham et al (1992) show that many North American *Dendroica* species are less than 3.5 million years old which means that speciation in several species of *Dendroica* took place during a much shorter time than the period necessary for Myrtle and Audubon's Warbler to fuse.

Icterus galbula (Baltimore Oriole / Baltimoreorioepiaal)

Baltimore, Bullock's *I bullockii* and Black-backed Oriole *I abeillei* are specifically distinct (cf AOU 1995, Freeman & Zink 1995, BOURC 1997), based on qualitative differences in plumage and vocalizations, analyses of the hybrid zone of Baltimore and Bullock's Oriole (see AOU 1995 for references) and a phylogenetic analysis (Freeman & Zink 1995) indicating that Baltimore and Bullock's Oriole are not each other's closest relatives.

References

- Alström, P & Mild, K 1987. Some notes on the taxonomy of the Water Pipit complex. Proc 4th Int Identif Meet Eilat Nov 1986: 47-48.
 Alström, P & Olsson, U 1988. Taxonomy of Yellow-browed Warblers. Br Birds 81: 656-657.
 Alström, P & Olsson, U 1990. Taxonomy of the *Phylloscopus proregulus* complex. Bull Br Ornithol Club 110: 38-43.

- Alström, P, Olsson, U & Round, P D 1991. The taxonomic status of *Acrocephalus agricola tangorum*. Forktail 6: 3-13.
 Altaba, C R 1993. La sistemàtica i la conservació de la biodiversitat: el cas de les baldrites (*Puffinus*). Anu Ornitol Balears 8: 3-14.
 American Ornithologists' Union (AOU) 1983. Check-list of North American birds. Sixth edition. Washington, DC.
 American Ornithologists' Union (AOU) 1989, 1995. Thirty-seventh, fortieth supplement to the American Ornithologists' Union check-list of North American Birds. Auk 106: 532-538; 112: 819-830.
 Austin, J J 1996. Molecular phylogenetics of *Puffinus* shearwaters: preliminary evidence from mitochondrial cytochrome *b* gene sequences. Mol Phylogen Evol 6: 77-88.
 Barrowclough, G F 1980. Genetic and phenotypic differentiation in a wood warbler (genus *Dendroica*) hybrid zone. Auk 97: 655-668.
 Beaman, M 1994. Palearctic birds, a checklist of the birds of Europe, North Africa and Asia north of the foothills of the Himalayas. Stonyhurst.
 van den Berg, A B 1987. List of Dutch bird species 1988. Santpoort-Zuid.
 van den Berg, A B & Bosman, C A W 1994, 1996. Checklist of birds of the Netherlands. First, fifth edition. Santpoort-Zuid.
 Bermingham, E, Rohwer, S, Freeman, S & Wood, C 1992. Vicariance biogeography in the Pleistocene and speciation in North American wood warblers: a test of Mengel's model. Proc Natl Acad Sci USA 89: 6624-6628.
 Bijlsma, R 1977. Voorkomen en oecologie van *Anthus spinoletta* en *A. s. littoralis* in de uiterwaarden van de Rijn bij Wageningen. Limosa 50: 127-136.
 Blechschmidt, K, Peter, H-U, de Korte, J, Wink, M, Seibold, I & Helbig, A J 1993. Untersuchungen zur molecularen Systematik der Raubmöwen. Zool Jahrb Syst 120: 379-387.
 Bourne, W R P & Casement, M B 1996. RNWBS checklist of seabirds (revised). Sea Swallow 45 (Suppl): 1-12.

TABLE 1 Differences with BOU (1992) regarding recognition of 'subspecific' taxa and spelling of their scientific names / Verschillen met BOU (1992) in de erkenning van 'ondersoorten' en spelling van hun wetenschappelijke naam

<i>Gavia stellata</i> (Red-throated Diver / Roodkeelduiker) considered monotypic (cf de Korte 1972; contra BOU 1992)
<i>Calidris alpina alpina</i> (Dunlin / Bonte Strandloper) includes 'arctica' and 'schinzii' (cf Wenink et al 1996; contra BOU 1992)*
<i>Cephus grylle arcticus</i> (Black Guillemot / Zwarte Zeekoet) included in <i>C g grylle</i> by BOU (1992)
<i>Fratercula arctica</i> (Atlantic Puffin / Papegaaiduiker) considered monotypic (cf Moen 1991; contra BOU 1992)*
<i>Phylloscopus borealis borealis</i> (Arctic Warbler / Noordse Boszanger) includes 'talovka' (cf Williamson 1967; contra BOU 1992)
<i>Vireo olivaceus olivaceus</i> (Red-eyed Vireo / Roodoogvireo) considered monotypic by BOU (1992)
<i>Emberiza leucocephalos leucocephalos</i> (Pine Bunting / Witkopgors) spelled <i>Emberiza leucocephala leucocephala</i> by BOU (1992)
<i>Emberiza cirulus</i> (Cirl Bunting / Cirlgors) considered monotypic (contra BOU 1992)
<i>Emberiza rustica</i> (Rustic Bunting / Bosgors) considered monotypic (contra BOU 1992)

- British Ornithologists' Union (BOU) 1992. Checklist of birds of Britain and Ireland. Sixth edition. Tring.
- British Ornithologists' Union Records Committee (BOURC) 1997. Twenty-third report. Ibis 139: 197-201.
- Brooke, R K 1972. Generic limits in Old World Apodidae and Hirundinidae. Bull Br Ornithol Club 92: 53-57.
- Brooke, R K, Grobler, J H, Irwin, M P S & Steyn, P 1972. A study of the migratory eagles *Aquila nipalensis* and *A. pomarina* (Aves: Accipitridae) in southern Africa. Occas Pap Natl Mus Rhod 85: 61-144.
- Chantler, P & Driessens, G 1995. Swifts: a guide to the swifts and treeswifts of the world. Mountfield.
- Chu, P C 1995. Phylogenetic reanalysis of Strauch's osteological data set for the Charadriiformes. Condor 97: 174-196.
- Clark, W S 1992. The taxonomy of Steppe and Tawny Eagles, with criteria for separation of museum specimens and live eagles. Bull Br Ornithol Club 112: 150-157.
- Connors, P G 1983. Taxonomy, distribution and evolution of golden plovers (*Pluvialis dominica* and *Pluvialis fulva*). Auk 100: 607-620.
- Connors, P G, McCaffery, B J & Maron, J L 1993. Speciation in golden-plovers, *Pluvialis dominica* and *P. fulva*: evidence from the breeding grounds. Auk 110: 9-20.
- Cramp, S (editor) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
- Dathe, H & Loskot, W M (editors) 1989. Atlas der Verbreitung palaearktischer Vögel 16. Berlin.
- Delacour, J & Zimmer, J T 1952. The identity of *Anser nigricans* Lawrence 1846. Auk 69: 82-84.
- Dittmann, D L & Zink, R M 1991. Mitochondrial DNA variation among phalaropes and allies. Auk 108: 771-779.
- Dittmann, D L, Zink, R M & Gerwin, J A 1989. Evolutionary genetics of phalaropes. Auk 106: 326-331.
- Dowsett, R J & Dowsett-Lemaire, F 1993. Comments on the taxonomy of some Afrotropical bird species. Tauraco Res Rep 5: 323-389.
- Freeman, S & Zink, R M 1995. A phylogenetic study of the blackbirds based on variation in mitochondrial DNA restriction sites. Syst Biol 44: 409-420.
- Fry, C H 1984. The bee-eaters. Calton.
- Fry, C H, Keith, S & Urban, E K (editors) 1988. The birds of Africa 3. London.
- Gantlett, S, Harrap, S & Millington, R 1996. Taxonomic progress. Birding World 9: 251-252.
- Gaucher, P, Paillat, P, Chappuis, C, Saint Jalme, M, Lotfikhah, F & Wink, M 1996. Taxonomy of the Houbara Bustard *Chlamydotis undulata* subspecies considered on the basis of sexual display and genetic divergence. Ibis 138: 273-282.
- Gavin, A 1947. Birds of the Pery River District, Northwest Territories. Wilson Bull 59: 195-203.
- Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M (editors) 1980, 1982, 1985. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 9, 8, 10. Wiesbaden.
- Granjon, L, Gaucher, P, Greth, A, Paillat, P & Vassart, M 1994. Allozyme study of two subspecies of Houbara Bustard (*Chlamydotis undulata undulata* and *C. u. macqueenii*). Biochem Syst Ecol 22: 775-779.
- Hackett, S J 1989. Effects of varied electrophoretic conditions on detection of evolutionary patterns in the Laridae. Condor 92: 73-90.
- Handley, C O 1950. The Brant of Prince Patrick Island, Northwest Territories. Wilson Bull 62: 128-132.
- Hazevoet, C J 1995. The birds of the Cape Verde Islands. Tring.
- Helb, H-W, Bergmann, H-H & Martens, J 1982. Acoustic differences between populations of western and eastern Bonelli's Warblers (*Phylloscopus bonelli*, Sylviidae). Experientia 38: 356-357.
- Helbig, A J, Martens, J, Seibold, I, Henning, F, Schottler, B & Wink, M 1996. Phylogeny and species limits in the Palearctic Chiffchaff *Phylloscopus collybita* complex: mitochondrial genetic differentiation and bioacoustic evidence. Ibis 138: 650-666.
- Helbig, A J, Salomon, M, Wink, M & Bried, J 1993. Absence de flux génique mitochondrial entre les pouillots 'veloces' médio-européen et ibérique (Aves: *Phylloscopus collybita collybita*, *P. (c.) brehmii*); implications taxonomiques. Résultats tirés de la PCR et du séquençage. C R Acad Sci Paris (III) 316: 205-210.
- Helbig, A J, Seibold, I, Martens, J & Wink, M 1995. Genetic differentiation and phylogenetic relationships of Bonelli's Warbler *Phylloscopus bonelli* and Green Warbler *P. nitidus*. J Avian Biol 26: 139-153.
- Hennig, W 1966. Phylogenetic systematics. Urbana.
- Higgins, P J & Davies, S J J F (editors) 1996. Handbook of Australian, New Zealand & Antarctic birds 3. Melbourne.
- Inskipp, T, Lindsey, N & Duckworth, W 1996. An annotated checklist of the birds of the Oriental region. Sandy.
- Isenmann, P & Bouchet, M-P 1993. L'aire de distribution française et le statut taxinomique de la Pie-grièche méridionale *Lanius elegans meridionalis*. Alauda 61: 223-227.
- Kessler, L G & Avise, J C 1984. Systematic relationships among wildfowl (Anatidae) inferred from restriction endonuclease analysis of mitochondrial DNA. Syst Zool 33: 370-380.
- Knox, A G 1987. Taxonomic status of 'Lesser Golden Plovers'. Br Birds 80: 482-487.
- Knox, A G 1988. Taxonomy of the Rock/Water Pipit superspecies *Anthus petrosus*, *spinoletta* and *rubescens*. Br Birds 81: 206-211.
- de Korte, J 1972. Birds, observed and collected by 'De Nederlandse Spitsbergen Expeditie' in west and east Spitsbergen, 1967 and 1968-'69; first part. Beaufortia 19: 113-150.
- Lambeek, R H D 1981. De huidige status van de Spitsbergen/Frans Jozef Land-populatie van de Witbuikrotgans *Branta bernicla hrota*. Limosa 54: 52-56.
- Livezey, B C 1991. A phylogenetic analysis and classification of recent dabbling ducks (tribe Anatini) based on comparative morphology. Auk 108: 471-507.

- Livezey, B C 1995. Phylogeny and evolutionary ecology of modern seaducks (Anatidae: Mergini). *Condor* 97: 233-255.
- Livezey, B C 1996. A phylogenetic analysis of geese and swans (Anseriformes: Anserinae), including selected fossil species. *Syst Biol* 45: 415-450.
- Marion, L, Yésou, P, Dubois, P J & Nicolau-Guillaumet, P 1985. Coexistence progressive de la reproduction de *Larus argentatus* et de *Larus cachinnans* sur les côtes atlantiques françaises. *Alauda* 53: 81-87.
- Martens, J 1982. Ringförmige Arealüberschneidung und Artbildung beim Zilpzalp, *Phylloscopus collybita*. Das *lorenzii*-Problem. *Z Zool Syst Evol-Forsch* 20: 82-100.
- Martens, J 1985. Speciation and the development of Himalayan avifaunas. *Acta Congr Int Ornithol* 18: 358-372.
- Mayr, E 1982. The growth of biological thought. Cambridge, Mass.
- Mayr, E 1996. What is a species, and what is not? *Philos Sci* 63: 262-277.
- McKittrick, M C 1991. Phylogenetic analysis of avian hindlimb musculature. *Misc Publ Mus Zool Univ Mich* 179: 1-85.
- McMinn, M, Jaume, D & Alcover, J A 1990. *Puffinus ossoni* n.sp.: nova espècie de baldritja recentment extingida provinent de dipòsits espeleològics de Fuerteventura i Lanzarote (Illes Canàries, Atlàntic Oriental). *Endins* 16: 63-71.
- Mild, K 1987. Soviet bird songs. Stockholm. [Two cassettes and booklet.]
- Millington, R 1997. Separation of Black Brant, Dark-bellied Brent Goose and Pale-bellied Brent Goose. *Birding World* 10: 11-15.
- Moen, S M 1991. Morphologic and genetic variation among breeding colonies of the Atlantic Puffin (*Fratercula arctica*). *Auk* 108: 755-763.
- Nicolau-Guillaumet, P 1977. Mise au point et réflexions sur la répartition des Goélands argentés *Larus argentatus* de France. *Alauda* 45: 53-73.
- Olson, S L 1985. The fossil record of birds. *Avian Biol* 8: 79-238.
- Olson, S L 1994. Cranial osteology of Tawny and Steppe Eagles *Aquila rapax* and *A. nipalensis*. *Bull Br Ornithol Club* 114:264-267.
- Olson, S L & Warheit, K I 1988. A new genus for *Sula abbotti*. *Bull Br Ornithol Club* 108: 9-12.
- Omland, K E 1994. Character congruence between a molecular and a morphological phylogeny for dabbling ducks (*Anas*). *Syst Biol* 43: 369-386.
- Oreel, G J 1980. Dutch Birding Association checklist. *Dutch Birding* 2: 41-47.
- Panov, E N 1995. Superspecies of shrikes in the former USSR. *Proc West Found Vert Zool* 6: 26-33.
- Panov, E N 1996. Die Würger der Paläarktis. Gattung *Lanius*. Second edition. Magdeburg.
- Parkes, K C 1982. Nomenclatural notes on the phalaropes. *Bull Br Ornithol Club* 102: 84-85.
- Payne, R B & Riskey, C J 1976. Systematics and evolutionary relationships among the herons (Ardeidae). *Misc Publ Mus Zool Univ Mich* 150: 1-115.
- de Queiroz, K & Gauthier, J 1992. Phylogenetic taxonomy. *Annu Rev Ecol Syst* 23: 449-480.
- Randi, E & Spina, F 1987. An electrophoretic approach to the systematics of Italian gulls and terns (Aves, Lariidae and Sternidae). *Monit Zool Ital (NS)* 21: 317-344.
- Rolando, A 1993. A study on the hybridization between Carrion and Hooded Crow in North-western Italy. *Ornis Scand* 24: 80-83.
- Rolando, A & Laiolo, P 1994. Habitat selection of Hooded and Carrion Crows in the alpine hybrid zone. *Ardea* 82: 193-200.
- Rolando, A & Saino, N 1994. Assortative mating among Eurasian Crow phenotypes across a hybrid zone. *J Ornithol* 135 (Sonderheft): 48.
- Round, P D 1994. Winter records of the Manchurian Reed-Warbler *Acrocephalus (agricola) tangorum* from Thailand. *Forktail* 9: 83-88.
- Saino, N 1990. Low reproductive success of the Carrion Crow *Corvus corone corone* – Hooded Crow *Corvus c. cornix* hybrids. *Avocetta* 14: 103-109.
- Saino, N 1992. Selection of foraging habitat and flocking by Crow *Corvus corone* phenotypes in a hybrid zone. *Ornis Scand* 23: 111-120.
- Saino, N & Bolzern, A M 1992. Egg volume, chick growth and survival across a Carrion/Hooded Crow hybrid zone. *Boll Zool* 59: 407-415.
- Saino, N & Scatizzi, L 1991. Selective aggressiveness and dominance among Carrion Crows, Hooded Crows and hybrids. *Boll Zool* 58: 255-260.
- Saino, N & Villa, S 1992. Pair composition and reproductive success across a hybrid zone of Carrion Crows and Hooded Crows. *Auk* 109: 543-555.
- Salomon, M 1989. Song as a possible reproductive isolating mechanism between two parapatric forms. The case of the chiffchaffs *Phylloscopus c. collybita* and *P. c. brehmii* in the western Pyrenees. *Behaviour* 111: 270-290.
- Salomon, M & Hemim, Y 1992. Song variation in the Chiffchaffs (*Phylloscopus collybita*) of the western Pyrenees – the contact zone between *collybita* and *brehmii* forms. *Ethology* 92: 265-282.
- Sangster, G 1996. Taxonomy of Houbara and Macqueen's Bustards and neglect of intraspecific diversity. *Dutch Birding* 18: 248-254.
- Sangster, G & Oreel, G J 1996. Progress in taxonomy of Taiga and Tundra Bean Geese. *Dutch Birding* 18: 310-316.
- Sheldon, F H 1987. Phylogeny of herons estimated from DNA-DNA hybridization studies. *Auk* 104: 97-108.
- Sheldon, F H, McCracken, K G & Stuebing, K D 1995. Phylogenetic relationships of the Zigzag Heron (*Zebrilus undulatus*) and White-crested Bittern (*Tigrionis leucolophus*) estimated by DNA-DNA hybridization. *Auk* 112: 672-679.
- Shields, G F 1990. Analysis of mitochondrial DNA of Pacific Black Brant (*Branta bernicla nigricans*). *Auk* 107: 620-623.
- Short, L L, Horne, J F M & Muringo-Gichuki, C 1990. Annotated check-list of the birds of East Africa. *Proc West Found Vert Zool* 4: 61-246.
- Sibley, C G & Ahlquist, J E 1990. Phylogeny and classification of birds. New Haven.

- Sibley, C G & Monroe, B L 1990. Distribution and taxonomy of birds of the world. New Haven.
- Siegel-Causey, D 1988. Phylogeny of the Phalacrocoracidae. *Condor* 90: 885-905.
- Sorenson, M D & Fleischer, R C 1996. Multiple independent transpositions of mitochondrial DNA control region sequences to the nucleus. *Proc Natl Acad Sci USA* 93: 15239-15243.
- Stepanyan, L S 1990. [Conspectus of the ornithological fauna of the USSR.] Moscow. [In Russian.]
- Svenson, L 1992. Identification guide to European passerines. Fourth edition. Stockholm.
- van Tets, G F, Meredith, C W, Fullagar, P J & Davidson, P M 1988. Osteological differences between *Sula* and *Morus*, and a description of an extinct new species of *Sula* from Lord Howe and Norfolk Islands, Tasman Sea. *Notornis* 35: 35-57.
- Teysnière, A 1984. Comparaison acoustique de *Larus argentatus argenteus*, *L. fuscus graellsii*, *L. cachinnans* (?) *micahellis* et du Goéland argenté à pattes jaunes cantabrique. *Behaviour* 88: 13-33.
- Voous, K H 1977. List of recent Holarctic bird species. London.
- Walker, C A, Wragg, G M & Harrison, C J O 1990. A new shearwater from the Pleistocene of the Canary Islands and its bearing on the evolution of certain *Puffinus* shearwaters. *Hist Biol* 3: 203-224.
- Ward, D 1992. The behavioural and morphological affinities of some vanelline plovers (Vanellinae: Charadriiformes: Aves). *J Zool* 228: 625-640.
- Warheit, K I 1992. The role of morphometrics and cladistics in the taxonomy of fossils: a paleornithological example. *Syst Biol* 41: 345-369.
- Wenink, P W, Baker, A J, Rösner, H-U & Tilanus, M G J 1996. Global mitochondrial DNA phylogeography of Holarctic breeding Dunlins (*Calidris alpina*). *Evolution* 50: 318-330.
- Wiley, E O 1981. Phylogenetics: the theory and practice of phylogenetic systematics. New York.
- Williamson, K 1967. Identification for ringers 2. The genus *Phylloscopus*. Second edition. Tring.
- Williamson, K 1968. Identification for ringers 1. The genera *Cettia*, *Locustella*, *Acrocephalus* and *Hippobolais*. Third edition. Tring.
- Yésou, P 1991. The sympatric breeding of *Larus fuscus*, *L. cachinnans* and *L. argentatus* in France. *Ibis* 133: 256-263.
- Zink, R M & McKittrick, M C 1995. The debate over species concepts and its implications for ornithology. *Auk* 112: 701-719.

George Sangster, *Nieuwe Rijn 27, 2312 JD Leiden, Netherlands*

Cornelis J Hazevoet, *Institute of Systematics and Population Biology, Zoological Museum, University of Amsterdam, PO Box 94766, 1090 GT Amsterdam, Netherlands*

Arnoud B van den Berg, *Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands*

C S (Kees) Roselaar, *Institute of Systematics and Population Biology, Zoological Museum, University of Amsterdam, PO Box 94766, 1090 GT Amsterdam, Netherlands*

CDNA-mededelingen

Recente CDNA-besluiten In de vergadering van 7 februari 1997 heeft de CDNA tot een aantal personele wijzigingen besloten. Edward van IJzendoorn en Hans Schekkerman hebben de commissie na jaren trouwe dienst verlaten. Edward is als voorzitter opgevolgd door Jan van der Laan, die reeds CDNA-lid was. Als nieuwe commissieleden zijn Max Berlijn en Ruud van Beusekom benoemd. De nieuwe samenstelling van de CDNA staat vermeld in het colofon van dit nummer.

Verder heeft de CDNA besloten met ingang van 1 januari 1997 geen waarnemingen meer te beoordelen van Koereiger *Bubulcus ibis* en Pallas's Boszanger *Phylloscopus proregulus*. Beide soorten worden met zodanige regelmaat gemeld dat beoordeling niet meer nodig is; daarnaast zijn het allebei soorten waarbij in het veld relatief weinig determinatiefouten optreden. Ook zonder beoordeling zal het patroon van meldingen (bijvoorbeeld geregistreerd in het kader van het Bijzondere Soorten Project (BSP) van SOVON) derhalve een redelijk betrouwbare weergave van het werkelijke voorkomen geven. Beide soorten zijn voor registratie 'overge-

boekt' naar de lijst van BSP-niet-broedvogels (BSP-NB) van SOVON. De CDNA verzoekt waarnemers alle waarnemingen van deze twee soorten tot en met 1996 in te sturen. JAN VAN DER LAAN

Recent CDNA-decisions Edward van IJzendoorn and Hans Schekkerman have left the Dutch rarities committee (CDNA). Jan van der Laan, already CDNA-member, has replaced Edward as chairman of the committee. Max Berlijn and Ruud van Beusekom have been appointed as new members. The new line-up of the committee can be found on the inside of the back cover of this issue.

The CDNA also decided to no longer consider from 1 January 1997 onwards Cattle Egret *Bubulcus ibis* and Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus*. Both species are reported annually with such regularity that consideration is no longer thought necessary. Besides, both species are relatively easily identified. Therefore, future reports without consideration by the CDNA will nevertheless give a fairly adequate picture of the occur-

rence of both species in the Netherlands. Both species have been added to the list of scarce species monitored by SOVON. The CDNA requests all observers to submit any records of both species up to 1996. JAN VAN DER LAAN

Beschrijving werkwijze CDNA Regelmatig stuit het functioneren van de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) bij waarnemers op onbegrip. Meestal is dit te verklaren uit onvoldoende kennis omtrent de werkwijze van de CDNA. Omdat het inmiddels 12 jaar geleden is dat er iets gepubliceerd is over deze werkwijze (Limosa 58: 65-72, 1985), lijkt de tijd rijp voor een uiteenzetting aan de lezers.

De CDNA heeft als belangrijkste taak het verzamelen, beoordelen, publiceren en archiveren van (aanvaarde en afgewezen) gevallen van zeldzame en schaarse soorten in Nederland. In de regel worden die soorten beoordeeld welke gemiddeld jaarlijks niet meer dan twee keer in Nederland worden waargenomen.

In deze bijdrage wordt de weg die een waarneming aflegt beschreven. In volgende CDNA-mededelingen zullen zaken als historie, benoemingen en criteria bij het (her)beoordelen van waarnemingen aan bod komen.

In eerste instantie zal een waarnemer een waarneming (al dan niet op een waarnemingsformulier) in de vorm van een beschrijving – bij voorkeur met (veld-)schetsen, foto's, video-opnamen en/of geluidsopnamen – insturen naar de CDNA-postbus. De archivaris van de CDNA voert de gegevens van de waarneming met een unieke cijfercode in de computer in. Hij stelt een zogenaamd roulatieschema op dat bepaalt in welke volgorde een serie waarnemingen (een zogeheten pakket, meestal met 20-30 waarnemingen) naar de acht leden van de CDNA wordt gestuurd. Voor ieder pakket wordt een nieuwe volgorde bepaald. Ieder lid geeft nu zijn oordeel over het geval in de vorm van een plusje (waarneming wordt aanvaardbaar geacht) of een minnetje (waarneming wordt niet aanvaardbaar geacht),

meestal met begeleidend commentaar, en stuurt het gehele pakket door naar het volgende CDNA-lid. Tenslotte wordt een pakket na door alle acht leden van de commissie te zijn beoordeeld naar een daartoe uitgekozen persoon gestuurd die de resultaten van de stemming bekijkt. Er staan dan drie mogelijkheden open:

Een waarneming heeft unaniem acht stemmen voor. De waarneming wordt aanvaard en de waarnemer wordt hiervan op de hoogte gesteld ('aanvaard geval' of kortweg 'geval').

Een waarneming heeft unaniem acht stemmen tegen. De waarneming wordt niet aanvaard en de waarnemer wordt hiervan op de hoogte gesteld met de reden van afwijzing ('afgewezen geval').

Een waarneming heeft zowel stemmen voor als tegen. Opnieuw zal de waarneming rouleren volgens een nieuw schema. Dit proces herhaalt zich tot maximaal een derde ronde. Tenslotte zal een waarneming worden aanvaard als er maximaal één stem tegen is. Een waarneming wordt niet aanvaard als deze twee of meer stemmen tegen heeft gekregen. In beide gevallen wordt de waarnemer op de hoogte gesteld.

Bovenstaande regels hebben alleen betrekking op de determinatie van de betrokken (onder)soort. Voor wat betreft herkomst – al dan niet wild – is een meerderheid van stemmen nodig voor afwijzing. In de nabije toekomst zal de werkwijze bij het bepalen van al dan niet wilde status worden besproken.

Alle (aanvaarde en afgewezen) gevallen worden in het archief van de CDNA opgenomen en in het jaarverslag in Dutch Birding gepubliceerd.

Ieder lid krijgt in principe 10 dagen de tijd een pakket te beoordelen. In het ergste geval kan het dus voorkomen dat een waarnemer 240 dagen moet wachten op antwoord. Indien deze periode wordt overschreden staat het waarnemers altijd vrij contact op te nemen met de voorzitter of secretaris van de CDNA. JAN VAN DER LAAN

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic in **January-February 1997** and focuses on north-western Europe. Information covering earlier reports, mainly in December 1996, is included as well. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections on data mentioned in these and earlier reports will be published when received.

A **Black-throated Diver** *Gavia arctica* was seen at the New Marina, Eilat, Israel, on 26 December. A **Great**

Northern Diver *G immer* stayed at Szigetszentmiklos, Hungary, on 12 January. The fourth **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* for France was reported infrequently from 22 December until at least 26 January at Trunvel, Finistère. In England, the individual at Hayle, Cornwall, remained through February; another was seen at South Norwood, Greater London, from 28 January until at least 28 February. The fourth for Ireland was one at Rostellan, Cork, from 1 February onwards. On 24 December, c 1500 **Leach's Storm-petrels** *Oceanodroma leucorhoa* in 2.5 h were counted flying past Larache, Morocco, during strong north-westerly winds; also, a few were seen inland, including one 17 km inland between Larache and Ksar el Kebir. Up to three

24 Imperial Eagle / Keizerarend *Aquila heliaca*, juvenile, north-western Negev, Israel, January 1997
(Hadoram Shirihai)

Brown Boobies *Sula leucogaster* were staying at North Beach, Eilat, in February. In northern Greece, 170 **Dalmatian Pelicans** *Pelecanus crispus* were counted at Porto Lagos in late December-January and 35 at Karatza lagoon. In Portugal, two **Little Bitterns** *Ixobrychus minutus* were seen regularly, presumably wintering, at Quinta do Lago, Algarve, from December to at least 4 February. A **Squacco Heron** *Ardeola ralloides* stayed near Cagliari, Sardinia, Italy, during January-February and another was in Ebro delta, Catalonia, Spain. Also in Spain, 47 **Glossy Ibises** *Plegadis falcinellus* were counted at El Rocío, Coto Doñana, on 27 December. In the Canary Islands, a first-winter **Greater Flamingo** *Phoenicopterus roseus* at Roquito del Fraile on 16 November was the first for Tenerife; the bird had an aluminium and a colour-ring from Fuente de Piedra, Andalucía, Spain (contra *Birding World* 10: 10, 1997).

In Denmark, an unringed adult **Ross's Goose** *Anser rossii* stayed with Pink-footed Geese *A brachyrhynchus* at Vejlerne, Thy, Jylland, from 7 February. The unringed Dutch bird did not reappear in the Netherlands this winter; one seen at Scheelhoek, Zuid-Holland, on 22 February wore a green ring. In Greece, at least 142 **Red-breasted Geese** *Branta ruficollis* were counted in Evros delta on 29 December. In Morocco, an adult male **American Wigeon** *Mareca americana* and a female **Blue-winged Teal** *Anas discors* were seen on 22

December 1996 at Lac Sidi Bou Rhaba. In the British Isles, apart from the long-staying male in Scilly, **American Black Ducks** *A rubripes* were reported from Alturlie, Highland, Scotland, from 12 January into March (female or immature) and at Barrow Harbour, Kerry, Ireland, until 28 January. On 28 December, at least 2200 **Marbled Ducks** *Marmaronetta angustirostris* were counted at a small lake between Douz and Zaafrane, south-east of Chott-El-Jerid, Tunisia; in a nearby little lake, at least 50 were seen. Britain's first **Canvasback** *Aythya valisineria* was a male at Welney and Wissington, Norfolk, from 21 January to at least late February (the first for the WP was a female photographed on 11 April 1977 in Iceland). The second **Red-head** *A americana* for Britain was a male at Rutland Water, Leicestershire, from 4 February to the fourth week of February (the first was a male at Bleasby near Newark, Nottinghamshire, on 9-27 March 1996). On Tenerife, Canary Islands, six **Ring-necked Ducks** *A collaris* (four males and two females) stayed at Presa de Curbelo on 26 November and a first-winter male was at Los Silos from 7 December. On 31 December, a female was reported at Laguna de Medina, Andalucía, Spain. Presumably the third for Japan was seen at Ueno Park, Tokyo, on 9 February. In Britain, a female **Lesser Scaup** *A affinis* stayed from 9 January into March at Tophill Low Reservoir, East Yorkshire, England. The long-staying bird at Stithians, Cornwall, remained

through February. Another individual at Caithness, Highland, Scotland, was seen from 2 January. The bird in Kerry, Ireland, was again present on 17 January. The Camargue male stayed from 28 November to at least late February; possibly, this is still the same individual first photographed on 5 February 1986 and recently accepted as the first for France and the WP. Also in France, a **King Eider** *Somateria spectabilis* was seen at Plouguerneau, Finistère, on 23-26 February. On 11 January, a **Barrow's Goldeneye** *Bucephala islandica* was present at Brest, Finistère. Remarkably, two females were reported off Cherbourg, Landes, France, on 8 February. The second for Spain was a first-winter female during February at Lago de la Traba, Coruña, Galicia (the first was in 1871). In France, single **White-headed Ducks** *Oxyura leucocephala* stayed at Étang de Lindre, Moselle, on 15 December and at Saint-Quentin, Yvelines, on 18-20 December. One was wintering in Cyprus. On 31 December, 300 were counted at Laguna de Medina, Andalucía, Spain (on the same day, 88 individuals were seen at Puerto de Santa Maria).

The second wintering **Honey-buzzard** *Pernis apivorus* for Italy stayed at Circeo National Park. The first successful breeding of **Monk Vulture** *Aegypius monachus* for France in the 20th century occurred at Gorges de la Jonte, Lozère, in 1996. In Cyprus, three **Short-toed**

Eagles *Circaetus gallicus* were wintering in the Kouklia area; another stayed in mid-winter near Rome, Latium, Italy. Two wintering **Spotted Eagles** *Aquila clanga* were reported from Switzerland in the first half of January. Seven were reported during February in France, of which five in the Camargue, Bouches-du-Rhône, one at St-Martin-de-Seignanx, Landes, from 2 January onwards and one at Étang de Lindre, Moselle, from 24 January onwards. More than 10 were wintering in northern and central Italy, which is more than ever before. During the national winter raptor census in Israel in December 1996-January 1997, at least 60 were counted in Hula valley. The second **Tawny Eagle** *A rapax* for Israel was one seen on 22 November in north-western Negev. In Sweden, a third-year **Steppe Eagle** *A nipalensis* remained from 21 December into February at Lindhult, Halland; in Finland, one was reported at Kemijärvi on 11 January. The winter census in Israel showed that 35 **Imperial Eagles** *A heliaca* were wintering in north-western Negev (besides, 23 were reported from the Hula valley); other good counts in the north-western Negev included 15 **Pallid Harriers** *Circus macrourus*, seven **Saker Falcons** *Falco cherrug*, and 19 **Sociable Lapwings** *Vanellus gregarius*. Two adult **Verreaux's Eagles** *A verreauxii* were seen at Wadi Shlomo near Eilat on 21 February. The third **Merlin** *F columbarius* for the Canary Islands was seen at Arguayo, Tenerife, on 28 January.

25 Pallid Harrier / Steppekiekendief *Circus macrourus*, adult male, north-western Negev, Israel, December 1996 (Hadoram Shirihai)

In France, three pairs of **Purple Swamp-hens** *Porphyrio porphyrio* raised at least seven young at Étang du Canet, Pyrénées-Orientales, in 1996. In Portugal, 59 **Great Bustards** *Otis tarda* were counted near Entradas, Alentejo, on 1 January. In the Netherlands, single males were seen on 14 January at Panningen, Helden, Limburg, on 17 January (presumably the same individual) at Heusden, Asten, Noord-Brabant, and another on 6-16 February at Ypelo, Hellendoorn, Overijssel. A **Killdeer Plover** *Charadrius vociferus* was present at Shannon, Offaly, Ireland, on 16-17 December. On Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, a **Pacific Golden Plover** *Pluvialis fulva* was reported on 22-23 December. During a Nile cruise between Aswan and Luxor, Egypt, c 10 **White-tailed Lapwings** *Vanellus leucurus* were seen in December. If accepted, a juvenile **Sharp-tailed Sandpiper** *Calidris acuminata* at Roquito del Frailé, Tenerife, on 9 November is the first for the Canary Islands. The only **Slender-billed Curlew** *Numenius tenuirostris* reported anywhere in the world in the period concerned an individual seen for up to three minutes at Evros delta, north-eastern Greece, on 14 January. The first wintering **Marsh Sandpiper** *T stagnatilis* for Sicily stayed at Simeo river. In England, a **Lesser Yellowlegs** *T flavipes* was at Allhallows Marsh, Kent, on 3 February. The second this winter for Ireland stayed at Mackroom Reservoir, Cork, from 26 January to mid February.

In Italy, an adult **Great Black-headed Gull** *Larus ichthyætes* was seen at Lentini lake, Siracusa, Sicily, on 6 January. The third **Mediterranean Gull** *L melanocephalus* for the United Arab Emirates was present at Ramtha lagoons on 27 January. In England, a **Laughing Gull** *L atricilla* was seen at Houghton Green Lake, Cheshire, on 12 January. The c 15th for Spain was a first-winter in Galicia. A **Franklin's Gull** *L pipixcan* was

26 Pallid Harrier / Steppekiekendief *Circus macrourus*, adult female, north-western Negev, Israel, December 1996 (*Hadoram Shirihai*)

reported at Antibes, Alpes-Maritimes, France, on 9 February. Also in France, nine **Ring-billed Gulls** *L delawarensis* were reported in December and seven in January. The second for Italy was a first-winter in January near Cagliari, Sardinia. A second-winter **American Herring Gull** *L argentatus smithsonianus* was seen at Clogherhead, Louth, Ireland, on 27 December and single first-winters were in Belfast, Antrim, Northern Ireland, from 27 December to 12 February and another from 15 February. The second **Caspian Yellow-legged Gull** *L cachinnans cachinnans* for France was photographed at Etaples, Pas-de-Calais, on 1 February. The second for the Netherlands concerned a recovery of an adult ringed in Ukraine and present at the rubbish dump of Waubach, Landgraaf, Limburg, in January 1996 (for first ring recovery, see Dutch Birding 18: 302-304, 1996). On 1 March, a first-winter **Thayer's Gull** *L (glaucoides) thayeri* was discovered in Belfast. In Scotland, a **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* was seen off South Uist, Western Isles, on 3 January, and an adult stayed at Fraserburgh, Grampian, Scotland, on 1-10 February. In Ireland, an adult was seen at Dun Laoghaire, Dublin, from 15 February until at least 27 February. Four **Ivory Gulls** *Pagophila eburnea* stayed in Iceland in early January. In February, the long-staying **Forster's Tern** *Sterna forsteri* was still present in Galway, Ireland. Three **African Skimmers** *Rynchops flavirostris* were seen at Kom Ombo, Egypt, on 19 February. In Israel, three **Striated Scops Owls** *Otus brucei* were wintering in a wadi near Eilat during November-February. The sixth **Eagle Owl** *Bubo bubo* for the Netherlands was photographed at Roggel, Limburg, on 11 October. In Denmark, a wintering **Hawk Owl** *Surnia ulula* on Bogø and a **Tengmalm's Owl** *Aegolius funereus* at Kongelunden attracted many birders in January; besides, at least one **Snowy Owl** *Nyctea scandiaca* was present. Other Snowy Owls included one brought-in from sea in Iceland in early December, one on Sylt, Schleswig-Holstein, on 19 December, one near Rennes, Ille-et-Vilaine, France, on 29 December and one at Westerhever, Schleswig-Holstein, on 27 January. An influx of five or more single **Middle Spotted Woodpeckers** *Dendrocopos medius* occurred during the winter in the Netherlands with birds in four or five provinces (Groningen, Limburg (several), Noord-Brabant, Utrecht and, probably, Friesland).

The second **Dusky Flycatcher** *Empidonax oberholseri* for eastern North America and the first for Nova Scotia, Canada, stayed in Kings County from 26 November until at least 15 December. In Israel, three **Dunn's Larks** *Eremalauda dunnii* stayed at km 33 north of Eilat from 23 January into February. A flock of 10 **Richard's Pipits** *Anthus richardi* stayed during February at Corrubedo NP, Galicia, Spain. The first **Olive-backed Pipit** *A hodgsoni* for the Canary Islands stayed at Ten Bel, Tenerife, from 28 November to at least 14 February. One was discovered on 14 February at Brixham, Devon, England, where it remained into March. The first **Buff-bellied Pipit** *A rubescens* for Sweden stayed

27 Caspian Yellow-legged Gull / Kaspische Geelpootmeeuw *Larus cachinnans cachinnans*, Etaples, Pas-de-Calais, France, 1 February 1997 (Anthony McGeehan) 28 American Herring Gull / Amerikaanse Zilvermeeuw *Larus argentatus smithsonianus*, first-winter, Belfast, Antrim, Northern Ireland, 15 February 1997 (Anthony McGeehan) 29 Pied-billed Grebe / Dikbekfuut *Podilymbus podiceps*, South Norwood, Greater London, England, February 1997 (Steve Young/Birdwatch) 30 Little Bittern / Woudaap *Ixobrychus minutus*, Quinta do Lago, Algarve, Portugal, 1 February 1997 (Ray Tipper) 31 Buff-bellied Pipit / Amerikaanse Waterpieper *Anthus rubescens*, Träslövsläge, Halland, Sweden, January 1997 (Michael Bergman) 32 Black-throated Accentor / Zwartkeelheggenmus *Prunella atrogularis*, Pieksämäki, Finland, February 1997 (Harry J Lehto)

33 Ross's Gull / Ross' Meeuw *Rhodostethia rosea*, adult, Dun Laoghaire, Dublin, Ireland, 23 February 1997 (Anthony McGeehan) 34 Ross's Gull / Ross' Meeuw *Rhodostethia rosea*, adult, Fraserburgh, Grampian, Scotland, February 1997 (Steve Young/Birdwatch) 35 Black-throated Thrush / Zwartkeellijster *Turdus ruficollis atrogularis*, Hollingwood, Derbyshire, England, January 1997 (Steve Young/Birdwatch)

36 Eagle Owl / Oehoe *Bubo bubo*, Roggel, Limburg, Netherlands, 11 October 1996 (mevr Schra) 37 Striated Scops Owl / Gestreepte Dwergooruil *Otus brucei*, Eilat, Israel, December 1996 (Hadoram Shirihai) 38 Hume's Warbler / Humes Bladkoning *Phylloscopus humei*, Isola della Cona, Staranzano, Gorizia, Italy, 28 December 1996 (Kajetan Kravos)

on 4-14 January at Träslövsläge, Halland. An individual seen near Eilat from 31 January to late February wore a ring and appeared to be the same as in the previous winter. In Senegal, an adult female **Citrine Wagtail** *Motacilla citreola* was seen at Djifèr on 27 January. On 19 November, a record 700 (to 800) **Grey Hypocolius** *Hypocolius ampelinus* were seen at a roosting place in Bahrain (not UAE; cf Dutch Birding 18: 329, 1996). From December to at least late February, the third **Black-throated Accentor** *Prunella atrogularis* for Finland stayed at Pieksämäki. A **Black-throated Thrush** *Turdus fuscicollis atrogularis* remained at Hollingwood near Chesterfield, Derbyshire, from 4 January into March. In Greece, a first-winter male **Desert Wheatear** *Oenanthe deserti* was seen in Evros delta on 26 December. The third **Dartford Warbler** *Sylvia undata* for the Netherlands stayed at Brielsegatdam, Westplaat, Westvoorne, Zuid-Holland, on 3-7 January. The second mid-winter record of **Ménétries's Warbler** *S mystacea* for Israel concerned a bird ringed on 19 January at Hameshar in southern Negev. A **Hume's Warbler** *Phylloscopus humei* stayed from 20 December until at least 10 January at Staranzano, Isola della Cona, Gorizia, Italy, where it was trapped on 28 December (it was originally misidentified as a Greenish Warbler *P trochiloides*; cf Birding World 9: 466, 1996). The fifth **Isabelline Shrike** *Lanius isabellinus* for Italy and the first in winter stayed at Siracusa salt-pans, Sicily. At Waterside, Cumbria, England, the long-staying male **Spanish Sparrow** *Passer hispaniolensis* which was present since 14 July 1996 remained through February. The third breeding record for Egypt was at Dakhla Oasis, where nests were built on 17 February. In

France, a flock of up to 15 **Pine Buntings** *Emberiza leucocephalos* was present at Albaron, Camargue, on 1 February; until at least 23 February, up to five individuals were seen here. On 13 January, a male was photographed at Vällberg, Värmland, Sweden. In Norway, a wintering **Little Bunting** *E pusilla* stayed from January into March at Holtålen, Sør-Trøndelag, and another was at Thurlestone, Devon, during February.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, Limicola, Ornithos, Vår Fågelvärld and Winging It were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242) and Rare Bird News (0881-888-111). I wish to thank Peter Adriaens, Mindy Baha el Din, Theo Bakker (Tunisia), Peter Barthel (Germany), Luc Bekaert (southern Spain), Arjan Brinkman, Alain Chappuis, Tony Clarke (Canary Islands), Andrea Corso, Jochen Dierschke, Huub Don, Hugues Dufourny (Morocco), Enno Ebels, Steve Gantlett, Martin Gray, Andrew Grieve, Marcello Grusso, Morten Gunther, Ricard Gutiérrez, Erik Hirschfeld, Justin Jansen, Erling Jirle, Adrian Jordi, Guy Kirwan (OSME), Tom Kompier (Japan), Jan van der Laan, Pierre Le Maréchal, Blake Maybank, Anthony McGeehan, Peter Meininger, Richard Millington, Dominic Mitchell, Pauline van Ommen, Patrick Palmen, Bram Piot, Jeff Price (Ibis Excursions), Adri Remeeus, John Ryan, Bob Scott, Hadoram Shirihai (Israel), James Smith (Kibbutz Lotan Birdwatching Tours) and Ray Tipper for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands

Recensies

FRANÇOIS HAVERSCHMIDT & G F MEES 1994. *Birds of Suriname*. VACO NV, PO Box 1841, Paramaribo, Suriname. 584 pp. ISBN 99914-0-029-X. NLG 225.00 or USD 125.00 (plus USD 35.00 p&p for air shipment).

This classic 3 kg book is a revised and enlarged edition of the important *Birds of Surinam* by Haverschmidt (1968), who died in 1987. During 1980-86, Mees did nearly all the work on this new edition, using his own experience from collecting expeditions to the country. It took another six years before the book was published. Compared with the first edition, the text has increased three-fold. The 40 colour plates by Paul Barruel are still the same, and six new colour plates for 40 species by Inge van Noortwijk are added. There are also many line drawings and photographs, mostly of nests. The book can be ordered directly from the

publisher: E Hogenboom, VACO NV, Domineestraat 26-32, PO Box 1841, Paramaribo, Suriname (South America), phone +597-472545, fax +597-410563, e-mail interf@sr.net. Each copy is sent in excellent package, which should allow an undamaged delivery. ARNOUD B VAN DEN BERG

DALE A ZIMMERMAN, DON TURNER & DAVID J PEARSON 1996. *Birds of Kenya and Northern Tanzania*. Christopher Helm/A&C Black, 35 Bedford Row, London WC1R 4JH, UK. 740 pp. ISBN 0-7136-3968-7. GBP 40.00.

Colombia is the country which holds the most species of birds, followed by other Latin-American countries like Peru, Ecuador and Brazil. However, it will take a lifetime to see the majority of these birds. Kenya, on

the other hand, gives much easier access to its birds. Self-respecting birdtour leaders can offer their participants 700 or more species in a three week trip. Kenya comes as close to a twitchers paradise as a country can get. Until recently, there was only one serious drawback, the lack of a decent fieldguide. Most birders who travelled through Kenya used *Birds of East Africa* by J G Williams & N Arlott (1980). Many will remember moments of desperation, trying to identify birds with nothing more than the sparse information of the 'allied species' sections at their disposal.

Birds of Kenya and Northern Tanzania is a huge step forward. For the first time, there is a book in which all 1114 species of birds that occur in Kenya and Northern Tanzania are illustrated and described in accurate detail. The plates by Dale Zimmerman, Ian Willis and Douglas Pratt are of a high standard, and in most cases not only depict breeding plumages, but also juvenile and non-breeding plumages: never a luxury for birders but essential in the case of African bird families like widowbirds and whydahs where the transformation from breeding to non-breeding plumage is a complete metamorphosis.

Authors of bird books always have to face taxonomic problems and must make difficult decisions. Nowadays, their problems seem to be bigger than ever. Zimmerman, Turner and Pearson try to keep on the safe side of the present discussions. They acknowledge the importance of taxonomic research based on genetic differences in DNA structure, but only as one of several approaches to bird classification. Generally, they try to keep to the taxonomy used in the *Birds of Africa* handbook series. There are some notable exceptions, like the split of the Somali Ostrich *Struthio molybdophanes*, a probable species according to the authors, and the Dimorphic Egret *Egretta dimorpha*. Many subspecies are treated in great detail to minimise the risk of getting out of date too soon.

A book that covers 1114 species in a thorough way is bound to become too heavy for field use. In eastern Africa, where much birding, at least in the parks, will be done from cars, this usually will not be a serious problem. When birding on foot, use the new pictorial guide by Ber van Perlo (*Birds of Eastern Africa*; HarperCollins 1995) but be sure to have this excellent book in your hotel room. CHRIS QUISPTEL

NORBERT HÖLZEL, GERMAN RUSSANOW & STEFAN SCHLEUNING 1996. *Volga-Delta – Naturoase zwischen Meer und Halbwüste*. Naturerbe Verlag Jürgen Resch, Stockacherstraße 11, 88662 Überlingen, Germany. 153 pp. ISBN 3-9803350-5-4. c DEM 24.00.

This attractively produced book covers a largely overlooked birding destination in the Western Palearctic: the Volga delta, situated on the northern edge of the Caspian Sea, Russia. The delta is surrounded by semi-deserts and steppes. Therefore, a great variety of wildlife can be seen in just a short visit. Most pages of the book are (rightfully) devoted to the rich nature of the area. Insects, fish, reptiles, amphibians and mammals

are all treated. A large section on birds is richly illustrated by many nice colour photos of interesting bird species. White-tailed Lapwing *Vanellus leucurus* and Great Black-headed Gull *Larus ichthyæetus* breed in wet areas, while the steppes are said to contain both White-winged Lark *Melanocorypha leucoptera* and Black Lark *M. yeltoniensis*, as well as Pallas's Sandgrouse *Syrrhaptes paradoxus*. Although most species mentioned in the text appear on photo, this is not the case for the latter three species. Best bird of the Volga delta is depicted on a photo on page 81: four Siberian White Cranes *Grus leucogeranus* as they fly over the Volga delta on their way from their breeding areas to some (unknown?) wintering area; or so I presume: unfortunately, it is not clear where or when any of the photos in the book were taken. The Siberian White Crane still regularly occurs in the delta during migration. Do these sightings represent the first confirmed records of this rare bird for the Western Palearctic?

Like many other wetlands, the Volga delta is threatened. The authors hope that, among others, ecotourism to the area will lead to a better protection. Therefore, the last part of the book gives all kinds of information for the traveler. Four detailed trips in the area are described, which will enable you to see all interesting species of both the Volga delta and the semi-desert and steppe surroundings. A detailed map, however, is lacking, although a rather rough one appears inside the dust jacket.

This book is a nice introduction to the Volga delta and its diverse wildlife. However, the best way to experience it is simply to go there: it is just this what the book makes you want to do. ROLAND VAN DER VLIET

TONY CLARKE & DAVID COLLINS 1996. *A birdwatchers' guide to the Canary Islands*. Prion Ltd Publishers, 21 Roundhouse Drive, Perry, Huntingdon, Cambridgeshire PE18 0DJ, UK. Distributed by NHBS, 2 Wills Road, Totnes, Devon TQ9 5XN, UK. 110 pp. ISBN 1-871104-06-8. GBP 10.75.

This is an obviously useful book for anyone preparing and making a birding trip to the Canary Islands. With the descriptions of the various sites in this book (combined with private travel reports available from several travel report services), you should be able to make the most of your trip. The full species list mentions for each species on which island(s) it can be found and provides information on its status. A list of selected bird species gives additional information on some local or uncommon species, including the endemics. There are also lists of the islands' terrestrial mammals, whales and dolphins, reptiles (no snakes!), amphibians, dragonflies and butterflies. ANDRÉ J VAN LOON

NIGEL WHEATLEY 1996. *Where to watch birds in Asia*. Christopher Helm/A & C Black, 35 Bedford Row, London WC1R 4JH, UK. 463 pp. ISBN 0-7136-4303-X. GBP 14.99.

This is another addition to the continuously growing list of *Where to watch birds* titles of this publisher, and the third dealing with birdwatching sites in the great continents (after South America and Africa) by the same author. These types of books are obviously invaluable for anyone preparing a special birding trip or for those birders who are in the position to do some birding in the spare time of business trips. In this book, birding sites in 39 Asiatic countries are dealt with, from Turkey and the Middle East (including the Arabian peninsula) in the west to the Philippines and Japan in the east. Even Iraq (!) is included... The countries are treated in alphabetical

order, with the Middle East in a separate section. As stated somewhere in the useful introductory sections, this book is intended to be a 'first point of reference', not a complete site guide for all countries, which would of course be impossible to deal with in one book. Therefore, reference is made to birding tour organizations and providers of travel reports by other birders, in order to obtain more detailed information. A calendar indicating which countries are to be visited best in a particular month is useful in choosing a trip. Much other practical information is given both in the introduction and in the country and site accounts. ANDRÉ J VAN LOON

DBA-nieuws

DBA-vogeldag te Utrecht in februari 1997 Ook dit jaar was de DBA-vogeldag, gehouden op 2 februari 1997 te Utrecht, Utrecht, een groot succes. De verplaatsing van de traditionele zaterdag naar zondag had geen invloed op het aantal aanwezigen. Het programma was gevarieerder dan ooit. Mark Constantine hield een overtuigend pleidooi om (nog) meer aandacht te besteden aan vogelgeluiden. Zijn stand in de hal, waar hij de mogelijkheden van computeranalyse van vogelgeluiden demonstreerde, werd de hele dag zeer druk bezocht. Bruce Mactavish toonde aan de hand van een groot aantal dia's de enorme variatie in het verenkleed van Kumliens Meeuw *Larus (glaucoides) kumlieni*. De DBA-vogeldag is ondenkbaar zonder een 'mystery bird-competitie', die dit jaar werd verzorgd door Anthony McGeehan. Anthony had vorig jaar al bewezen een goed spreker te zijn en dat werd dit jaar weer bevestigd. Zijn presentatie van de uitslag werd een college over vogeldeterminatie waar iedereen iets van moet hebben opgestoken. Zoals vrijwel ieder jaar kwam de winnaar van de 'mystery bird-competitie' uit België: Gunter De Smet met 19 van de 24 foto's goed. Gedeeld tweede met 18 goed waren Enno Ebels, Jan van der Laan en René-Marie Lafontaine.

George Sangster hield een belangwekkend en helder betoog over nieuwe ontwikkelingen in de taxonomie, leerzaam voor al diegenen die iets meer willen dan alleen een antwoord op de vraag 'Mag ik hem tellen'? De reacties uit de zaal, vooral van de kant van biologen, maakten duidelijk dat nog niet iedereen voetstoots bereid is de nieuwe ideeën te omarmen. George mag volgend jaar zeker terugkomen.

Video neemt zo'n snelle vlucht dat we dit jaar twee jaaroverzichten hadden, één met bewegende en één met stilstaande beelden. Opvallend was dat van verschillende soorten de video-opnamen meer lieten zien dan de dia's. Zolang Wim Wiegant het jaaroverzicht verzorgt zal de video echter nooit de dia verdringen. Zijn bijdragen aan de DBA-vogeldagen zijn geestig, relativerend en onmisbaar. Verheugend was dat de traditionele projectieproblemen dit jaar achterwege bleven: hulde daarvoor aan het technische team. CHRIS QUISP

DBA-vogelweek 1997 op Texel De DBA-vogelweek zal in 1997 wederom op Texel, Noord-Holland, worden gehouden. Op grond van een aantal overwegingen zal de week dit jaar beginnen op zaterdag 27 september en eindigen op zondag 5 oktober. Zo valt midden in deze week de nieuwe maan; de bijbehorende duisternis vergroot de theoretische kans op afgedwaalde zeldzaamheden. De DBA roept al haar begunstigers en andere geïnteresseerde vogelaars op om gedurende (een deel van) deze week naar het eiland te komen, actief te vogelen en deel te nemen aan de diverse activiteiten, waaronder een *big-day* en lezingen. Hierover zal in latere nummers van Dutch Birding en te zijner tijd via de Dutch Birding-vogellijn nader bericht worden. Men dient zelf voor accommodatie op het eiland te zorgen, waarbij het DBA-bestuur het Texel Birdwatching Center van harte wil aanbevelen. GJSBERT VAN DER BENT

Samenwerking met Combi-Focus De DBA heeft een samenwerkingsverband afgesloten met Combi-Focus te Den Haag, Zuid-Holland. Dit bedrijf levert optische apparatuur en fotomateriaal. Afsproken is dat de DBA Combi-Focus zal aanbevelen bij haar begunstigers. Abonnees van Dutch Birding krijgen bij aanschaf van kijkers, telescopen, statieven en andere producten een korting van ten minste 10%. Dit geldt ook voor fotomateriaal. Wie nog geen abonnement heeft krijgt bij aanschaf van apparatuur een abonnement op Dutch Birding cadeau wanneer het aankoopbedrag hoger is dan NLG 800. Bij een lager bedrag biedt Combi-Focus een abonnement aan met korting. Het bestuur van de DBA is zeer blij met deze samenwerking die niet alleen voor de DBA, maar ook voor de abonnees veel voordelen biedt. Zie ook de advertentie elders in dit nummer. Voorlopig gelden de gemaakte afspraken alleen voor 1997, maar zowel de DBA als Combi-Focus hopen op een langdurigere samenwerking. Het adres van Combi-Focus luidt: Combi-Focus, Thomsonlaan 96, 2565 JE Den Haag, telefoon 070-3638398, fax 070-3617147. CHRIS QUISP

Aankondigingen & verzoeken

Expositie Flip de Nooyer Het Natuurmuseum Rotterdam in Rotterdam, Zuid-Holland, toont van 28 maart tot en met 22 juni 1997 het werk van vogelfotograaf Flip de Nooyer onder de titel 'Flip de Nooyer: vogelfotograaf – portretten van Europese vogels'. Het bezoekadres luidt: Natuurmuseum Rotterdam, Westzeedijk 345 (Museumpark), 3015 AA Rotterdam, Nederland. Voor verdere informatie kan men bellen met Kees Moeliker, Natuurmuseum Rotterdam, telefoon 010-4364222.

Request for photographs of small unstreaked *Acrocephalus* warblers Hadoram Shirihai and Jon King are preparing an identification paper on the small unstreaked *Acrocephalus* warblers. The authors would welcome slides of any of these species for study and possible publication. Both photographs taken in the field or in the hand will be of use. All photographic material will be returned, and all contributors will be acknowledged; photographers of published material will be paid a fee according to the payment schemes of Dutch Birding. Please send your slides, indicating species, locality, date and photographer (and his address!) to: Jon King, Edward Grey Institute, Department of

Zoology, South Parks Road, Oxford OX1 3PS, UK.

Bird migration survey in Israel in autumn of 1997

During August-October 1997, the Israel Ornithological Center (IOC) organizes the annual raptor, stork and pelican migration survey in the Northern Valleys, Israel. During the autumn of last year, over a period of 45 days, c 806 000 migrating birds were counted in the skies over Israel, including 580 000 raptors of 30 different species, 250 000 White Storks *Ciconia ciconia* and 36 000 White Pelicans *Pelecanus onocrotalus*!

You are invited to join an international team of birders to experience the busiest migration route in the Western Palearctic. Experienced birders willing to assist in the survey for a period of at least four weeks and to watch the migration for at least 10 hours a day are offered free lodging and food for the length of their stay. Those interested are requested to send a short curriculum vitae including details of their previous experience to: Dan Allon, Israel Ornithological Center, 155 Herzl Street, Tel-Aviv, 68101 Israel, telephone +972-36826802; fax +972-35182644, e-mail ioc@netvision.net.il. Please state the period you will be available.

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **december 1996-januari 1997**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

DUIKERS TOT VALKEN Behalve de **Ijsduiker** *Gavia immer* van het Oostvoornse Meer, Zuid-Holland, die daar de gehele periode bleef, zwom er één van 8 tot 18 december op het Veerse Meer, Zeeland. Op 11 december vloog er één langs Terneuzen, Zeeland. Een **Grauwe Pijlstormvogel** *Puffinus griseus* werd op 3 december gemeld bij Westkapelle, Zeeland. **Kuifaalscholvers** *Stictocorbo aristotelis* verbleven bij het wer-

keiland Neeltje Jans, Zeeland, van 10 december tot 18 januari met maximaal vier op 5 januari. Voorts waren er waarnemingen op 16 december bij Scheveningen, Zuid-Holland, en op 26 en 28 december twee bij Goessche Sas, Zeeland. Er waren twee meldingen van **Kwakken** *Nycticorax nycticorax*: op 5 december werd bekend dat er al enkele weken een exemplaar in een tuin roestte te Sommelsdijk, Zuid-Holland, en op 1 januari viel er één in bij de Punt van Goeree aan de noordkant van de Brouwersdam, Zuid-Holland. **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* verbleven tot 5 december bij het Veerse Meer nabij Arnemuiden, Zeeland (vier), op 7 en 8 december bij Nieuw-Lekkerland, Zuid-Holland, en op 30 december in de Flaauwers Inlagen, Zeeland; op 4 januari werd er één dood gevonden bij Renesse, Zeeland. Op 20 december bleken maar liefst vier **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* te pleisteren ten noorden van Nuland, Noord-Brabant; in januari werden er daar twee gezien bij een vijver van het Autotron. Verder waren er waarnemingen op 7 december in de Grote Peel, Noord-Brabant, op 14 december in de Lauwersmeer, Groningen, op 15 december bij Groot-Ammers, Zuid-Holland, op 21 december bij Voorst, Gelderland, en Zoetermeer, Zuid-Holland, op 23 december bij Oost-Souburg, Zeeland, en op 19 januari ten westen van Middelburg, Zeeland. Het maxi-

Recente meldingen

mumaantal **Flemingo's** *Phoenicopterus roseus* werd op 5 januari vastgesteld: zes bij het Oostvoornse Meer en één langs de Brouwersdam. In totaal werden 30 à 35 **Dwergganzen** *Anser erythropus* in deze periode opgemerkt, met als beste dag 22 december met 11 bij Strijen, Zuid-Holland, en acht bij de Plaat van Scheelhoek, Zuid-Holland. Er werden c 30 **Sneeuwganzen** *A caerulescens* gemeld, met op drie locaties groepen van zes: op 7 december bij de Lauwersmeer, van 4 tot 13 januari ten zuiden van Urk, Flevoland, en vanaf 20 januari bij Nieuwkuijk, Noord-Brabant. Het aantal **Witbuikrotganzen** *Branta hrota* liep in de loop van de periode snel op, met in december 14 en in januari minimaal 75. De grootste groepen waren aanwezig bij Hippolytushoef, Noord-Holland, en bij de Brouwersdam (beide 23). **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* werden gezien op 13 december bij Dreischor, Zeeland, vanaf 14 december nabij Hippolytushoef, op 29 en 30 december bij Den Helder, Noord-Holland, op 4 januari bij De Cocksdoorp, Noord-Holland (twee), en op 18 en 19 januari bij Anjum, Friesland. Er werden c 20 **Roodhalsganzen** *B ruficollis* gemeld. In de Oranjekom in de AW-duinen, Noord-Holland, zwom eind december af en toe het mannetje **Bronskopeend** *Mareca falcata* temidden van een 30-tal **Mandarijneenden** *Aix galericulata*. Interessanter is de waarneming van een vrouwtje **Zomertaling** *Anas querquedula* op 9 december op de Starrevaatplas bij Leidschendam, Zuid-Holland. Naast waarnemingen op de bekende plek in de HW-duinen, Zuid-Holland, werd in december een opvallend grote groep **Krooneenden** *Netta rufina* (maximaal 36) gezien op het Wolderwijd, Gelderland. **Witoog-eenden** *Aythya nyroca* verbleven van 15 tot 23 december ten noorden van Eindhoven, Noord-Brabant, en op 11 januari bij Hillegom, Zuid-Holland. De melding van een mannetje **Stellers Eider** *Polysticta stelleri* op 11, 12 en 18 januari bij de pier van Holwerd, Friesland, bracht toch nog wat volk op de been maar zoekacties leverden niets op. Nabij De Cocksdoorp werd op 9 januari het opvallend hoge aantal van 200 **Ijseenden** *Clangula hyemalis* geteld. Hoewel het bekend is dat in dit deel van de Waddenzee hoge aantallen voorkomen, is dat vanaf de kust zelden vast te stellen. Pas vanaf eind december werden weer **Rode Wouwen** *Milvus milvus* gezien: op 26 december bij Lelystad, Flevoland, en Vinkeveen, Utrecht, op 31 december op Texel, Noord-Holland, op 1 januari in de AW-duinen, op 5 januari bij Vlaardingen, Zuid-Holland, op 10 januari bij Assen, Drenthe, en bij Velp, Gelderland, en op 26 januari bij Lopik, Utrecht. **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* werden gemeld tot 21 december in het Oostvaardersplassengebied, Flevoland (maximaal twee), tot 11 januari in de omgeving van het Noordhollands Duinreservaat, Noord-Holland, tot 11 december aan de zuidrand van de Dollard, Groningen, op 22 december één en op 27 januari twee bij de Hellegatsplaten, Zuid-Holland, op 28 december bij Eindhoven, op 28 december en 4 januari bij het Markiezaat van Bergen op Zoom, Noord-Brabant, op 7 januari op de Korendijkse Slikken, Zuid-Holland, en op 24 januari bij Schiedam, Zuid-Holland.

KRAANVOGELS TOT ALKEN De enige **Kraanvogels** *Grus grus* vlogen op 20 december met zijn vieren langs Scheveningen. Een **Grote Trap** *Otis tarda* die op 14 januari werd gemeld bij Panningen, Limburg, was daar mogelijk al eerder aanwezig en werd op 17 januari teruggevonden bij Heusden, Noord-Brabant. Drie **Kleine Strandlopers** *Calidris minuta* werden tot 11 december gezien in de Bandpolder, Friesland. Voor de tweede opeenvolgende winter verbleef een **Regenwulp** *Numenius phaeopus* bij Terneuzen. De grootste aantallen **Geelpootmeeuwen** *Larus cachinnans* werden vastgesteld op 28 december (ten minste 10 eerste-winters en zeker twee adulte) op het Rutbekerveld bij Boekelo, Overijssel, en op 11 januari (acht) bij Linne, Limburg. Bij Boekelo werden de meeste eerste-winters gedetermineerd als Mediterrane Geelpootmeeuw *L c michahellis* maar de adulte exemplaren werden voorzichtig gedetermineerd als Kaspische Geelpootmeeuw *L c cachinnans*. Nagekomen nieuws betreft een adulte Kaspische Geelpootmeeuw, geringd in Oekraïne, waarvan de kleurrijng in januari 1996 werd afgelezen op de vuilstort van Waubach, Limburg. Op 13 januari werd een adulte **Kleine Burgemeester** *L glaucooides* gemeld in Amsterdam, Noord-Holland. De gehele periode bleef de adulte **Grote Burgemeester** *L hyperboreus* van de Brouwersdam op zijn stek. Op 11 december werd een onvolwassen vogel in Breskens, Zeeland, gezien. Een **Zwarte Zeekoek** *Cephus grylle* vloog op 29 december tussen de Brouwersdam en Renesse. **Kleine Alken** *Alle alle* werden tot 13 december bij de Brouwersdam gezien, met op 8 december twee, en op 27 januari bij Scheveningen.

DUIVEN TOT VINKEN Een opmerkelijke melding betrof een **Zomertortel** *Streptopelia turtur* op 2 januari bij de Grebbeberg, Utrecht. Een aardig spektakel vormde de 320 **Halsbandparkieten** *Psittacula krameri* die zich op 9 december 's avonds verzamelden op de slaappleaats aan de Heemstedestraat in Amsterdam. **Hoppen** *Upupa epops* waren aanwezig op 7 december in Bodegraven, Zuid-Holland, en op 26 december opnieuw in Winsum, Groningen. Na de melding van drie **Middelste Bonte Spechten** *Dendrocopos medius* afgelopen seizoen in Zuid-Limburg, tekende zich in december een verrassende influx af. Op 14 december werd er één ontdekt bij het kasteel van Heeze, Noord-Brabant, die tot eind januari werd gezien. Op 25 en 26 december verbleef er één bij Ter Apel, Groningen, en op de Grebbeberg één vanaf 1 januari tot in februari. Daarnaast bleef de vogel van het Vijlenerbos, Limburg, tot in januari. Er waren late waarnemingen van **Grote Piepers** *Anthus richardi* op 23 december bij de Houtribhaven, Flevoland, en van 28 tot 30 december twee in de Eemshaven, Groningen. De eerder gemelde invasie van **Pestvogels** *Bombicilla garrulus* zette niet door: tot begin januari werden er nog slechts 14 gezien. Een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* werd op 22 december waargenomen in de AW-duinen. De tweede **Woestijntapuit** *Oenanthe deserti* van het najaar werd op 14 december ontdekt bij Westernieland, Groningen, en bleef daar tot 25 december. De derde **Provençaalse**

39 Sneeuwganzen / Snow Geese *Anser caerulescens*, Urk, Noordoostpolder, Flevoland, 4 januari 1997
(Piet Munsterman)

40 Notenkraaker / Nutcracker *Nucifraga caryocatactes*, Veenwouden, Friesland, januari 1997 (Rik Winters)

41-42 Middelste Bonte Specht / Middle Spotted Woodpecker *Dendrocopos medius*, Heeze, Noord-Brabant, 11 januari 1997 (Rob G Bouwman)

Grasmus *Sylvia undata* voor Nederland, en de tweede binnen ruim een jaar tijd, verbleef van 3 tot 7 januari op de Brielsegatdam tussen het Oostvoornse Meer en de Westplaat, Zuid-Holland. Deze vogel, een mannetje, liet zich in tegenstelling tot de vogel in 1995 goed observeren. Een late **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus* zat op 7 december nog bij Breezanddijk op de Afsluitdijk, Friesland. Buiten Limburg werden **Taiga-boomkruipers** *Certhia familiaris* waargenomen op 17 december in Houten, Utrecht, in de laatste dagen van december op Terschelling, Friesland, op 28 en 29 december in Doesburg, Gelderland, en op 18 januari op

Vlieland, Friesland. Een **Buidelmees** *Remiz pendulinus* werd op 10 januari gemeld in de gemeente Veere, Zeeland. De vierde **Izabelklauwier** *Lanius isabellinus* voor Nederland verbleef van 8 tot 11 december in Lauwersoog, Groningen/Friesland, maar deed zijn uiterste best om niet gezien te worden. **Notenkrakers** *Nucifraga caryocatactes* waren op 11 december aanwezig te Heesch, Noord-Brabant, en vanaf 11 januari te Veenvouden, Friesland. Een **Witstuitbarmsijs** *Carduelis hornemanni* werd op 5 december kortstondig gezien in Lopik.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland
Remco Hofland, Koningstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland
Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

DUIKERS TOT VALKEN Waarnemingen van **Parelduikers** *Gavia arctica* kwamen van Oostende, West-Vlaanderen, vanaf 3 december (met een tweede van 29 december tot 7 januari); op de Barrages de l'Eau d'Heure, Hainaut, op 5 december; bij Diepenbeek, Limburg, op 7 december; te Zevenkerke, West-Vlaanderen op 15 december; te Rotselaar, Vlaams-Brabant,

van 16 tot 21 december; te Heist, West-Vlaanderen op 20 december; en bij Gent, Oost-Vlaanderen, op 9 januari. Van 30 december tot 1 januari zwom een adulte bij Coe, Liège. Op 10 december verbleef een juveniele **Ijsduiker** *G immer* op de Barrage de la Haute Sûre, Groothertogdom Luxemburg. Van 21 tot 28 december zwom een tweede-winter te Kallo-Doel, Oost-Vlaanderen, en een adulte vogel met restanten van zomerkleed was op 22 en 23 december aanwezig

43 Middelste Bonte Specht / Middle Spotted Woodpecker *Dendrocopos medius*, Epen, Limburg, 22 december 1996 (Karel Lemmens) 44 Middelste Bonte Specht / Middle Spotted Woodpecker *Dendrocopos medius*, Ter Apel, Groningen, 26 december 1996 (Anne Diephuis) 45 Provençaalse Grasmus / Dartford Warbler *Sylvia undata*, Brielsegatdam, Zuid-Holland, 6 januari 1997 (Jan den Hertog) 46 Izabelklauwier / Isabelline Shrike *Lanius isabellinus phoenicuroides*, Lauwersoog, Friesland, 11 december 1996 (Eric Koops) 47 Zwarte Rotgans / Black Brant *Branta nigricans*, adult, Stroe, Wieringen, Noord-Holland, 8 februari 1997 (Sander Lagerveld) 48 Kleine Alk / Little Auk *Alle alle*, Kanaal Almelo-Nordhorn, Overijssel, 16 november 1996 (Carl Derks) (cf Dutch Birding 18: 332, 1996)

Recente meldingen

bij Stokkem, Limburg. Een langsvliegend, juveniel exemplaar werd op 3 januari waargenomen te Zeebrugge, West-Vlaanderen. Het aantal overwinterende **Roerdompen** *Botaurus stellaris* was hoger dan in 'normale' winters. Op 18 januari lag een dode adulte **Kwak** *Nycticorax nycticorax* in de Ilzermonding in Nieuwpoort, West-Vlaanderen. De enige waarnemingen van **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* waren te Dudzele-Zeebrugge op 1 en 3 december (twee) en te Knokke-Zwin, West-Vlaanderen, op 5 (twee) en 19 december. Op 1 december vloog een **Grote Zilverreiger** *Casmerodius albus* over Chapelle-Saint Lambert, Waals-Brabant. Het overwinterende exemplaar verbleef nog de gehele periode te Harchies, Hainaut, met een tweede vogel op 5, 7 en 21 december en in januari. Verder werd deze soort gezien te Testelt, Vlaams-Brabant, op 22 en 23 december; te Wilsede, Vlaams-Brabant tot ten minste 23 december (vermoedelijk vloog deze vogel op 23 december over Tienen, Vlaams-Brabant); en te Lier, Antwerpen, van 5 tot 21 december (deze vogel bleek al vanaf midden november aanwezig te zijn). De enige **Lepelaar** *Platalea leucorodia* liep op 22 december in Het Zwin te Knokke, de klassieke plek voor winterwaarnemingen in België. **Kleine Zwanen** *Cygnus bewickii* deden het met 645 niet slecht. De hoogste aantallen waren zoals gewoonlijk aanwezig in de omgeving Watervliet-Boekhout-Sint-Margriete met als maximum 367 op 31 januari. Er werden in totaal 154 **Wilde Zwanen** *C. cygnus* vastgesteld, een uitzonderlijk hoog aantal. Scholen, Limburg, scoorde met 23 het hoogst. Op 2 en 6 december liepen zeven **Dwergganzen** *Anser erythropus* in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen, rond 15 december waren het er acht maar eerder zou deze groep uit 10 exemplaren hebben bestaan. Op 23 en 24 december was een gemakkelijk te vinden exemplaar aanwezig bij Maaseik, Limburg. De eerste vier **Witbuijkrotganzen** *Branta hrota* vlogen op 31 december langs Middelkerke, West-Vlaanderen, op 12 januari liepen er vier bij Bredene, West-Vlaanderen, en op 25 en 26 januari twee te Zeebrugge-Voorhaven. Vanaf 7 januari verbleef er stevast een groepje in de Uitkerkse Polders met als maximum 25 op 16 januari. Op 15 december vertoefden twee **Roodhalsganzen** *B. ruficollis* bij Koolkerke, West-Vlaanderen. Een moeilijk te vinden exemplaar was rond 15 december aanwezig in de Uitkerkse Polders; op 5 en 7 januari te Houtave, West-Vlaanderen; en op 27 januari te Stalhille, West-Vlaanderen. Nogmaals werd het Zeebrugse mannetje **Blauwvleugeltaling** *Anas discors* herontdekt, ditmaal in prachtkleed en tussen vele 1000en Smiten *Mareca penelope* op 21 december. De claim van een vrouwtje te Heusden, Oost-Vlaanderen, van 5 tot 8 januari draaide uit op een (in zit) moeilijk te herkennen hybride **Sloebend x Wintertaling** *A. clypeata x crecca*. Het totaal aantal **Krooneenden** *Netta rufina* bedroeg c 35, met maximaal vijf te Kluizen, Oost-Vlaanderen, op 27 december. Het mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* van Blokkersdijk, Antwerpen, werd daar het laatst gezien op 21 december; op 1 januari verbleef hij te Kallo-Doel, Oost-Vlaanderen, en op 15 en 17 januari zat hij even op het

Amerikadok te Antwerpen, Antwerpen. Op 4 januari werd een hybride mannetje **Ringsnavel- x Kuifeend** *A. collaris x fuligula* ontdekt bij Sint-Kruis-Winkel, Oost-Vlaanderen; de vogel bleef tot ten minste 22 januari ter plekke. Van 1 tot 26 december vertoefde een **Witoogend** *A. nyroca* te Scholen; van 6 tot 23 december verbleef een vrouwtje te Warneton, Hainaut; en op 14 december zwom er zowel een mannetje te Oostende-Spuikom als te Hofstade, Vlaams-Brabant. Een onvolwassen mannetje zwom op 12 januari op de Schelde te Dendermonde, Oost-Vlaanderen, en enkele kilometers verderop, ter hoogte van Zele, Oost-Vlaanderen, zaten op dezelfde dag een mannetje en een vrouwtje. Het mannetje van Duffel, Antwerpen, verscheen daar pas vanaf 31 januari. **Ijseenden** *Clangula hyemalis* verbleven van 14 tot 23 december bij Rotem, Limburg; op 25 december te Baasrode-Dendermonde; op 3 januari te Heist; op 21 januari te Sint-Kruis-Winkel; en van 25 tot 26 januari te Godinne, Namur. De aantallen **Nonnetjes** *Mergellus albellus* en **Grote Zaagbekken** *Mergus merganser* verpulverden vele vroegere records. Vanaf 15 december (tot ten minste 19 januari) verplaatste zich een vrouwtje **Rosse Stekelstaart** *Oxyura jamaicensis* door de Gentse Kanaalzone. Op 21 december verbleven er twee te Kluizen. Er werden bijzonder veel eendenhybriden vastgesteld, bijvoorbeeld **Wilde Eend x Krooneend** *A. platyrhynchos x N. rufina*; **Wilde Eend x Pijlstaart** *A. platyrhynchos x acuta*; **Wilde Eend x Sloebend** *A. platyrhynchos x clypeata*; de klassieke **Tafeleend x Kuifeend** *A. ferina x fuligula* en **Tafel- x Witoogend** *A. ferina x nyroca* etc. Een onvolwassen **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* vloog op 21 december kortstondig over de Kalmthoutse Heide, Antwerpen, en op 22 december trok er één over Rumst-Walem, Antwerpen. Nog een onvolwassen exemplaar, welke op 27 januari werd ontdekt te Neerpelt-Hageven, Limburg, bleef aanwezig tot in februari. Met c 28 waargenomen exemplaren was het een bijzonder goede winter voor **Ruigpootuizerds** *Buteo lagopus*. Er werden in totaal 26 **Slechtvalken** *Falco peregrinus* gemeld.

KRAANVOGELS TOT GORZEN Op 9 december vloog ten minste één **Kraanvogel** *Grus grus* over Flobecq, Hainaut; op 21 december vlogen er vier over Longchamps, Namur; en van 22 tot 28 december pleisterde een adulte vogel te Verrebroek-Doel, die zich op de laatste dag verplaatste naar de polders bij het Verdrongen Land van Saeftinge, Zeeland, Nederland, en daar aanwezig bleef tot in februari. **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* verbleven op klassieke plaatsen als Gent (twee); Kluizen (drie); Lier; Oostende (twee); Nimy, Hainaut; Klein Willebroek, Antwerpen; Antwerpen-Linkeroever; en Rieme, Oost-Vlaanderen. Op 24 en 31 januari werd een eerste-winter met een Hongaarse rode kleuring gezien bij Oudenaarde, Oost-Vlaanderen. Op 11 en 15 januari dook er (telkens kortstondig) een adult-winter **Ringsnavelmeeuw** *L. delawarensis* op te Lier-Duffel. Hoewel we gewend raken aan het jaarlijkse voorkomen blijft de soort felbegeerd op vele lijstjes. **Geelpootmeeuwen** *L. cachinnans* werden gemeld te Gent; te Bredene; te Kallo-Doel; te Klein-Willebroek; te Oost-

49 Woestijntapuit / Desert Wheatear *Oenanthe deserti*, Westernieland, Groningen, 23 december 1996
(Leo J R Boon/Cursorius)

ende (acht); en te Dendermonde. Op 8 december was een ongedetermineerde **burgemeester** *Larus* aanwezig bij Wuustwezel, Antwerpen. Op 16 januari verbleef een **Kleine Burgemeester** *L. glaucooides* op de Maas bij Huy, Liège. Op 21 december vloog een eerste-winter **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* langs Lier-Duffel. Nog een eerste-winter was op 29 december aanwezig te Oostende en een derde-winter vloog op 22 januari over het strand te Middelkerke. Op 18 januari werd een dode **Kleine Alk** *Alle alle* opgeraapt te Bredene; van drie andere vondsten werden geen datums ontvangen. Bij Teuven in de Voerstreek, Limburg, verbleef op 8 januari een **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius*. Van de 23 gemelde **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* bestonden de grootste groepen uit 15 te Knokke-Zwijn en 12 te Zeebrugge-Achterhaven. Op 14 december was een **Rouwkwikstaart** *Motacilla alba yarellii* aanwezig te Langerbrugge, Oost-Vlaanderen. Op 1 december werd kortstondig een **Pestvogel** *Bombycilla garrulus* gezien te Herentals, Antwerpen, en op 18 december was er zowel een aanwezig bij Antwerpen als te Oostende. Van 2 tot 5 december verbleef een **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus* in Het Zwin te Knokke. De **Klapeksters** *Lanius excubitor* te Kruikebeke-polder, Oost-Vlaanderen, en te Brecht-Schietveld, Antwerpen, bleven nog de gehele periode aanwezig. Verder waren er waarnemingen te Viersel, Antwerpen, en bij de Barrages de la Plate-Taille,

Hainaut. Een **Russische Kauw** *Corvus monedula soemmerringii* was op 8 januari aanwezig bij Nieuwpoort. De strenge winter kenmerkte zich verder door hoge aantallen **Goudvinken** *Pyrrhula pyrrhula* en vooral **Appelvinken** *Coccothraustes coccothraustes*; van de laatste verbleef vrijwel constant een groepje te Gent-Blaarmeersen met maximaal 35 op 30 januari. Op 4 december werd een **Ijsgors** *Calcarius lapponicus* gezien te Angreau, Hainaut, en op 16 januari twee in Het Zwin te Knokke. De grootste groep **Sneeuwgorzen** *Plectrophenax nivalis* bestond uit 110 vogels, te Knokke-Zwijn op 16 januari, maar ook de 56 van Heist op 20 december zijn naar Belgische normen een leuk aantal. Spectaculair was de groep overwinterende **Grauwe Gorzen** *Miliaria calandra* te Tienen, die op 5 januari 160 koppen telde en op 12 januari het topaantal van 450 exemplaren haalde. Bij Angre, Hainaut, werden er op 31 januari 84 geteld.

Deze waarnemingslijst kwam tot stand met medewerking van Yves Baptiste (De Gavers), Luc Bekaert (Oost-Vlaanderen), Peter Collaerts (Tienen), Frank Descheemaeker (Mergus), Hugues Dufourny (Hainornitho), Koen Leysen (Limburg) en Willy Verschueren (Groenlink). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Belgische Dutch Birding-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België

DB Actueel

International Large Gulls Meeting at Wismar (ILGM 1996) From 30 August to 1 September 1996, an informal meeting was held at Wismar, Mecklenburg-Vorpommern, on the Baltic Sea coast of Germany, focusing on identification (ID) and colour- (or code-) ringing programmes (CR) of primarily Western Palearctic large white-headed gulls (LWHGs), ie Herring Gull *Larus argentatus* and its close relatives, admixed with no less exciting topics like biometry and taxonomy. ID of 'yellow-legged gulls' (YLGs) was the 'leitmotiv', both in presentations and in the field. This get-together was privately organised by Ronald Klein (Wismar) and attended by 30 dedicated 'gull people' from Britain, Denmark, Finland, Germany, Israel, the Netherlands, Poland and Sweden.

The following presentations were given: 1 Rüdiger Kaminski and Heiko Michaelis reported on the recent colonization by LWHGs of the East German interior; most are 'omissus'-types, with some *cachinnans*-type and *michahellis*-type individuals; slides were shown to enhance the ID challenges posed; 2 Andreas Helbig summarized the significance of DNA analysis methods for avian taxonomy; mtDNA studies on LWHGs have involved few taxa and their results are controversial; the outcome of ongoing research on c 25 LWHG taxa from across the Holarctic by a German team may shed more light on their relationships; 3 Detlef Gruber gave a slide show on YLG ID, specifically of *michahellis* and *cachinnans*, and how to tell these apart from other LWHG taxa; it was aptly emphasized that considerable caution must be exercised with respect to the highly variable plumages of first-year *graellsii*/*intermedius*/*fuscus*; 4 Kjeld Pedersen and Eddie Fritze reported about LWHG CR programmes in Denmark (yellow rings, codes starting with 'V') and Germany (green, 'X'); 5 Przemek Chylarecki and Marek Zielinski presented the results of detailed biometrical research on recently established LWHG populations in interior Poland, consisting of birds showing considerable individual variation; surprisingly, they concluded that these birds can not be attributed to different taxa and must be named Herring Gulls; this provoked a meaty discussion; 6 Ronald Klein's videotape gave a foretaste of the meeting's excursion to the Parkentin rubbish tip near Rostock, Mecklenburg-Vorpommern, showing the pronounced differences between *michahellis* and *cachinnans*, particularly with respect to vocalizations and behaviour; moreover, strengthened by his observations that the two taxa form virtually separated breeding colonies in Rumania, he launched the opinion that two different species are involved; 7 Risto Juvaste presented a paper titled 'Total assessment of bird ringing', dealing with seven different aspects of traditional metal-ringing and CR; the latter method scores 10 times better than the first; white and yellow 'C'-rings are in use for LWHGs in Finland; 8 Ted Hoogendoorn showed slides of Nearctic and Eastern Palearctic LWHGs, including

smithsonianus, *thayeri*, *californicus*, *glaucescens*, *occidentalis*, *wymani*, *vegae*, *taimyrensis*, *mongolicus* and a possibly unnamed Asian taxon; the striking similarity of the tail patterns of the Nearctic taxa in first-year plumages may indicate that these are more closely related to each other than to Palearctic LWHG taxa; 9 Ronald Klein presented some results of his ring-reading activities of LWHGs in north-eastern Germany; since 1991, c 7800 controls involving c 3600 different individuals were achieved, including 12 *cachinnans* from the Black Sea and 34 *michahellis*, mostly from the Adriatic Sea; first-years stay longer in the area than older birds; 10 Norman van Swelm reported about his biometrical research on Lesser Black-backed Gulls breeding in several large colonies in the Rotterdam harbour area, Zuid-Holland, the Netherlands; this population takes an intermediate position between '*graellsii*' and '*intermedius*' as originally described; apparently, these are only the clinal ends of a single taxon *graellsii* – this name having priority over *intermedius* – whereas *fuscus* takes a separate position; and 11 Peter Rock broke a lance for European-wide co-ordination of CR programmes.

The excursion to Parkentin produced good to excellent views of juvenile/first-winter *michahellis* and *cachinnans* and several controls from the Danish and German CR programmes.

Lively discussions on LWHG ID took possession of virtually every break in the programme and burned the midnight oil, and these were particularly stimulated by photographic material, including shots of *heuglini*, *barabensis* and *armenicus*, shown by Mashuq Ahmad, Peter Barthel, Andreas Buchheim, Martin Elliott, Lars Jonsson and Hadoram Shirihai.

This was a most rewarding event and the most positive element was the open communication and the broad concensus between observers, ringers and scientists. Following a proposal by spokesman Peter Rock it was agreed that the 2nd ILGM will take place in September 1997 in Copenhagen, Denmark, hopefully including more participants from southern and eastern Europe. RONALD KLEIN & W (TED) HOOGENDOORN

Provençaalse Grasmus op Brielsegatdam Op vrijdag 3 januari 1997 waren Ernst Eijkelenboom en Ewout Eijkelenboom (EHE & EVE) aan het vogelen op de Westplaat nabij Oostvoorne, Zuid-Holland. Het was een zonnige maar koude dag (-5°C). Aangezien het de weken ervoor flink had gevoren was de Westplaat geheel met ijs bedekt, waardoor er vrijwel geen steltlopers aanwezig waren. Na eerst een groepje van 25 Sneeuwgorzen *Plectrophenax nivalis* te hebben gezien, verplaatsten zij hun activiteiten naar de Brielsegatdam om vervolgens in het Oostvoornse Meer naar Wilde Zwanen *Cygnus cygnus* en de daar aanwezige Ijsduiker *Gavia immer* te gaan kijken.

Spoedig na het betreden van de stuifdijk om 11:30

vloog van korte afstand een kleine vogel van de grond. Deze ging 20 m verderop op een duindoornstruik zitten. De kijkers werden scherpgesteld. EVE wist direct wat het was, maar durfde het niet hardop uit te spreken. EHE zei vertwijfeld 'een Provençaalse Grasmus?!', wat EVE volmondig beaamde. De omhoog gewipte staart die ongeveer de helft van de lichaamslengte bedroeg, de bruine bovendelen en rode onderdelen sloten andere soorten dan Provençaalse Grasmus *Sylvia undata* vrijwel direct uit. Na enkele seconden dook de vogel naar de grond en was onzichtbaar. Ondanks dat duidelijk was waar de vogel landde, werd hij pas opgemerkt nadat hij tot c 2 m was benaderd. Hierop vloog de vogel direct weg en ging ook nu weer c 20 m verderop bovenop een struik zitten. Weer bleef hij maar kort zichtbaar en verdween hij snel in het struikgewas. Dit herhaalde zich gedurende een half uur. Tijdens de korte waarnemingsperiodes konden het rode oog, de rode oogring en een gele snavelbasis worden vastgesteld. Vanwege het belang van deze waarneming werd besloten deze direct door te bellen aan de Vogellijn. De vogel werd nog tot 13:00 gezien. Dezelfde middag werd door c zeven vogelaars naar de vogel gezocht, maar deze werd helaas niet teruggevonden omdat de exacte plek niet bekend was. De volgende dag had men meer succes en werd de vogel door enkele 10-tallen vogelaars waargenomen. Opvallend was dat de vogel nu na het opvliegen vrijwel direct in de dekking vloog. De vogel werd tot 7 januari 1997 gezien. Het betreft het derde geval (en de tweede recente) van Provençaalse Grasmus voor Nederland. Eerdere gevallen waren op 1-3 april 1959 te Hoophuizen, Gelderland, en van 26 november tot 3 december 1995 te Westkapelle, Zeeland. ERNST EIJKELENBOOM & EWOUT EIJKELENBOOM

Club 450 io en dynamiek van taxonomische beslissingen In het bij dit nummer aan alle in Nederland woonachtige abonnees meegezonden Bulletin 4 van de Club 450 io wordt een overzicht gegeven van recente taxonomische veranderingen en de teltechnische gevolgen hiervan voor de 'lijstjes en getallen'. De dynamiek op het gebied van taxonomische beslissingen is echter zo groot dat de inhoud van het Bulletin (dat enige tijd voor Dutch Birding van de drukpersen rolt) alweer enigszins achterhaald is. Hoewel de medewerkers van de Club 450 io hun best doen om tijdig elk 'splitsgevaar' te onderkennen en direct beslissingen te verwerken, blijkt dit soms niet genoeg te zijn. Zoals in de publicatie van de taxonomische subcommissie (CSNA) van de CDNA in dit nummer blijkt (Dutch Birding 19: 21-28, 1997), is vlak voor het ter perse gaan alsnog besloten om met ingang van 1997 de drie rotganzen-taxa op de WP-lijst te splitsen in drie aparte soorten: Rotgans *Branta bernicla*, Witbuikrotgans *B hrota* en Zwarte Rotgans *B nigricans*. Dit betekent dat in het jaaroverzicht 1997 de aantallen van de vogelaars uit de top-30 alle met twee moeten worden verhoogd. Hierdoor staat Gerard Steinhaus nu op 408 en zijn Arnoud van den Berg, Enno Ebels en Gerald Oreel plotseling op 400 beland; er zijn leukere manieren

denkbaar om deze mijlpaal te bereiken... Voor een groot deel van de vogelaars uit de 'claim maar raak lijst' (positie 31-167) zal eveneens gelden dat hun totaal met twee moet worden opgehoogd. De splitsing van Fluitzwaan *Cygnus columbianus* en Kleine Zwaan *C bewickii* heeft voor de top-30 in ieder geval geen gevolgen. Het splitsen van Steppeklapekster *Lanius pallidirostris* als aparte soort naast Zuidelijke Klapekster *L meridionalis* heeft geen teltechnische gevolgen. ENNO B EBELS

Thayer's Gull in Belfast With the arrival of Martin Garner in Northern Ireland just before Christmas time, the somewhat mañana gull-watching activities of Ulster birders were kick-started into a more intensive phase during early 1997. In a relatively short space of time, the glories of landfill sites at Derry City and Belfast started to yield good numbers of Iceland *Larus (glaucoides) glaucoides* and Glaucous Gulls *L hyperboreus*, a Ring-billed Gull *L delawarensis*, and even at least two American Herring Gulls *L argentatus smithsonianus*. After two frustratingly brief visits to Belfast dump in late February, Anthony McGeehan and MG decided to invest all their weekend's domestic credits in a five-hour gull bash on 1 March 1997. During the course of a dull, wet and windy morning – but perfect light for studying gull plumage – they glimpsed a flying gull which had an obvious muddy tail-band and clearly variegated wings, with darkish outer primaries and a fairly clear, dusky panel across most of the secondaries. The rest of the underparts was plain, and had almost the colour and texture of a Eurasian Jay *Garrulus glandarius*. Naturally, of course, the bird promptly vanished. During the next two hours nothing in the considerable range of variation in other gulls present came close to providing a solution to the bird's identity. In fact, both observers thought they had seen, but now lost, a probable Thayer's Gull *L (glaucoides) thayeri*. Interestingly, when the bird was eventually relocated, it was again distant but still surprisingly obvious. This time it came close and spent 20 min busily feeding over fresh rubbish in a throng of several 100s Herring Gulls. It was seen well, and its full suite of more subtle characters was closely observed: yet its inherent distinctiveness remained, making it both eye-catching and – quintessentially – a different-looking gull from any other.

Some of the key identification features which led to its identification as Thayer's were as follows. Above, the bird's overall colour was light-brown ('café au lait') with neat pale fringing to its upperparts but, unlike Iceland Gull, the feather centres of its scapulars and coverts were much plainer brown. In contrast, its underparts were darker and almost smooth-textured. The head shape was very rounded and noticeably convex from nape to forehead which, along with a comparatively short and virtually all-dark bill, imparted a distinctive expression. The head was slightly paler than the more intensely coloured underparts but the area immediately around the eye was washed darker. This too was an eye-catching feature. In fact, standing at

50 Thayer's Gull / Thayers Meeuw *Larus (glaucoides) thayeri*, first-winter, Belfast, Antrim, Northern Ireland, 1 March 1997 (Anthony McGeehan)

rest, the bird looked 'odd & unique' and differed as much from Iceland Gull as it did from Herring Gull. In many ways, it more closely resembled a small first-winter *smithsonianus* with frosty upperparts and unusual primaries, which were dark brown with chevron-like pale fringes. In flight, the critical features were the bird's plain and smooth tail band which covered all but the bases of the outermost tail feathers (again, like a *smithsonianus*: though less blackish-brown in colour). The end of the tail was tipped pale, and the uppertail coverts were closely barred: all of which emphasised the tail's dark band. Each of the outer group of primaries was dark brown (almost, but not quite as dark as in a Herring Gull) on the outer web but pale on the inner. The tips of these feathers were more extensively dark

and, from below, these showed as a broken dusky band (or series of dark tips). This is a critical feature of Thayer's. The remainder of the wing pattern was equally supportive of Thayer's, and consisted of a paler group of inner primaries leading to a darker secondary panel – with, here too, darker outer webs forming a 'striped' effect against the less obvious paler inner webs.

If accepted, this will be the first Thayer's Gull for Britain and probably the second for the WP. A previous, but as yet not formally accepted WP record was from 21 February to 4 March 1990 in Cork, Ireland (Birding World 3: 91-93, 1990). Earlier WP reports seem unlikely to be accepted (cf Dutch Birding 11: 81-83, 99, 175-178, 1989). ANTHONY MCGEEHAN

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 – 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-6 23 61 86 – Holland
Fax 020-6 38 23 03
e-mail kemme@architectura.nl

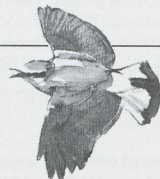
- Discovering birds – emergence of ornithology as a scientific discipline 1760-1850
P L Farber ± f 50.00
- Handleiding veldonderzoek roofvogels
Rob G Bijlsma f 32.50
- The birds of Togo (BOU Checklist 14)
Robert A Cheke & J Frank Walsh f 80.90
- The private eye – observing Snow Geese
Mary Burns f 59.90
- The birds of Greece
George Handrinos & Triantaphylos Akriotis f 84.25
- Finches, Bowerbirds & other passerines of Australia
Ronald Strahan (editor) f 159.00

Casa Guilla

Rustic British owned rural guesthouse in medieval hilltop village in the Catalan Pyrenees
Excellent for birds (incl Lammergeier and Wallcreeper), butterflies, botany and walking
Richard & Sandra Loder
Tel / fax Int +34-73-252080
Mobile Int +34-09-368473

De vogels van Katwijk

112 pagina's
88 foto's
289 soorten
'Hot spots' in Katwijk
BIJNA UITVERKOCHT

De Vogels van Katwijk is te verkrijgen door overmaking van NLG 15 vermeerderd met NLG 5 porto op bankrekeningnr. 3918.44.431 van de RABO-bank te Katwijk (ironr. van de bank 230.287), ten name van Arjan den Hollander, ovr 'Vogels van Katwijk'.

WETLANDS INTERNATIONAL

Per 1 oktober 1996 heeft WETLANDS INTERNATIONAL zich in Wageningen gevestigd. De distributie van publicaties hebben wij in handen gegeven van NATUUR en BOEK.

Nieuw:

Atlas of Anatidae Populations in Africa and Western Eurasia door D.A. Scott & P.M. Rose. 300 pp. met kaarten NLG 60,- de paperback kost NLG 40,-

Postadres:

Postbus 7002
6700 CA Wageningen

Bezoekadres: Marijkeweg 11
Wageningen

Telefoon 0317 47 47 11
Telefax 0317 47 47 12

E-mail: post@wetlands.agro.nl

NATUUR en BOEK

Naast onze voorraad vogelboeken en naast onze winkelwerkzaamheden verzorgen wij nu ook de distributie van publicaties van

WETLANDS INTERNATIONAL

Ter kennismaking mogen wij het rijk geïllustreerde boek Wetlands (224 pag. A4. gebonden) aanbieden voor slechts Hfl. 30,-

NATUUR en BOEK
Bankastraat 10
NL 2585 EN Den Haag

ook uw boekenspecialist!
Telefoon 070 350 56 48
Faximile 070 350 68 51

E-Mail: client@natuurboek.com

P.O. Box 737, 9700 AS Groningen
The Netherlands
Phone +31 50 527 4993
Fax +31 50 527 2668
e mail Ib.Huysman@net.HCC.nl
Internet: http://www.mebweb.nl/DBTRS

More than 1100 travel reports available in Dutch, English and German

DBTRS™ Quick Service = order before 11am GMT (phone, fax or Email), pay by Mastercard, reports will be mailed to you the same day at no extra cost

Special Offer! catalogue no. 4 + 3 supplements + 20 free pages. Voor Nederland maak f 10,- over op Postbank 55.96.995 t.n.v. Stichting Natuurschool o.v.v. 'DBTRS Aktie'. Please send us a Eurocheque for Dfl 10,- or Dfl 10,-/US\$6 in cash

Now also complete, updated catalogue + ordering via Internet

Please send us your own travel reports and receive free reports from our catalogue in return. Stuur ons uw eigen reisverslagen en u ontvangt gratis verslagen uit onze catalogus

DBTRS™ is the official main supplier of travel reports to the **HANDBOOK OF THE BIRDS OF THE WORLD**

SOVON
Vogelonderzoek
Nederland

Sovon

verricht Vogelonderzoek ten behoeve van natuurbehoud, -beleid en wetenschap. Hierbij zijn duizenden vrijwilligers betrokken. Hun resultaten worden o.a. gebruikt door Vogelbescherming.

Ook u kunt ons helpen.

Heeft u hart voor vogels, dan verdient SOVON uw steun. Voor slechts f 15,- per jaar ontvangt u viermaal SOVON-Nieuws. Wilt u waarnemer worden of meer informatie hebben, vraag dan de folder aan bij:

**SOVON, Rijkstraatweg 178,
6573 DG Beek-Ubbergen,
tel: 024-6848111.**

ALULA the totally bilingual birding magazine in full colour

After reading Alula more carefully I am now sure that Alula is the best birdmagazine today! **Arie Ouwerkerk, The Netherlands**

Alula is the talk of the town!
Erik Hirschfeld, Malmö, Sweden

I want to order Alula volume 2 (1996, 4 issues):

Europe: surface mail 170 FIM , air mail 180 FIM .
Outside Europe: surface mail 180 FIM , air mail 200 FIM

Special offer! Alula volumes 1-2 (6 issues)

Europe: surface mail 220 FIM , air mail 230 FIM
Outside Europe: surface mail 230 FIM , air mail 250 FIM

Very special offer!! Alula volumes 1-3 (10 issues)

Europe: surface mail 370 FIM , air mail 380 FIM
Outside Europe: surface mail 380 FIM , air mail 400 FIM

Moreover you can win an Alula sweater by identifying the enclosed bird. We will have a draw from all right entries to arrive by the end of December 1996.

Fill the enclosed order form and send it to Alula, P.O.Box 85, Fin-02271 Espoo, Finland

Name: _____

Address: _____

I enclose _____ FIM (or any currency equal to that in cash, no cheques please)

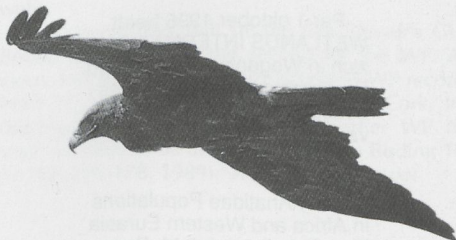
Please debit my VISA/MASTERCARD/EUROCARD

Card no. _____

Expiry date _____

Signature _____

The bird in this ad is _____

Should you subscribe? Of course you should – this is a wonderful magazine which deserves to succeed.

Anthony McGeehan, Birdwatch

Alula is certainly one of the most attractive birding magazines in the world. **Per Alström, Sweden**

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, fax +31-235376749)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel / fax +31-302961335, e-mail ebels@worldaccess.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-183630585)

EDITORIAL BOARD Ferdie Hieselaar, Graham Holloway (England), Peter Meininger and George Sangster

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Gerald Driessens (Belgium), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Anthony McGeehan (Northern Ireland), Killian Mullarney (Ireland), Gerald Oreel (Netherlands), Kees Roselaar (Netherlands), Frank Rozendaal (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel), Gunter De Smet (Belgium), Lars Svensson (Sweden) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Diederik Kok, Hans van der Meulen, Peter de Rouw and Roland van der Vliet

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Peter Meijer (tel +31-348431905, fax +31-348420394, e-mail meijerpc@worldonline.nl)

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 1997 is: NLG 60.00 (Netherlands), BEF 1250.00 (Belgium), NLG 67.50 (other countries inside Europe) and NLG 72.50 (countries outside Europe, airmail).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers can pay by Sterling cheque (GBP 26.00) or Eurocheque (GBP 26.00 or NLG 67.50). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The Dutch, English and scientific bird names follow: the *Checklist of birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1996, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* by British Birds (1993, Blunham); the list compiled by C S Roselaar in the Dutch edition of *The illustrated encyclopedia of birds of the world* by C M Perrins (1991, Weert); and *Distribution and taxonomy of birds of the world* by C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal, Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714013606), Roy de Haas (treasurer), Peter Meijer, Marc Plomp and Chris Quispel (secretary, tel +31-715124825); also the editors of Dutch Birding have one seat in the board

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerck, Remco Hofland, Paul Knolle, Ger Meesters, Arnold Meijer, Kees Tiemstra and Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, tel +31-505274993, fax +31-505272668, internet <http://www.mebweb.nl/DBTRS>

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Karel Mauer, Jan van der Laan (chairman, tel +31-206834522), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, tel +31-302523801), Gerard Steinhaus and Wim Wiegant (archivist)

The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

The CSNA is the subcommittee of the CDNA on taxonomy, nomenclature and status of Dutch (sub)species and consists of Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar and George Sangster (secretary, tel / fax +31-715143790).

Dutch Birding

International journal on Palearctic birds

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Zusterhuis 10
4201 EH Gorinchem
Netherlands

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

Financial matters & payments:
c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands

Circulation & subscription information:

Ron van den Enden
c/o Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands

© 1997 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Netherlands

INTERNET

<http://www.mebweb.nl/DutchBirding>

Artikelen	1	Identification, ageing and sexing of Honey-buzzard <i>Dick Forsman & Hadoram Shirihai</i>
	8	Bruinkeelortolaan op Ameland in mei 1994 <i>Frank Klinge, Frans Buissink & Enno B Ebels</i>
	11	Winterwaarnemingen van Kwartels in Nederland <i>Robert Keizer & Rudy Offereins</i>
	12	Sperweruil in Brunssum in april 1995 <i>Hans van de Laar & Enno B Ebels</i>
	14	Perzische Roodborst in Berkheide in juni 1995 <i>Jaap Dijkhuizen & Arnold W J Meijer</i>
	16	First record of Red-eyed Vireo in Spain in October 1995 <i>Raül Aymí & Xavier Jiménez</i>
Varia	18	'Basalt Wheatear' <i>Roland van der Vliet & Ronald de Lange</i>
Mystery photographs	20	Mystery photograph 58: Common Tern <i>Klaus Malling Olsen</i>
CSNA-mededelingen	21	Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1977-97 <i>George Sangster, Cornelis J Hazevoet, Arnaud B van den Berg & C S (Kees) Roselaar</i>
CDNA-mededelingen	28	Recente CDNA-besluiten; Recent CDNA-decisions; Beschrijving werkwijze CDNA
WP reports	29	WP reports: January-February 1997 <i>Arnaud B van den Berg</i>
Recensies	36	<i>Birds of Suriname</i> by François Haverschmidt & G F Mees <i>Arnaud B van den Berg</i>
	36	<i>Birds of Kenya and Northern Tanzania</i> by Dale A Zimmerman, Don Turner & David J Pearson <i>Chris Quispel</i>
	37	<i>Wolga-Delta – Naturoase zwischen Meer und Halbwüste</i> by Norbert Hölzel, German Russanow & Stefan Schleuning <i>Roland van der Vliet</i>
	37	<i>Where to watch birds in Asia</i> by Nigel Wheatley <i>André J van Loon</i>
	37	<i>A birdwatchers' guide to the Canary Islands</i> by Tony Clarke & David Collins <i>André J van Loon</i>
DBA-nieuws	38	DBA-vogeldag te Utrecht in januari 1997; DBA-vogelweek 1997 op Texel; Samenwerking met Combi-Focus
Aankondigingen & verzoeken	39	Expositie Flip de Nooyer; Request for photographs of small unstreaked <i>Acrocephalus</i> warblers; Bird migration survey in Israel in autumn of 1997
Recente meldingen	39	Nederland: december 1996-januari 1997 <i>Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W W de Rouw</i>
	42	België: december 1996-januari 1997 <i>Gerald Driessens</i>
DB Actueel	46	International Large Gulls Meeting at Wismar (ILGM 1996); Provençaalse Grasmus op Brielsegatdam; Club 450 io en dynamiek van taxonomische beslissingen; Thayer's Gull in Belfast
Voorplaat / front cover		Wespendief / Honey-buzzard <i>Pernis apivorus</i> , adult mannetje, Eilat, Israël, mei 1994 (<i>Hadoram Shirihai</i>)